

18.12.2007

Dnro 576 /D.a.3.2007

Saamelaiskäräjien arvio suunnitelman vaikutuksista saamelaiskulttuuriin

Metsähallitus

Lapin luontopalvelut

PL 8016

96101 Rovaniemi

Viite: Lausuntopyyntönnö 4.10.2007, 3766/623/2007

Asia: Lausunto Lemmenjoen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmasta 4.10.2007

Saamelaiskäräjät antaa Metsähallituksen luontopalvelujen 4.10.2007 laatimasta luonnoksesta Lemmenjoen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmaksi (jäljempänä *luonnos*) seuraavan lausunnon, johon sisältyy arvio suunnitelman vaikutuksista saamelaiskulttuuriin.

Saamelaiskäräjiä on pyydetty laatimaan arvio hoito- ja käyttösuunnitelman vaikutuksista saamelaiskulttuuriin.

1. Keskeisiä lähtökohtia Lemmenjoen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmaan

Kyseessä on kolmas Lemmenjoen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. Viimeisin suunnitelma on vuodelta 1988.

Kansallispuistot ovat lakisääteisiä luonnonsuojelualueita. Lemmenjoen kansallispuisto on perustettu vuonna 1956 annetulla lailla (laki eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille, 634/1956) ja laajennettu ensin vuonna 1971 ja sitten vuonna 1982 (laki eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi, 674/1981).

Luonnonsuojelulain (1096/1996) mukaan kansallispuistoon on hoidon ja käytön järjestämistä varten laadittava hoito- ja käyttösuunnitelma, jossa määritellään toimenpiteet perustamistavoitteiden toteuttamiseksi. Suunnitelman laatii se viranomainen tai laitos, jonka hallinnassa kansallispuisto on ja suunnitelman vahvistaa ympäristöministeriö.

Lemmenjoen kansallispuisto on liitetty Natura 2000 – suojelalueverkostoon luonto- (92/43/ETY) ja lintudirektiivin (79/409/ETY) perusteella (FI 1300201).

LIITE 1. 2(12)

Lemmenjoen kansallispuisto on liitetty myös kansainvälisesti merkittävien kosteikkojen luetteloon eli ns. *Ramsar*-kohteeksi.

Luonnoksen mukaan (s. 15-16) luonnoksessa tarkoitetaan *paikallisella asukkaalla* Inarin tai Kittilän kunnassa henkikirjoitettua henkilöä oman asuinkuntansa alueella. *Paikallisella luontaiselinkeinojen harjoittajalla* tarkoitetaan sellaista oman asuinkuntansa alueella toimivaa henkilöä, joka täyttää porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) 3 §:ssä mainitut ehdot. Tässä suunnitelmassa saamelaiskulttuurilla tarkoitetaan laajalti saamelaisten kulttuurimuotoa siihen kuuluvine elinkeinoineen.

Luonnoksen mukaan ”*saamelaisten kulttuuri* perustuu oman alueen ja sen luonnon tuoton monipuoliseen ja kestäväan käyttöön. Hallituksen esityksessä Eduskunnalle perustuslakien perusoikeussäännösten muuttamisesta sisältää saamelaisten oikeuden ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Esityksessä todetaan, että säännöksen turvaamaan saamelaisten kulttuurimuotoon kuuluvat saamelaisten perinteiset elinkeinot, kuten poronhoito, kalastus ja metsästys (HE 309/1993)”.

Luonnoksen mukaan kansallispuiston tärkein tehtävä on suojelu. Yleisen suojelun periaatteesta voidaan kansallispuistossa poiketa porotalouden ja paikallisen väestön luontaiselinkeinojen hyväksi, mikäli niistä ei koidu oleellista eikä pysyvää vahinkoa suojelutavoitteiden kannalta. Kansallispuisto tarjoaa mahdollisuuden omaehtoiseen retkeilyyn ja luontoharrastukseen. Hoidon ja käytön tavoitteena on luoda tilanne, jossa kestävä virkistyskäyttö ja pienimuotoinen luontomatkailutoiminta voivat toteutua vaarantamatta suojeluarvoja ja alueen saamelaiskulttuuria.

Saamelaiskäräjät hyväksyi vuonna 1998 Saamelaisten kestäväan kehityksen ohjelman, jota se valmisteli yhdessä ympäristöministeriön kanssa. Ohjelma päivitettiin vuonna 2006.

Lemmenjoen kansallispuisto sijoittuu osaksi saamelaiskäräjälain (974/1995) 4 §:n tarkoittamaan saamelaisten kotiseutualueeseen.

Saamelaiset ovat Suomessa alkuperäiskansa, jolla on oma kulttuuri ja kieli. Suomen perustuslain (PeL, 731/1999) 17 §:n 3 momentin mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. PeL 121 §:n 4 momentin mukaan saamelaisilla on saamelaisten kotiseutualueella kieltään ja kulttuuriaan koskeva itsehallinto sen mukaan kuin lailla säädetään. Oikeuksien sisältö ja vaadittavan suojan taso määräytyvät käytännössä pitkälle Suomea sitovan kansainvälisten oikeuden, muun ohella Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (*KP-sopimus*, SopS 7-8/1976) 27 artiklan, mukaisesti.

KP-sopimus on osa Suomen oikeusjärjestelmää, ja on voimassa laintasoisena ja siten välittömästi sovellettava ja sitova oikeuslähde. Korkein oikeus on tapauksessaan KKO 1995:117 soveltanut KP-sopimuksen 27 artiklaa. Tapauksessa oli kysymys neljän saamelaisen oikeudesta harjoittaa poronhoitoa valtion maalla.

KP-sopimuksen 27 artiklan ja perustuslain 17 §:n 3 momentin suojaama saamelainen kulttuuri ymmärretään lainsäädännössä ja oikeuskäytännössä laajaksi. Saamelainen kulttuuri jakautuu materiaaliseen ja henkiseen kulttuuriin. Materiaaliseen kulttuuriin kuuluvat muun ohella poronhoito, kalastus ja metsästys, ja henkistä kulttuuria ovat

muun muassa kirjallisuus, joikumusiikki sekä käsityöt ja käsityötaide. Kulttuurin eriosia ja saamelaista elämänmuotoa yhdistää saamen kieli. Tämä on se kokonaisuus (*saamelainen elämänmuoto*), jonka säilyminen ja kehittyminen on turvattu perustuslaissa ja kansainvälisissä alkuperäiskansasopimuksissa.

YK:n ihmisoikeuskomitea (*Human Rights Committee*), joka valvoo KP-sopimuksen noudattamista, on ratkaisutoiminnassaan korostanut sitä, että saamelaisilla on oikeus muiden ryhmänsä jäsenten kanssa nauttia omasta kulttuuristaan ja käyttää omaa kieltään. Saamelaisten kulttuurin harjoittamisen muodoksi tunnustetaan komitean soveltamiskäytännössä ainakin poronhoito, kalastus ja metsästys (*tapaus Kitok v. Sweden 1985*).

YK:n ihmisoikeuskomitea on kiinnittänyt huomiota seuraaviin saamelaisten kannalta keskeisiin KP-sopimuksen 27 artiklan vaatimuksiin:

Saamelaisten perinteinen elämänmuoto

Saamelaiselle yhdessä ryhmänsä kanssa tulee turvata heidän perinteinen elämänmuotonsa elinkeinojen harjoittajana (*Ilmari Länsman et al. v. Suomen valtio, 1992*).

Saamelaisten perinteisten elinkeinojen modernit muodot

Ihmisoikeuskomitea on vahvistanut sen, että KP-sopimuksen 27 artiklan tarkoittama kulttuurin harjoittamisen suoja koskee saamelaisten perinteisiä elinkeinoja, mutta myös näiden ammattien moderneja muotoja (*Ilmari Länsman et al. v. Suomen valtio, 1992*).

Saamelaisten perinteisten elinkeinojen kannattavuus

Ihmisoikeuskomitea on kiinnittänyt Suomen valtion huomiota tapauksessa *Ilmari Länsman et al. vastaan Suomen valtio, 1992*, muun ohella siihen, että saamelaisyhteisön tulee pysyä elinvoimaisena myös tulevaisuuteen nähden. Vain saamelaisten harjoittama kannattava perinteisten elinkeinojen harjoittaminen pitää saamelaisyhteisön elinvoimaisena.

Päiväestön taloudelliset edut

Esimerkiksi Metsähallituksen harjoittamaan toimintaan liittyvät taloudelliset intressit ja niiden toteuttaminen eivät saa olla uhkana saamelaisten kulttuurin harjoittamiselle. Metsähallituksen liiketoimia ja saamelaisten kulttuurinsa harjoittamista ei näin ollen ole mielekäästä verrata keskenään tuotannollisten ja taloudellisten seikkojen suhteen.

Aikaisempien toimenpiteiden vaikutus

Myös alueella aikaisempien toimenpiteiden vaikutukset tulee ottaa kumulatiivisesti huomioon arvioitaessa vireillä olevan hankkeen vaikutuksia saamelaisten kulttuurinsa harjoittamisen mahdollisuuksiin (*Äärelä ym. v. Suomi, 1997*).

Saamelaisten kotiseutualueelle sijoittuvien hoito- ja käyttösuunnitelmien tulee täyttää edellä selostetut KP-sopimuksen 27 artiklan asettamat vaatimukset.

Suomen perustuslain (731/1999) 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien turvaaminen, mikä sitoo myös Metsähallitusta sen laatiessa hoito- ja käyttösuunnitelmia.

Monissa tapauksissa, esimerkiksi saamelaisten kalastusoikeuksien osalta, on kyse myös rahamääräisestä omaisuuserästä, joka nauttii perustuslaissa (15 §) ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan 1 artiklassa määrätystä omaisuuden suojasta. Kyse on oikeudesta nauttia rauhassa omaisuudesta.

Myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan tarkoittama oikeus nauttia yksityis- ja perhe-elämän kunnioituksesta saattaa eräissä tapauksissa tulla sovellettavaksi.

Yhdenvertaisuuslain (21/2004) 1 ja 2 §:ssä korostetaan yhdenvertaisuuden toteutumista lain soveltamisalaan kuuluvissa syrjintätilanteissa. Lain 7 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan yhdenvertaisuussuunnitelman mukaista menettelyä, jolla pyritään edistämään lain tarkoituksen toteuttamista käytännössä. Lailla ei estetä sitä, että muun muassa etnisestä syrjinnästä johtuvia haittoja voidaan poistaa oikeasuhteisella positiivisella erityiskohtelulla (7 § 2 mom.).

Yhdenvertaisuuslain eduskuntakäsittelyssä kiinnitettiin huomiota siihen, että viranomaisen tulee suunnitelmallisesti edistää saamelaisten mahdollisuuksia harjoittaa poronhoitoa ja hankkia sillä toimeentulonsa (TyVM 7/2003 vp). Tietyissä tilanteissa yhdenvertaisuus edellyttää positiivisia erityistoimia. Vaikka työelämä- ja tasa-arvovaliokunta puhui vain saamelaisten poronhoidosta, koskee tämä vaatimus luonnollisesti kaikkia saamelaisten kulttuurinmuotoon kuuluvia elinkeinoja, joita ovat poronhoidon lisäksi metsästys ja kalastus ja niistä johdetut modernit saamelaiselinkeinot kuten KP-sopimuksen soveltamiskäytännöstä ilmenee.

Laissa metsähallituksesta (1378/04) on Metsähallituksen yhteiskunnalliseksi velvoitteeksi määrätty sovittaa saamelaisten kotiseutualueella hallinnassaan olevien luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojelu siten, että saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan (4.2 §). Tämä sitoo Metsähallitusta myös ja erityisesti sen laatiessa hoito- ja käyttösuunnitelmia saamelaisten kotiseutualueen erämaa-alueille.

Sanotussa metsähallituslaissa asetetaan Metsähallitukselle monia julkisia hallintotehtäviä muun muassa erämaalaissa määrättyjä tehtäviä (6 §). Tässä toiminnassa metsähallitusta sitoo perustuslain 2 luvun 21 §:n 2 momentin määräykset hyvästä hallinnosta samoin kuin hallintolaki (434/2003, ks. myös hallituksen esitystä laiksi Metsähallituksesta, HE 154/2004 vp s. 37). Hallintolakia ei mainita edes suunnitelman lähteissä, vaikka siellä on mainintoja suunnitelman kannalta keskeisistä laeista, asetuksista ja muista oikeuslähteistä.

Voimassa oleva kuulemisperiaate edellyttää sitä, että asianosaisille varataan tilaisuus osallistua itseään koskevan asian käsittelyyn. Myös se, että hoito- ja käyttösuunnitelma ohjaa alueiden käyttöä, edellyttää suunnitelman valmistelulta avoimuutta ja laajaa vuorovaikutteisuutta.

Hoito- ja käyttösuunnitelman valmistelussa tulee soveltaa maankäyttö- ja rakennuslain kaavoituksen valmistelua koskevia säännöksiä.

Yllä olevaan liittyvät myös MRL:n 24 § 1 momentin määräykset siitä, että valtion viranomaisen tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, edistää niiden toteutumista ja arvioida toimenpiteidensä vaikutuksia aluerakenteen ja alueiden käytön kannalta. Kaikkien valtion viranomaisten on siis 1) otettava toiminnassaan huomioon mainitut tavoitteet sekä 2) edistettävä tavoitteiden toteuttamista. Viranomaisten tulee myös arvioida erilaisten toimenpiteidensä vaikutuksia aluerakenteen ja aluein käytön kannalta.

Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevassa päätöksessä tavoitteet on jaettu yleis- ja erityistavoitteisiin, joiden oikeusvaikutukset eroavat toisistaan. Yleisiä tavoitteita voidaan käyttää maakuntakaavojen ja yleiskaavojen, ja niin muodoin ilmeisesti myös hoito- ja käyttösuunnitelmien, muutoksenhaun ja oikaisukehotuksen perustana. Erityistavoitteita voidaan puolestaan käyttää kaavoituksen valvonnassa kaikkien kaavamutojen osalta.

Huomattava osa alueidenkäyttötavoitteita on kohdennettu koskemaan maakunnan suunnittelua tai maakuntakaavoja, joilla ei ole oikeudellisesti sitovaa vaikutusta kuntakaavoitukseen, ja niin muodoin ilmeisesti myös hoito- ja käyttösuunnitelmiin, ennen kuin ne ovat tulleet otetuiksi huomioon maakuntakaavoituksessa (ks. Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 30.11.2000 s. 42-43 sekä Aki Ekroos – Vesa Majamaa: Maankäyttö- ja rakennuslaki s. 117-119. Helsinki 2005). Hoito- ja käyttösuunnitelmaa valmisteltaessa tulee noudattaa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita edellä olevan mukaisesti.

Saamelaisten osalta Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista määrää (kohta 4.7. Yleistavoitteet) muun muassa, että *"Saamelaisten kotiseutualueella turvataan alueidenkäytössä saamelaiskulttuurin ja –elinkeinojen kehittämisedellytykset ja sovitetaan ne yhteen luonnon kestokyvyn kanssa"*.

Kyseessä oleva alue vyöhykkeistetään neljään vyöhykkeeseen, jotka ohjaavat alueen käyttöä, rakenteiden sijoittamista, lupapolitiikka sekä liikkumista ja leiriytymistä. Paikallista väestöä koskee joukko poikkeuksia.

Vyöhykkeitä ovat:

- *Virkistysvyöhykkeillä* (31 389 ha, 11 % puiston pinta-alasta) omin voimin liikkuminen sallitaan, mutta maaston kulumista ohjailaan polkuverkon avulla.
- *Syrjävyöhykkeellä* (253 129 ha, 87 % puiston pinta-alasta) omin voimin liikkuminen on sallittua. Leiriytymispaikan saa valita vapaasti. Syrjävyöhykkeellä Metsähallitus sallii tulenteon oksista, risuista ja pienistä juurakoista myös muualla kuin rakennetuilla tulipaikoilla, ei kuitenkaan alle puolen kilometrin etäisyydellä rakennetusta tulipaikasta. Retkikeittimien käyttö on suositeltavaa.
- *Rajoitusvyöhykkeitä* (214 ha, alle 1 % kansallispuiston pinta-alasta) on yksi. Ravadaskönkään rajoitusvyöhykkeellä (n. 3 km) liikkuminen sallitaan vain merkityillä poluilla luonnon kulumisen ehkäisemiseksi. Eläimistön tai kasvillisuuden suojelemiseksi Metsähallitus voi tarvittaessa perustaa päätöksellään muitakin rajoitusvyöhykkeitä (luonnonsuojelulaki 1096/1996 18 § 2 mom.). Rajoitusosiin annetut liikkumismääräykset eivät koske paikallista luontaistalouden harjoittajaa tai poronhoitotöissä olevaa henkilöä. Leiriytyminen ja tulenteo eivät ole sallittuja.

LIITE 1. 6(12)

- *Kulttuurivyyöhykkeitä* (1058,2 eli alle 1 % kansallispuiston pinta-alasta) puistossa ovat Sallivaaran erotusaita rakennuksineen, rakenteineen ja raunioineen, Matti Mustan tuvan asuinkenttä (Matti Mustan tupa toimii autiotupana) ja Angeliin johtava postipolku rakenteineen, Kaapin Jounin kenttä sekä Nuorgaminsavun kenttä. Kulttuurivyyöhykkeeksi rajatut kohteet ympäristöineen vaativat säilyäkseen aktiivista hoitoa. Kulttuurivyyöhykkeillä liikkuminen, leiriytyminen ja tulenteke ovat sallittuja samalla tavalla kuin puiston virkistysvyyöhykkeillä.

Erikseen on mainittava luonnoksessa esiintyvä periaatteellisesti merkittävä virheellinen maininta (s. 51) siitä, että ”Saamelaisilla on ollut vuodesta 1995 lähtien perustuslakiin perustuva oikeus harjoittaa kulttuuriaan kotiseutualueellaan”.

Suomen perustuslain (731/1999) 17 §:n 3 momentin mukaan

”Saamelaisilla alkuperäiskansana sekä romaneilla ja muilla ryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamelaisten oikeudesta käyttää saamen kieltä viranomaisessa säädetään lailla. Viittomakieltä käyttävien sekä vammaisuuden vuoksi tulkitsemis- ja käännösapua tarvitsevien oikeudet turvataan lailla.”

Saamelaisten oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltä ja kulttuuriaan on siis voimassa kaikkialla Suomessa, ei pelkästään Saamelaisten kotiseutualueella, kuten luonnoksessa virheellisesti väitetään.

2. Hoito- ja käyttösuunnitelmasta saamelaiskulttuurin ja saamen kielen kannalta

Saamelaisten perinteisiä elinkeinoja ja kulttuurimuotoja ovat muun ohella poronhoito, metsästys ja kalastus ja niistä johdetut modernit ammatin harjoittamisen muodot (ks. mm. perusoikeuskomitean mietintö 1992:3 s. 315 ja hallituksen esitys perustuslakien perusoikeussäännösten muuttamisesta sekä PeVL 3/1990 vp ja PeVL 8/1993 vp sekä vielä YK:n Ihmisoikeuskomitean ratkaisu *Ilmari Länsman et al. vastaan Suomen valtio*, No. 511/1992, kohta 9.5).

Seuraavassa tarkastellaan hoito- ja käyttösuunnitelmaa selostettujen saamelaisten kulttuurimuotojen kannalta ottaen huomioon muun ohella perustuslain ja kansainvälisen oikeuden velvoitteet.

2.1. Poronhoito (s. 75-78)

Suunnitelmassa on esitetty seuraava tavoite ja toimenpideosa porotalouden kannalta:

Tavoitteet:

Poronhoidon toimintaedellytykset alueella säilytetään myös tulevaisuudessa. Kansallispuiston alue on saamelaisen poronhoidon ydinaluetta. Kansallispuiston tavoitteena on toimia paliskuntien kanssa vuorovaikutteisesti neuvotellen siten, että poronhoito on kestävä käytön mukaista ja eri maankäyttömuodot sovitettu yhteen mahdollisimman hyvin.

Toimenpiteet:

Metsähallitus ottaa toimitaan ja suunnitelman maankäyttöön liittyvissä esityksissä ja suosituksissa huomioon poronhoidon harjoittamisen edellytykset.

Porokoirien käyttö poronhoitotyössä on sallittua. Samoin on sallittua maastossa leiriytymisessä tarvittava poronhoitolain mukainen puunotto. Kämpin ym. rakennusten puuhoitoon, aitojen rakentamiseen tms. poronhoitoa varten tarvittavaan puunottoon

on hankittava Metsähallituksen lupa (poronhoitolaki 848/1990, 40 §). Kansallispuiston puuhoitosuunnitelmassa osoitetaan ne alueet, joilta puuta voidaan ottaa paliskuntien tarpeisiin.

Poronhoitotöissä on sallittua moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla ja moottoriveneellä liikkuminen sekä helikopterin ja lentokoneen käyttö.

Porojen ruokkiminen valtion hallinnassa olevien vesistöjen päällä ja vesistöjen välitörmässä läheisyydessä on kielletty. Ruokinnan aiheuttamat jätteet saattavat joutua vesistöön ja aiheuttaa vesi- ja ympäristölain mukaista pilaantumista.

Saamelaiskäräjien kannanotto:

Poronhoidon harjoittamisen mahdollisuudet tulee turvata vähintään nykyisellä tasolla.

2.2. Kalastus (s. 85-86)

Kalastus on saamelaisten kulttuurin harjoittamiseen kuuluva periteinen elinkeino poronhoidon ja metsästyksen ohella (HE 306/1993).

Tavoitteet ja toimenpiteet:

Paikallisten asukkaiden laajemmat oikeudet on toteutettu. Koska nämä ovat osoittautuneet toimiviksi linjauksiksi, säilytetään vakiintunut käytäntö ennallaan myös tässä suunnitelmassa.

Paikallisten asukkaiden kalastusmahdollisuuksia on turvattu laajemmilla oikeuksilla moottoriveneen käyttöön.

Ulkopaikkakuntalaisten virkistyskalastusmahdollisuuksia on esitetty laajennettavaksi Vaskojoen osalta. Lupa-alueen laajentaminen on mahdollista, mikäli se voidaan tehdä kalakantaa vaarantamatta tai paikkakuntalaisten kalastusmahdollisuuksia kaventamatta.

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) mukaista erityistä etuutta sijoittaa tukikohta metsästykselle tai kalastusta varten valtion maalle, ei myönnetä kansallispuiston alueelle.

Saamelaiskäräjien kannanotto:

Suunnitelmassa on sivuutettu kalastuslain (16.4.1982/286) 8 luvun tarkoittama kalastuskunta, jona toimii yhteisäluelain (16.4.1982/286) 3 §:n tarkoittama osakaskunta. Kalastuslain 48 §:n 1 momentin mukaan kalastuskunnan tulee, jollei jokin asia kuulu kalastusaluehallinnon alaan tai viranomaisen käsiteltäviin, järjestää alueellaan kalastuksen harjoittaminen ja kalakannan hoito ottamalla huomioon, mitä 1 ja 2 §:ssä ja tässä laissa muutoin on säädetty.

Selvityksestä ei ilmene se, kuinka saamelaisten kalastusoikeuksien haltijoiden oikeudet on turvattu. Nämä tulee selvittää, ja oikeudet varmistaa. Ulkopaikkakuntalaisten virkistyskalastus ei saa rajoittaa saamelaisten oikeutta harjoittaa alkuperäiskansana kalastusta kulttuurinsa harjoittamisen muotona.

Saamelaisille, jotka eivät ole paikkakuntalaisia mutta jotka ovat lähtöisin tältä alueelta, tulee varmistaa samat kalastusoikeudet kuin paikkakuntalaisille saamelaisille.

2.3. Metsästys (s. 87)

LIITE 1. 8(12)

Luonnoksen mukaan kansallispuiston alueella saavat metsästää Inarin ja Kittilän kunnissa vakituisesti asuvat oman kuntansa alueella. Metsästys on sallittu metsästyslain (615/1993) mukaisesti. Tärkein saaliseläin on hirvi, lisäksi metsästetään kanalintuja ja vesilintuja.

Paikallisilla luontaiselinkeinojen harjoittajilla sekä lähikylien asukkailla on oikeus ansarisujen ottoon puistoalueelta.

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) mukaista erityistä etuutta sijoittaa tukikohta metsästystä tai kalastusta varten valtion maalle, ei myönnetä kansallispuiston alueelle.

Saamelaiskäräjien kannanotto:

Saamelaiskäräjät edellyttää, että Saamelaisille, asuivatpa he Saamelaisten kotiseutualueella tai sen ulkopuolella, varataan kohtuullinen oikeus riekonmetsästykseseen ja hirvenpyyntiin kyseessä olevilla alueilla. Perustuslain 17 § 3 momentti, joka turvaa saamelaisille oikeuden metsästykseseen kulttuurinharjoittamisen muotona, koskee saamelaisia kaikkialla Suomessa. Näin ollen niiden Saamelaisten, joiden kulttuurinharjoittamiseen muotoon on tällä alueella perinteisesti kuulunut metsästys, tulee voida jatkaa sitä, vaikka henkilö olisi joutunut muuttamaan muualla työn tai koulutuksen vuoksi.

Saamelaiskäräjät toteaa, että saamelaisten harjoittamalla riekonpyynnillä ei ole ainoastaan taloudellista merkitystä, se on pitkään jatkunutta alueiden vuosittaisen tuoton kestävää käyttöä, joka perustuu perinteiseen tietoon ja taitoon. Saamelaisten harjoittamalla metsästyksellä on vahva kulttuurinen merkitys ja sisältö. Virkistymetsästys rasittaa myös saamelaisten riekon metsästyksessä mantaalituloille määritellyjä jyvitysarvoja sekä vaikeuttaa saamelaisten mahdollisuuksia hankkia elantonsa metsästyksellä.

Mainittakoon, että saamelaista kulttuurin harjoittamista on kaikkinaisen metsästys tällä alueella, ei ainoastaan porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) tarkoittaman toiminta.

2.4. Luonnon virkistyskäyttö ja luontomatkailu (s. 59-71)

Nykyinen palveluvarustus peruskorjataan ja pidetään kunnossa. Palveluvarustuksen tasoa nostetaan eräillä keskeisimmillä pakoilla. Ratsastus ja polkupyöräily sallitaan olemassa olevilla reiteillä.

Leiriytyminen on sallittua koko puiston alueella lukuun ottamatta Lemmenjoen vartta ja rajoitusvyöhykettä.

Saamelaiskäräjien kannanotto:

Luonnon virkistyskäyttöä ja luontomatkailua on järjestettävä siten, ettei se ”kiellä” (estä) saamelaisten kulttuurin harjoittamista edellä selostetun KP-sopimuksen tarkoittamalla tavalla.

2.5. Maastoliikenne ja muu liikkuminen (s. 79-84)

Kulkuyhteyksiä ja liikkumista ohjaavia säädöksiä löytyy ainakin erämaalaista (62/1991), soidensuojeluasetuksesta (852/1988), luonnonsuojelulaista (1096/1996), vesilaista (264/1961), laista yksityisistä teistä (358/1962), kiinteistöjen muodostamis-

laista (554/1995), maastoliikennelaista (1710/1995) ja ilmailulaista (281/1995) sekä niihin liittyvistä asetuksista.

Saamelaiskäräjien kannanotto:

Saamelaiskäräjät huomauttaa, että perustuslain 17 § 3 momentti saamelaisten kulttuurin harjoittamisen suojasta voi tulla sovellettavaksi myös maastoliikenteen osalla.

Tavoitteet:

Kansallispuistoon ei rakenneta uusia teitä.

Kansallispuiston sisällä kulkeva Paaraskallan tie suljetaan Inarin ja Kittilän kunnan rajalta. Alue ei sisälly Metsähallituksen virkistyskäytön painopistealueisiin eikä kalastuksen lupa-alueisiin.

Toimenpiteet:

Lemmenjoen kansallispuistossa saa liikkua jokamiehenoikeudella omin voimin. Ravadaskönkään rajoitusvyöhykkeellä liikkuminen on sallittu ainoastaan merkityillä poluilla. Metsähallituksen tupien käyttö ei kuulu jokamiehenoikeuksiin, vaan niiden käytösäännöistä Metsähallituksella on oikeus päättää erikseen.

Koiravaljakolla ei saa liikkua Lemmenjoen kansallispuistossa. Perusteena kiellolle on poronhoidon ja saamelaiskulttuurin turvaaminen.

Paaraskallan tie katkaistaan Kuivasalmen ja Sallivaaran paliskuntien välisen rajaidan läheisyydestä Kuivasalmen paliskunnan puolelta.

Moottorikelkkailu-uria tai -reittejä ei perusteta kansallispuistoon.

Paikalliselle asukkaalle voidaan myöntää lupa liikkua moottorikelkalla puiston alueella hirvenmetsästyksen järjestelyjä ja saaliin noutamista varten. Aseen kuljettamisessa on noudatettava sitä, mitä on erikseen säädetty.

Niiden lähikylien asukkaiden kanssa, joilla on maastoliikennelupa luonnon hyödyntämiseen ja jotka toimivat alueella matkailuyrittäjinä, voidaan tehdä sopimus tai he voivat saada luvan pienimuotoiseen matkailutoimintaan liittyvään maastoliikenteeseen talviaikana moottorikelkalla.

Opastettujen hiihto- ja pororetkien moottorikelkalla tapahtuvaan huoltoon voidaan myöntää lupia. Ennen luvan myöntämistä kuullaan ao. alueen paliskuntia.

Valtausten ja kaivospiirien huolto tehdään pääosin talvella. Lupia myönnetään Metsähallituksen lupaohjeen mukaisesti.

Kesäaikana maastoliikennelupia valtausten ja kaivospiirien huoltoon myönnetään Metsähallituksen lupaohjeen mukaisesti. Lupia myönnetään pääasiassa konekaivajille ja vain erityisin perustein lapiokaivajille.

Saamelaiskäräjien kannanotto:

Saamelaiskäräjät edellyttää, että Utsjoelta ja Inarista kotoisin oleville Saamelaisille, asuivatpa he Saamelaisten kotiseutualueella tai sen ulkopuolella, myönnetään kulkuluvat kesällä ja talvella samojen periaatteiden mukaisesti kuin paikkakuntalaisille yleensä. Perustuslain 17 § 3 momentti, joka turvaa saamelaisille oikeuden metsästyseen ja kalastukseen kulttuurinharjoittamisen muotona, koskee saamelaisia kaikkialla Suomessa. Asianmukaiset kulkuluvat mahdollistavat saamelaisten kulttuurin harjoittamisen jatkumisen yhdessä muiden ryhmänsä jäsenten kanssa omilla alueillaan.

2.6. Muu käyttö (s. 89-96)

Malmisetsintä ja kaivostoiminta

LIITE 1. 10(12)

Tavoitteet ja toimenpiteet:

Kullankaivua harjoittavan on ennen töiden aloittamista jätettävä Metsähallitukselle kaivusuunnitelma kaivoslain (503/65) 15 §:n mukaisen vakuuden määräämistä varten. Valtausten ja kaivospiirien huolto tehdään pääosin talvella.

Lemmenjoen kansallispuistossa valtauksille ja kaivospiireille rakentamiseen tarvitaan aina Metsähallituksen lupa. Valtauksille rakentaminen vaatii myös kauppa- ja teollisuusministeriön luvan kaivoslain mukaisesti.

*Maa-ainesten otto***Tavoitteet ja toimenpiteet:**

Maa-ainesten ottoa ei pääsääntöisesti sallita kansallispuistosta. Pienimuotoinen, paikallinen, luvanvarainen soranotto on mahdollista tapauskohtaisen harkinnan mukaan.

*Puuston käyttö***Tavoitteet ja toimenpiteet:**

Kansallispuiston alueelta ei jatkossa hakata polttopuuta kuin erityisen painavista syistä puuhuoltosuunnitelman mukaan.

Puuston käyttömahdollisuudet lähikyläen asukkaille ja niihin liittyvät kulkuoikeudet turvataan siinä määrin kuin on tarpeen kansallispuiston tarkoituksenmukaisen hoidon tai käytön kannalta

Kullankaivajille ja paikallisille lähikylän asukkaille turvataan polttopuun saanti tuomalla puuta puiston ulkopuolelta esim. Njurkulahteen.

Lisman kylän asukas saa ostaa omassa taloudessa tai vähäiseen käsityötarpeeseen tarvitsemaansa puuta asuinpaikkansa läheisyydessä puuhuoltosuunnitelmassa tähän tarkoitukseen osoitetulta alueelta myös kansallispuiston alueelta.

Tulenteko sallitaan puiston syrjävyöhykkeellä, ei kuitenkaan alle puolen kilometrin etäisyydellä rakennetusta tulipaikasta. Tulentekoon voi käyttää paikalta löytyviä risuja, kuivia oksia ja pieniä juurakoita. Virkistyskäyttö- ja kulttuurivyöhykkeillä tulenteko on sallittu ainoastaan merkityillä tulentekopaikoilla niille varatuista polttopuista.

Saamelaiskäräjien kannanotto:

Saamelaiskäräjät edellyttää, että perinteisten saamelaiselinkeinojen ja niiden modernien muotojen harjoittajien tulee voida ottaa perinteisellä tavalla poltto- ja laavupuuta ilman ottolupaa. Perustuslain 17 §:n 3 momentin mukainen kulttuurin suoja koskee metsästystä, kalastusta ja poronhoitoa.

Saamelaiskäräjät katsoo, että malmisetsintää ja kaivostoiminta ei tule edistää alueella ennen kuin ILO-sopimus on ratifioitu Suomessa. Vasta tämän jälkeen tilannetta voidaan arvioida paremmin saamelaisten kulttuurinsuojan kannalta.

2.7. Suunnitelman vaikutusten arviointi (s. 110-112)

Suunnitelman mukaan erämaiden tai soidensuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien laatiminen ei kuulu niihin hankkeisiin, joista ns. YVA-lain (laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/1994) perusteella tulee laatia ympäristövaikutusten

arviointi. Varsinaiseen YVA-hankkeeseen verrattuna tässä on se ero, että hoito- ja käyttö-suunnitelmissa riittää yhden vaihtoehdon, lopullisen esityksen esittäminen.

Suunnitelmassa todetaan, että se mahdollistaa saamelaisille perustuslaissa turvatus oikeuden ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan myös kansallispuiston alueella.

Suunnitelmassa todetaan, että Saamelaiskäräjät on kulttuuri-itsehallintoa toteuttavana elimenä oikea taho laatimaan erämaa-alueiden ja muiden laajojen pohjoisten suojelu-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien sosiaalisten, kulttuuristen ja taloudellisten vaikutusten arvioinnin siltä osin kuin tarkastellaan suunnitelman vaikutuksia saamelaisiin.

Saamelaiskäräjien kannanotto:

Suunnitelmassa todetaan ykskantaan, että ”suunnitelma mahdollistaa saamelaisille perustuslaissa turvatus oikeuden ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan myös kansallispuiston alueella”. Suunnitelmassa ei kuitenkaan kerrota sitä, millä perusteella on päädytty tähän johtopäätökseen.

Saamelaiskäräjät muistuttaa, että suunnitelman vaikutuksia arvioitaessa saamelaisten kulttuurinharjoittamisen kannalta, tulee soveltaa edellä selostettuja KP-sopimuksen 27 artiklasta johtuvia kriteerejä tämän seikan selvittämiseksi. Tätä ei ole toteutettu vielä suunnitelmassa.

2.8. Järjestyssääntö (s. 103)

Lemmenjoen kansallispuistolle annetaan uusi järjestyssääntö, joka on alueen käyttäjille ja kävijöille tarkoitettu ohjeisto. Järjestyssäännössä annetaan alueen käyttäjiä koskevia määräyksiä, jotka perustuvat luonnonsuojelulakiin, kansallispuiston perustamislakiin ja – asetukseen sekä muihin säädöksiin tai hoito- ja käyttösuunnitelmaan. Järjestyssäännöllä ohjataan liikkumista, tulentekoa ja leiriytymistä eri käyttövyöhykkeillä. Metsähallitus antaa järjestyssäännön, kun hoito- ja käyttösuunnitelma on vahvistettu ympäristöministeriössä.

Saamelaiskäräjien kannanotto:

Saamelaiskäräjät huomauttaa, että kaikki saamelaisten kulttuurinmuodot - poronhoito, metsästys ja kalastus sekä näihin perustuvat modernit saamelaiselinkeinot - tulee ottaa tasapuolisesti huomioon järjestyssääntöä laadittaessa.

Järjestyssäännön valmistelu tulee toteuttaa avoimessa ja vastavuoroisessa menettelyssä, jossa kaikki asiaan osalliset voivat esittää tehokkaasti omat näkemyksensä. Saamelaiskäräjät edellyttää, että se otetaan järjestyssäännön valmisteluun mukaan.

Lisäksi lausuntopyynnössä on pyydetty kiinnittämään erityistä huomiota seuraaviin seikkoihin:

- 1) Suunnitelmassa on tarkennettu erityisesti kesäaikaisen maastoliikenteen periaatteita.
- 2) Huonokuntoinen Paaraskallan tie suljetaan Inarin ja Kittilän kuntien rajalta. Paaraskallan ja Naskama-aavan alue on syrjävyöhykettä. Kittilän kunnan puolelta

LIITE 1. 12(12)

- pääsee edelleen kunnan rajalle asti mm. poronhoitotöissä ja paikallisille tärkeille hilla-soille. Ivalojoki ei ole ko. tien vaikutusalueella kalastuslupa-alueita.
- 3) Kansallispuistosta ei jatkossa juurikaan oteta polttopuuta. Rajoitus muuttaa eniten Metsähallituksen retkeilijöille tarkoitettujen tupien ja tulipaikkojen huoltoa. Lisman kyläläisille osoitetaan edelleen mahdollisuus polttopuiden ottamiseen ja poronhoitotöissä ja porokämpille on edelleen mahdollista saada ottaa puuta. Kalkan-kaivajille myydään puuta Njurgulahdesta.
  - 4) Suunnitelma mahdollistaa aikaisempaa selvemmin paikallisen pienimuotoisen matkailutoiminnan mm. matkailijoiden kuljettamisen moottorikelkalla Njurgulahdesta Sallivaaraan. Safaritoiminta ei kuitenkaan ole mahdollista kansallispuistossa.

Saamelaiskäräjien kannanotto:

Saamelaiskäräjät edellyttää, että saamelaisille, asuivatpa he Saamelaisten kotiseutualueella tai sen ulkopuolella, turvataan heidän oikeutensa harjoittaa saamelaisten kulttuurin harjoittamisen muotoon kuuluvia elinkeinoja kuten poronhoitoa, metsästystä ja kalastusta ja niistä johdettuja moderneja ammatteja. Perustuslain 17 § 3 momentti, joka turvaa saamelaisille oikeuden harjoittaa mainittuja elinkeinoja kulttuurin harjoittamisen muotona, koskee saamelaisia kaikkialla Suomessa.

Saamelaiskäräjät esittää lisäksi, että Metsähallitus järjestää asiassa Saamelaiskäräjistä annetun lain (974/95) 9 §:n tarkoittamat neuvottelut siten, että Saamelaiskäräjät voi tosiasiallisesti ottaa osaa asian valmisteluun.

Puheenjohtaja

Pekka Aikio

Va. lakiasihteeri

Aimo Guttorm

Lausunnosta päätti puheenjohtaja Pekka Aikio 18. päivänä joulukuuta 2007.

Suunnittelun aloituskokouksissa esille tulleet näkökohdat ja niiden huomioon ottaminen suunnitelmassa

Metsähallituksen Inarin ja Sodankylän kuntien yhteistyöryhmä on käsitellyt suunnittelun käynnistymistä kokouksissaan 26.8.2002, 27.3.2003, 2.9.2003 ja 2.4.2004. Paikalliselle väestölle järjestettiin suunnittelun käynnistyessä tiedotus- ja keskustelutilaisuudet maaliskuussa 2003 Njurkulahdessa, Inarissa, Pokassa ja Angelissa.

Sidosryhmille suunnittelun aloitustilaisuudet järjestettiin seuraavasti: Sallivaaran paliskunta 5.3.2003 Njurkulahdessa (kokousta ei kuitenkaan pidetty, koska paliskunnan edustajat eivät saapuneet paikalle) ja Lapin Kullankaivajain Liitto ry 28.3.2003. Lisäksi Inarin kalatalousneuvottelukunnalle on esitelty suunnittelun käynnistymistä maaliskuun 2003 kokouksessa.

Tähän liitteeseen on aikajärjestyksessä kirjattu em. kokouksissa tulleet esitykset, toivomukset ja kysymykset liittyen suunnitelman uusimiseen. Lisäksi tähän on kirjattu kohtaan Muut kommentit muilta kuin edellä mainituilta tahoilta suunnitelmaluonnosta laadittaessa tulleet esitykset.

TILAISUUS JA EHDOTUS	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA
Inarin yhteistyöryhmä 26.8.2002	
Lähikyläen polttopuunotto on turvattava jatkossakin. Suunnitelmaan kirjattava, millaisella kalustolla, mihin vuodenaikaan ja miltä alueelta saa ottaa polttopuuta.	+Polttopuiden otto kansallispuistosta on suunnitelmassa mahdollistettu Lisman kyläläisille ja porotalouden tarpeisiin.
Retkeilijöitä lähtee merkittävästi Lismasta, jonne toivottaisiin puiston opastustaulua. Tauluun myös ohjeita pysäköinnistä Lismassa. Voisi toimia samalla kylän posti-laatikkotelineenä.	-Metsähallituksen linjana on ollut, että retkeilijöitä ei opasteta maastoon paikoista, joissa ei ole varsinaisia merkittyjä polkuja, suoraan puiston syrjäosaan. Toisaalta Lisman kylän ympärillä on myös puiston virkistysvyöhykettä. Uuden opastustaulun yhteyteen pitäisi varmaan rakentaa myös parkkipaikka, kenties myös käymälä ja jätteastia (Molok). Nykyinen "parkkipaikka", jolle retkeilijät jättävät autonsa, sijaitsee yksityismaalla. Liman kylässä on myös valtionmaata, joka ei kuulu puistoon, joten yksi mahdollisuus on sijoittaa taulu puiston ulkopuolelle. Lisman kylä on maan kunnallisesti arvokas perinnemaisema ja kulttuurihistoriallinen kohde. +Suunnitelmaan on jätetty mahdollisuus rakentaa tällainen opastustaulu siihen liittyvine muine tarpeellisine rakenteineen, mikäli se koetaan laajasti tarpeelliseksi.
Inarin yhteistyöryhmä 27.3.2003	
Yhteistyöryhmä kannatti yksimielisesti puiston nykyisen järjestyssäännön mukaisesti lähikyläen asukkaille annettuja erityisoikeuksia liikkumisen suhteen. Ne on turvattava myös jatkossa, tarvittaessa vaikka lainsäädännön muutoksella. Todettiin, että asia oli saanut myös kaikissa kyläkokouksissa yksimielisen kannatuksen.	-Suunnitelmassa on mahdollistettu lähikyläen asukkaiden liikkuminen puistossa moottorikelkalla mm. luonnonhyödyntämistarkoituksessa ja pienimuotoisessa matkailutoiminnassa. +Kirjattu suunnitelman lukuun 9 Maastoliikenne.
Inarin yhteistyöryhmä 2.9.2003	
Veneyrittäjäluvat on turvattava myös jatkossa Lemmenjoella ja asia on kirjattava uuteen hoito- ja käyttösuunnitelmaan.	+Suunnitelmassa esitetään jatkettavaksi nykykäytäntöä.

LIITE 2. 2(7)

TILAISUUS JA EHDOTUS	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA
Inarin yhteistyöryhmä 2.4.2004	
Lisman kyläläisille on turvattava polttopuunotto-oikeus kylän läheltä.	+Tämä käytäntö esitetään säilytettäväksi myös uudessa suunnitelmassa. Tarkempi määrittely siitä, millaisella kalustolla, mistä ja milloin tulee jatkossakin linjata erillisessä puuhuolto-suunnitelmassa, jollainen suunnitelmassa esitetään laadittavaksi.
Yleisötilaisuus, Njurkulahti 5.3.2003	
Lemmenjoen kyläyhdistys on tärkeä sidosryhmä. Heitä tulee kuulla suunnitelmaluonnosta esiteltäessä ja heidät tulisi osallistaa jatkossa esim. Kaapin Jounin tilan hoitokuntaan.	-Hks-luonnos esitellään Lemmenjoen kyläyhdistykselle seuraavassa Njurkulahtessa järjestettävässä suunnitelman yleisötilaisuudessa. Kyläyhdistys on nimennyt edustajansa Kaapin Jounin tilan hoitokuntaan.
Kauanko kestää saada yrittäjälupa moottoriveneilyyn esim. Ivalojoen sillalta Lismaan?	-Tällaisia lupia ei toistaiseksi ole haettu, vaikka järjestyssääntö ne mahdollistaa, joten ensimmäisen lupahakemuksen käsittely vie varmaankin viikon tai kaksi.
Kokouksen osallistujat olivat yksimielisiä siitä, että puiston lähikylien asukkailla tulee olla laajempia oikeuksia puistossa liikkumiseen kuin muilla Inarin kuntalaisilla. Metsähallituksen tulisi tarvittaessa lähteä muuttamaan puiston asetusta niin, että nykykäytäntö turvattaisiin jatkossakin. Nykykäytännössä ongelmana on se, että se on linjattu järjestyssäännössä eikä perustu lainsäädäntöön.	-Suunnitelmaluonnokseen on kirjattu lähikylien asukkaille laajempia oikeuksia puistoon.
Laki on huono kullankaivun suhteen. Kesällä saa olla vaikka minkä väristä kätöstystä pystyssä valtauksilla, talveksi ne on purettava kun lumi peittäisi muutenkin rakennelmat. Miksi kämppien ulkonäköön hillitympää ja yhtenäistä tyyliä vaatineet esitykset eivät ole edenneet? Joka kaivukauden jälkeen purettavat rakennelmat nöyryyttävät ihmisiä.	-Jos kaivumäärä on vähäinen, kämpän saa pystyttää vain kesäkaudeksi. Jos kaivumäärä taas on merkittävä, rakennus saa olla ympärivuotinen. Kaikki rakennukset vaativat KTM:n ja MH:n luvan sekä rakennusluvan. +Asia on kirjattu suunnitelmaan.
Miten jos henkilö on kirjoilla Rovaniemellä, mutta on Sallivaaran paliskunnan poronomistaja. Saako hän ajaa maastoajoneuvoilla puistossa?	-Vanhan suunnitelman ja järjestyssäännön mukaisesti hän saa ajaa puistossa poronhoitotöissä. Lisäksi hänelle voidaan myöntää talvella lupa liikkua moottorikelkalla luonnonhyödyntämistarkoituksissa. +Linjaus muutettu kesäajan maastoliikenteen suhteen.
Miten jos ottaa rengin poronhoitotöihin, saako hän ajaa moottorikelkalla?	-Luvan hankittuaan saa ajaa moottorikelkalla. +Sama linjaus on säilytetty myös uudessa suunnitelmassa ja järjestyssäännössä.
Miten lähikylien asukkaiden luvat tulevat?	-Luvat haetaan Metsähallituksen asiakaspalvelupisteistä. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Lähikylien asukkaiden luvat saivat olla voimassa pidempään kuin nykyiset kolme vuotta, esim. viisi vuotta olisi parempi.	-Jo kolmessa vuodessa ehtii monin paikoin tapahtua niin paljon muutoksia osoitteissa, kotikunnassa jne., että Metsähallituksessa on katsottu tarpeelliseksi tarkistaa tiedot kolmen vuoden välein. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Kaapin Jounin tilan ympäriltä saisi poistaa poroaidan.	-Metsähallitus ei voi yksin päättää tällaisia asioita, sillä tilan asioista päättää hoitokunta, jossa on Metsähallituksen, saamelaiskäräjien, saamelaismuseon ja Lemmenjoen kyläyhdistyksen edustus. +Ei muutosta suunnitelmaan.

TILAISUUS JA EHDOTUS	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA
Yleisötilaisuus, Njurkulahti 5.3.2003	
Onko Kaapin Jounin tila nyt valtion maata ja jos on, niin eikö meillä ole poronhoito-oikeus ko. maalle?	-On, kuten myös yksityismaille. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Ovatko yksityismaat puiston sisällä Naturassa?	-Kyllä. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Tuoko Natura jotain muutosta puiston hoitoon tai käyttöön?	-Ei ole näköpiirissä mitään muutostarpeita puiston nykyiseen hoitoon ja käyttöön Naturan vuoksi. Luonnonsuojelu on ollut puiston keskeinen tehtävä jo vuodesta 1956. Naturan toteuttamistapa puistossa on luonnonsuojelulaki. Uudessa luonnonsuojelulaissa (1096/1996) on kaksi Natura-pykälää: 64 ja 65, jotka puiston Naturaan liittämisen jälkeen ovat tulleet noudatettaviksi myös puistossa. Jos puistoon suunniteltaisiin laajaa hanketta, jonka voitaisiin ajatella vaikuttavan haitallisesti niihin luontotyypeihin tai lajeihin, joiden perusteella alue on liitetty Natura-verkoston, pitäisi tehdä Natura-arviointi tai ainakin sen tarveharkinta. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Säilyykö polttopuunotto entisellään?	-Ei säily. +Ks. luku 15 Puuston käyttö.
Jos hirvi on rikkonut poroaidan, niin saako sen korjata vierestä otettavalla pystypuulla?	-Saa, mutta mahdollisimman pian pitää ilmoittaa asiasta Metsähallitukselle ja korvata otettu puumäärä. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Puiston kalastussäännöistä pitäisi tulla tiedote joka kausi joka taloon. Muutenkin lupakäytäntöä pitäisi selkeyttää, mm. kalastuslupien liitekartat pitäisi saada selkeämmiksi.	-Asiasta on tiedotettu eteenpäin. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Kalastuksenhoitomaksu on kohtuuton satunnaiselle kalastajalle.	-Ei ole suunnitelmalla vaikutettavissa oleva asia. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Yleisötilaisuus, Inari 6.3.2003	
Paikkakuntalaisten vapaa metsästysoikeus säilytettävä puistossa.	-Ei ole suunnitelmalla vaikutettavissa oleva asia.
Me olemme Metsähallitus. Saanemme nauttia vapaudesta harvaan asutulla alueella, jossa monet muut ylellisyydet puuttuvat.	-Paikallisilla asukkailla on laajemmat puiston käyttöoikeudet kuin muilla, esimerkiksi oikeus metsästää kansallispuistossa. Nämä oikeudet tulevat lain-säädännöstä eivätkä ole hoito- ja käyttösuunnitelmalla vaikutettavissa olevia asioita. +Suunnitelmaan ja järjestyssääntöön on kirjattu paikallisten asukkaiden oikeudet ja niiden säädöspohja.
Yleisötilaisuus, Pokka 18.3.2003	
Kittilän kunnalla ei ole edustajaa suunnittelun ohjausryhmässä eli Inarin yhteistyöryhmässä. Tästä voi aiheutua tiedonkulkuongelmia.	-Erilliseen suunnitelman yhteistyöryhmään (v. 2006) kutsuttiin myös Kittilän kunnan edustaja. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Kalastusasioista tarvitaan selvät ohjeet. Jos kittiläläinen omistaa kiinteistön Inarin kunnan puolella ja siihen liittyy kalastusoikeus, miten kittiläläinen voi sitä hyödyntää?	-Kalastuslain mukaisesti.

LIITE 2. 4(7)

TILAISUUS JA EHDOTUS	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA
Yleisötilaisuus, Pokka 18.3.2003	
Sekä Kittilän että Inarin kuntalaiset kokoukseen osallistujat kannattivat lähikylien liikkumisoikeuksia koskevan, järjestyssäännössä määritellyn nykykäytännön vahvistamista tarvittaessa vaikka lainsäädännön muutoksella.	-
Voisiko Tieva Baari olla Kittilän puolelta tulijoille infopisteenä puiston käytännön asioista?	-Tieva Baarin isännälle sopisi tällainen järjestely. Metsähallitus voisi ensi vaiheessa toimittaa ainakin puiston esitteitä Tieva Baariin.
Keskusteltiin muistakin mahdollisista opastuspaikoista Kittilän puolelle: Ivalojoen silta, Paaraskallan tien pää ja Lisma saivat kaikki kannatusta.	-
Opastuspisteissä tulisi antaa kattavaa ja selkeää tietoa myös kalastukseen liittyvistä säännöistä ja luvista.	-
Yleisötilaisuus, Angeli 20.3.2003	
Koiravaljakot tulisi saada puistossa luvanvaraisiksi ja lupia ei myönnettäisi.	+Hks:ssa on kielletty koiravaljakoilla ajo.
Onko jäkälännosto sallittu?	-Ei.
Onko lentokoneella laskeutuminen sallittu?	- Metsähallituksen luvalla. +Kirjattu suunnitelmaan.
Osallistujat kannattivat lähikylien liikkumisoikeuksia koskevan, järjestyssäännössä määritellyn nykykäytännön vahvistamista tarvittaessa lainsäädännön muutoksella.	-
Lähikylien asukkaille voisi lähettää ilmaisen hks:n.	-Lemmenjoen kansallispuiston hks tulee olemaan nähtävissä Lemmenjoen luontotuvalla ja Inarin Siidassa. Lisäksi se löytyy valmistuttuaan myös internetistä. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Porttikoskelle tulipaikka ja huussi (paljon kalastajia).	-Puiston tämä osa on entistä erämaaosaa, nykyistä syrjävyöhykettä, eikä sinne ole tarkoitus tehdä uusia rakenteita. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Lapin Kullankaivajain Liitto ry 28.3.2003	
Lähikylien asukkailla on säilytettävä oikeus polttopuunottoon puistosta.	-Oikeus säilytetään Lisman kyläläisillä. +Kirjattu suunnitelmaan.
Koivua olisi myytävä lähikylien asukkaille, myös puistossa kirjoilla oleville kullankaivajille.	-Kansallispuistosta ei juurikaan enää oteta polttopuuta. Kullankaivajien polttopuuhoito turvataan myymällä heille polttopuuta Njurgulahdesta. +Kirjattu suunnitelmaan.
Kokouksen osallistujat olivat yksimielisesti sitä mieltä, että lähikylien vakituisilla asukkailla tulee jatkossakin olla laajempia oikeuksia puistossa liikkumiseen kuin muilla paikallisilla asukkailla. Tarvittaessa Metsähallituksen tulisi lähteä muuttamaan puiston asetusta niin, että nykykäytäntö turvattaisiin jatkossakin.	-Hks:ssa lähikylien asukkaille on turvattu laajempia oikeuksia. +Kirjattu suunnitelmaan.
Paikallisen luontaiselinkeinojen harjoittajan tai lähikylien asukkaan tulisi voida laskeutua lentokoneella tai helikopterilla luonnonhyödyntämistarkoituksissa puistoon. Voiko valtausalueelle laskeutua helikopterilla?	-Ei ilman MH:n lupaa. +Kirjattu suunnitelmaan.

TILAISUUS JA EHDOTUS**METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ
AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA****Lapin Kullankaivajain Liitto ry 28.3.2003**

Talvihuoltoreitin alku tulisi linjata niin, että siitä pääsisi paremmin viimeisillä keleillä. Toinen vaihtoehto olisi uusi talvihuoltoreitti valtauksille Repojoelta tai Närrijärveltä.

Kullankaivajien Liiton edustajat olivat huolissaan mm. yleisestä turvallisuudesta ja toivoivat Metsähallitukselta myönteistä suhtautumista ja vetoapua puhelimen kuuluvuutta parantaviin hankkeisiin.

-Erämaamastot ovat todella kalliita rakentaa ja GSM-tekniikassa on se ongelma, että yksi masto esim. Martiniiskonpalolla ei vielä takaa kuuluvuutta keskeiselle kulta-alueelle.
+Ei esitystä suunnitelmassa.

Kultamatkailusta on hyvää tekstiä vanhan runkosuunnitelman sivulla 31: "Kulta-alueella voidaan matkailijoille järjestää maksullista kullanhuuhtontaa käsinkaivumenetelmin. Jos toiminta edellyttää erityisiä matkailijoita varten tehtyjä rakenteita, on niistä laadittava erillinen suunnitelma. Metsähallitus myöntää matkailijoille tarkoitetun kullanhuuhtonnan yritysluvat ja hyväksyy rakennussuunnitelmat. Kaupallista kullanhuuhtontaa harjoittavien yrittäjien kanssa voidaan tehdä maanvuokrasopimuksia." Tämä teksti tulee säilyttää myös uudessa hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

-Kaivoslain mukaan valtaukset ja kaivospiirit on tarkoitettu vain kullan kaivua varten. Kansallispuiston alueella on jo nyt noin sata erilaista rakennusta tai rakennelmaa. Rakentamista matkailutarkoituksiin ei sallita.

Yllä olevaan liittyen, suunnittelijan kannattaa tutustua Kultamatkailuhankkeen loppuraporttiin, joka löytyy Inarin kunnasta tai Kari Merenluodolta.

-Suunnittelija on tutustunut ko. raporttiin.

Kaikkia puiston kaivospiirejä tulisi voida hyödyntää koneellisesti. Tämä olisi perusteltua työllisyydenkin kannalta. Metsähallituskin voisi ottaa palkkalistoilleen kullankaivajia.

-Kyseessä ei ole Metsähallituksen päätäntävällässä oleva asia. Lemmenjoen kansallispuistoa koskevan asetuksen muutoksen 583/1991 ja kaivoslain muutoksen 589/1997 myötä koneellinen kullankaivu on puistossa sallittua vain ennen asetuksen voimaantuloa olemassa olleilla kaivospiireillä.

Kullankaivua koskevissa asioissa Metsähallituksen tulisi suunnitelman edetessä olla yhteydessä Lapin Kullankaivajain Liittoon.

-Liitolla oli edustaja hks:n yhteistyöryhmässä.

Inarin kalatalousneuvottelukunta 17.3.2003

Keskusteltiin Kietsimäjoen lohienkalastuksesta, mutta todettiin, että siitä on päätetty Tenon kalastussäännössä; sitä ei voi puiston hks:lla muuttaa.

Inarin kalatalousneuvottelukunta 8.7.2003

Hks-luonnosta tulisi esitellä myös Ivalossa paikalliselle väestölle.

-Harkitaan suunnitelmaluonnoksen esittelykierroksella, järjestettäisiinkö yleisötilaisuus myös Ivalossa. Toisaalta Inarinkin tilaisuudessa oli viimeksi vain neljä osallistujaa, kun lähikylien tilaisuuksissa heitä oli huomattavasti runsaammin.

MUUTA KAUTTA TULLEET KOMMENTIT**Koneellisten kullankaivajien kanssa Kultahaminasta lähtevän mönkijäuran kunnostuksesta pidetty palaveri 15.9.2002 Kotaajalla**

Olisi tarpeellista saada kulta-alueen talviaikainen huoltoura merkityksi esim. muovikepein, jotka poistettaisiin aina kauden päätteeksi. Nyt syntyy vaaratilanteita ja luonnollekin aiheutetaan turhaa haittaa kun välillä eksytään reitiltä. Tämä lisäisi myös hiihtäjien turvallisuutta.

-Suunnitelmassa mahdollistettu.
+Kirjattu suunnitelmaan.

LIITE 2. 6(7)

TILAISUUS JA EHDOTUS	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA
Koneellisten kullankaivajien kanssa pidetty palaveri 15.9.2002 Kotaojalla	
Talvihuoltoreitin varrelle olisi hyvä saada tulipaikka hiihtäjille esim. Paanneäytsiin tai Ravadasjärvelle.	-Huollettuja tulipaikkoja rakennetaan vain virkistysvyöhykkeelle merkittyjen polkujen varsille. +Ei esitystä suunnitelmassa.
Pitäisi perustaa mönkijöiden pysäköintialue Kultahaminaan, jotta alue pysyisi siistinä.	-Vanha suunnitelma tällaisen rakenteen mahdollistaa, mutta sen tarpeellisuus on jakanut mielipiteitä. +Ei esitystä suunnitelmassa.
Olisi toivottavaa, että MH suhtautuisi myönteisesti kulta-kämppien matkailukäyttöön.	-Kämpät on kaivoslain (503/1965) mukaisesti tarkoitettu kullankaivun mahdollistaviksi tukikohdiksi, ei matkailutukikohdiksi. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Puistoon olisi syytä merkitä helikopterin laskeutumispaikat samaan tyyliin kuin UK-puistossa. Tuville tulisi lisäksi esim. tupakirjoihin tieto lähimmän helikopterin laskeutumispaikan sijainnista ja koordinaateista.	-Helikopterilla voi laskeutua mm. Jäkäläpään ja Martiniiskonpalon lentopaikoille. Lemmenjoen luonnonolosuhteet mahdollistavat laskeutumisen muuallekin pelastustoiminnassa suhteellisen hyvin.
GSM-puhelinten kuuluvuutta pitäisi parantaa. LKL toivoisi, että eri tahot tekisivät yhdessä asiasta vetoomuksen Soneralle.	-Erämaamastot ovat todella kalliita rakentaa ja GSM-tekniikassa on se ongelma, että yksi masto esim. Martiniiskonpalolla ei vielä takaa kuuluvuutta keskeiselle kulta-alueelle eikä Lemmenjoen laaksoon. +Ei esitystä suunnitelmassa.
Nettipalaute 21.3.2003	
Lemmenjoen kansallispuiston nykykäytäntö on ollut hyvä. Poronhoidon tarpeet huomioiden sen laajennus etenkin pohjoiseen olisi suotavaa. Vaskojen pohjoispuoliset mäntymetsät toisivat puistolle huikeat luppometsät ja varmistaisivat (hakuilta) yhtenäisen pirstomattoman erämaa-alueen pitkälle pohjoiseen. Tämä palvelisi myös luontomatkailun tarpeita varsinkin tulevaisuudessa.	-Hoito- ja käyttösuunnittelun tehtävänä ei ole tehdä esityksiä puiston rajauksista, vaan suunnitella jo perustettua suojelualuetta. Mikäli luonnonsuojelu-alue olisi kovin suppea tai epäedustava, tähän voitaisiin ottaa suunnitelmassa kantaa, mutta Lemmenjoen kohdalla ei näin ole, koska kyseessä on Suomen suurin kansallispuisto ja metsäerämaa. +Ei esitystä suunnitelmassa.
Puhelinsoitto 3.11.2003	
Vaeltajat kulkevat yksityismaiden halki Harrisuvannon kohdalla. Yksityismaiden ohi pitäisi tehdä merkitty polku, etteivät vaeltajat kulkisi ihmisten pihojen halki.	-Angelin suunta on vanhassa runkosuunnitelmassa puiston erämaaosaa. Koska Lemmenjoen kansallispuiston erämaaluonne on tarkoitettu säilyttää, ei ole tarkoituksenmukaista muuttaa vyöhykejakoa tältä osin, vaan uudessakin suunnitelmassa puiston Angelin puoleiset osat kuuluvat syrjävyöhykkeeseen, jolle ei tehdä merkittyjä polkuja. +Ei esitystä suunnitelmassa.
Puhelinsoitto 3.11.2003	
Kalastajat roskaavat Angelin suunnalla Inarijoen varressa. Angelin tien päähän pitäisi saada puiston opastustaulu, jossa kerrottaisiin mm. että roskat saa jättää tien varren roskikseen. Siinä pitäisi kertoa myös Tenon kalastussäännöstä, mm. kalojen alamitat. Alueen siistimiseksi ja ylimääräisten tulipaikkojen karsimiseksi Porttikoskelle pitäisi saada tulipaikka (hirsilaavu) ja huussi; ehkä myös Suukosken alle, joka alkaa olla kulunut.	-Puiston tämä osa on entistä erämaaosaa, nykyistä syrjävyöhykettä, eikä sinne ole tarkoitus tehdä uusia rakenteita. Inarijoen varressa paikoin esiintyvää roskaantuneisuutta ja luonnon kuluneisuutta seurataan, kävijöitä opastetaan roskattomaan retkeilyyn ja paikkoja siivotaan huolto- ja valvontakäyntien yhteydessä. +Ei esitystä suunnitelmassa.

**TILAISUUS JA
EHDOTUS**
**METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ
AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA**

Puhelinkeskustelu 4.3.2003

Se, että moottori-
kelkalla ajaminen on
kielletty muilta kuin
lähikylien asukkailta,
asettaa kuntalaiset
eriarvoiseen asemaan,
mikä on perustuslain
vastaista. Asiasta on
eduskunnan oikeus-
asiamiehen päätös
31.3.2000, Dnro
2651/4797.

-Eduskunnan oikeusasiamies toteaa kannanottonaan: "Metsähallituksen ei voida mielestäni katsoa loukanneen yhdenvertaisuusperiaatetta evätessään – – maastoliikenneluvan sillä perusteella, ettei tämä asunut järjestyssäännössä kansallispuiston lähikyläksi määritellyllä alueella." Oikeusasiamies toteaa toimenpiteinä, että "kansallispuiston järjestyssääntöä tulisi selkeyttää mainittujen liikumisrajoitusten osalta. Järjestyssäännöstä pitää mielestäni käydä yksiselitteisesti ilmi mm. se, mihin lain säännöksiin paikallisten asukkaiden maastoliikennelupia koskevien erivapauksien on katsottu perustuvan." Edelleen hän esittää "ympäristöministeriön harkittavaksi, olisiko lähikylien asukkaiden luonnonhyödyntämisoikeuksista ynnä muista paikallisten asukkaiden erivapauksista säädettävä asetuksentasoisesti eikä vain kansallispuiston järjestyssäännössä, ottaen huomioon, että Metsähallituksella ei ole voimassa olevan lainsäädännön mukaan toimivaltaa antaa järjestyssäännössä kenellekään sellaisia erivapauksia, jotka ovat ristiriidassa asetuksentasoisten rauhoitusmääräysten kanssa." (31.3.2000, Dnro 2651/4797, s. 6).

+MH on sekä uudessa suunnitelmassa että järjestyssäännössä täsmentänyt lakiviittauksia niin, että niistä käy ilmi, mihin lain säännöksiin kukin esitys ja määräys perustuu. Tässä nimenomaisessa tapauksessa koskien lähikylien asukkaiden laajempia luonnonkäyttöoikeuksia MH on toiminut suunnitelmassa (ja järjestyssäännössä) seuraavasti: Hoito- ja käyttösuunnitelmassa perustellaan, miksi lähikylien asukkaille on luonnonsuojelullisista syistä perusteltua myöntää laajemmat liikkumisoikeudet. Kun YM on hks:n linjaukset hyväksynyt, niin MH voi vahvistaa ne myös järjestyssäännössä asetuksen 832/1981 2 §:n 14. kohdan sekä hks:n perusteella.

Morgam-Viipuksen polku tulisi merkitä ja polun varrelle puurajan tietämille rakentaa tulipaikka.

-

Sallivaarasta Kultahaminaan voisi merkitä vaelluspolun ja rakentaa välille yhden huolletun tulipaikan.

-Esitys ei saanut kannatusta suunnitelmaprosessin aikana.
+Ei esitystä suunnitelmassa.

Lähikylien asukkaiden luvat veneilyn yritystoimintaan Lemmenjoella olisi turvattava vaikka asetuksella, koska puistoa perustettaessa ajatus oli, että paikallisten asukkaiden elinkeinoja ei saa heikentää. Siten jokiveneyrittäminen olisi rajattava lähikylien asukkaiden yksinoikeudeksi.

-

Suunnitelmaluonnoksen esittelytilaisuuksissa esille tulleet näkökohdat ja niiden huomioon ottaminen suunnitelmassa

Suunnitelmaluonnos valmistui syksyllä 2006 ja sitä esiteltiin sidosryhmille ja paikallisille asukkaille sekä valmisteltiin suunnitelman yhteistyöryhmän kanssa seuraavasti:

Suunnitelman yhteistyöryhmä

Edustajat:

- Sallivaaran paliskunta, Nils-Heikki Näkkäläjärvi
- Ánara Sámi Searvvi, Heikki Paltto
- Kuivasalmen paliskunta, Urpo Kõngäs (ei osallistunut yhteistyöryhmän kokouksiin)
- Lemmenjoen kyläyhdistys, Marketta Jompan-Tiainen
- saamelaiskäräjät, Oula Sara
- Inarin kunta, Jouni I. Jomppanen
- Kittilän kunta, Lauri Kurula (ei osallistunut yhteistyöryhmän kokouksiin)
- Lapin Kullankaivajain Liitto ry, Kai Rantanen
- Inarin riistanhoitoyhdistys, Ari Nissilä
- Inarin Luonnonystävät ry, Maire Puikko
- Lapin ympäristökeskus, Liinu Törvi
- Muotkatunturin paliskunta, ei nimettyä edustajaa
- Pohjois-Lapin Matkailu Oy, ei nimettyä edustajaa

Suunnitelman yhteistyöryhmän kokoukset: 22.11.2006, 24.5.2007 sekä 10.1.2008 (lausuntoyhteenveto ja lopullinen suunnitelma)

Tilaisuus Lemmenjoen matkailuyrittäjille 10.10.2006. Kutsuttuina olivat myös Sallivaaran paliskunnan poroisäntä (paikalla) ja Lapin Kullankaivajain Liiton edustaja (ei paikalla). Kullankaivajain Liitolta tuli kirjallinen kannanotto jälkikäteen.

Inarin ja Sodankylän kuntien yhteistyöryhmä

Jäsenet:

- Inarin kunta, Teuvo Katajamaa, varalla Jouni I. Jomppanen
- Inarin kunta, Terho Kinisjärvi, varalla Riitta Näkkäläjärvi
- Inarin kunta, Kari Tammela, varalla Esko Mantila
- Sodankylän kunta, Vesa Tuunainen, varalla Urpo Mokko
- saamelaiskäräjät, Väinö Seurujärvi, varalla Oula Sara
- saamelaiskäräjät, Anu Pietikäinen, varalla Jouni Lukkari
- saamelaiskäräjät, Hannu Magga, varalla Harri Hirvasvuopio
- kolttien kyläkokous, Veikko Feodoroff, varalla Pauliina Feodoroff

Kuntakohtaisen yhteistyöryhmän kokoukset pidettiin 27.11.2006, 3.5.2007 sekä 18.12.2007 (lausuntoyhteenveto ja muutokset suunnitelmaan)

Kylätilaisuudet paikallisille asukkaille

- Inarissa 21.3.2007
- Pokassa 22.3.2007

Saamelaiskäräjälain 9 §:n mukainen neuvottelu 14.8.2007 Inarissa. Tilaisuuteen osallistui kutsuttuna myös Sallivaaran paliskunnan poroisäntä.

TILAISUUS / ESITETYT KOMMENTIT	MH:N KOMMENTTI SEKÄ TOIMENPIDE HKS:SSA
Kuulemistilaisuus Lemmenjoen matkailuyrittäjille 10.10.2006	
Lähikylien asukkaiden luvat veneilyn yritystoimintaan Lemmenjoella olisi turvattava. Jokiveneyrittäminen olisi rajattava lähikylien asukkaiden yksinoikeudeksi.	-Lähikylien asukkaiden luvat veneilyn yritystoimintaan turvattu hks:ssa. +Kirjattu suunnitelmaan.
Voiko esim. ivalolainen valittaa, jos ei saa venelupaa Lemmenjoelle? Jos venelupia kovin lisätään, se on jo turvallisuusriski.	-Voi valittaa. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Puiston perustamissäädöksissä jo sanottu, ettei puiston perustaminen saa haitata lähikylien asukkaiden toimeentuloa.	-Näin on. +Täydennetty myös suunnitelmaan.
Lähikylien asukkaiden oikeudet, mm. puun käyttö puiston alueelta on turvattava (useita kommentteja).	-Lähikylien asukkaille turvataan tietyin perustein esim. moottori-ajoneuvoilla kulku puiston alueella. +Hks:n linjauksia tukeva kommentti.
Tulisi olla mahdollisuus kuljettaa kelkalla turisteja kansallispuistossa. Nyt mahdollista Joenkieliselle, mutta uusia uria olisi tarpeen linjata. Näin kehitettäisiin talvimatkailua. Myös kelkkareitti on mahdollistettava Lemmenjoelle.	-Huollettujen hiihto-porovaellusten järjestäminen on mahdollista. MH ei esitä kelkkareittiä kansallispuistoon.
Latuverkon perustaminen Lemmenjoelle esim. Paltsavaaraan.	+Hks:aan linjattu, että hiihtoa varten voidaan merkitä joitakin etappeja.
Latuverkon ylläpitäminen on vaikeaa ja kallista. Porotkin mielellään kulkevat kovaa jälkeä pitkin ja siten tallovat ladun hetkessä pilalle. Lemmenjoella yritetty joskus ylläpitää latua, mutta kelkatkin ajavat sen hetkessä pilalle.	+Ks. edellinen.
Matkailijat ovat hiihtäneet hyvin poromiesten kelkan jälkiä pitkin.	+Ks. edellinen
Ei ole välttämättä tarpeen perustaa yrittäjille omia taukopaikkoja, mutta esim. Ravadaksen taukopaikan kapasiteettia voisi lisätä. Vilkkaina aikoina voi olla ruuhkaa, kun yrittäjä vie asiakkaansa leiripaikalle ja siellä on myös omatoimisesti liikkuvia retkeilijöitä.	-Tämä on mahdollista. +Suunnitelman mukainen kommentti.
Paliskunnan tehtävä omia linjauksia mm. reittiasioihin. Poromatkailussa on lukematon määrä mahdollisuuksia.	+Suunnitelmaan täydennettiin mm., että opastettujen hiihto- ja pororetkien moottorikelkalla tapahtuvaan huoltoon voidaan myöntää lupia.
Paliskunta ei vastusta esim. hiihtolatuksen merkkausta.	+Kirjattu suunnitelmaan, että latujen merkitseminen on mahdollista.
Lemmenjokivarressa laiturit ovat huonot, sillä veneet ovat 10 m pitkiä ja laiturit vain 5 m pitkiä. Aiheuttaa joskus vaaratilanteita.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Kaikki paliskunnat olisi pitänyt kutsua tähän tilaisuuteen.	-Muutkin paliskunnat kuin Sallivaara (Muotkatunturi ja Kuivasalmi) kutsutaan työryhmään, joka perustetaan suunnittelua varten. Tässä tilaisuudessa keskitytään pääasiassa matkailutoimintaan Lemmenjokilaakson alueella ja Sallivaarassa, joten siksi vain Sallivaaran paliskunta oli kutsuttuna. +Ei muutosta suunnitelmaan.

LIITE 3. 3(11)

TILAISUUS / ESITETYT KOMMENTIT	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA
Kuulemistilaisuus Lemmenjoen matkailuyrittäjille 10.10.2006	
Angelista Lemmenjoelle on toivottu huskysafari-toiminnan mahdollisuutta.	-Asia on ollut aiemminkin esillä, mutta paliskunnassa on vastustettu ajatusta. +Ei muutosta suunnitelmaan. Koiravaljakkotoimintaa ei sallita Lemmenjoen kansallispuistossa.
Poronhoitotöissä tapahtuvan liikkumisen ja aputyövoiman käytön periaatteet on kirjattava hoito- ja käyttösuunnitelmaan. Paliskunnan poroisäntäkään ei voi kiistää yksittäisen yrittäjän (poromiehen) tarvetta aputyövoiman käyttöön. Viimeisin tulkinta oli, että lupa myönnettiin puhelimesta.	-Täydennetään suunnitelmaan. +Täydennetty suunnitelmaan.
Kahden päivän heinäajolupa maksoi. Ei yrittäjän pitäisi joutua maksamaan ko. luvasta, jos joutuu käyttämään aputyövoimaa. Apulainen siis teki perheen työtä ja siitä joutui maksamaan. Tietenkin kontrollointi on näissä luvissa vaikeaa, mutta tarpeellista.	-Pororenkien luvat ovat maksuttomia. +Kirjattu suunnitelmaan.
Jokaisella paliskunnan osakkaalla tulisi olla oikeus pororengin käyttöön.	-Tämä on mahdollista. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Paliskuntien välillä saattaa olla eroja pororenkien tarpeen suhteen.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Hätätöihin pitäisi saada pororengin töihin heti.	-
Kullankaivajien pitää tasoittaa kesällä kaivamiensa kaivukuoppien reunat.	+Kirjattu suunnitelmaan.
Miksi kalastusluvista on poistettu joitakin kohteista, mitkä ovat tärkeitä turistikalastuspaikkoja?	-
Paliskunnalle olisi hyvä lähettää kartta tiedoksi, missä kulkee kullankaivajien huoltourat.	-Toimitettiin paliskunnan poroisännälle. Kartta on myös tässä hoito- ja käyttösuunnitelmassa. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Lemmenjoen näkyväisyyttä kansallispuistona voisi lisätä esim. pääteiden varsilla sijoittamalla englanninkieliset opasteet teiden varsille.	-Palaute huomioidaan muutoin MH:n toiminnassa. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Lemmenjoen luontotupaa voisi kehittää esim. ympärivuotiseen toimintaan. Se on ollut samanlainen hiekkaisine pihakenttineen jo 10 vuotta.	-Tavoitteena on pidentää Lemmenjoen luontotuvan aukioloaikoja, mikäli talvimatkailu lisääntyy. +Kirjattu suunnitelmaan.
Sallivaaran vanha erotusalue voisi olla ihan hyvä kohde talvimatkailussa. Siellä voisi järjestää esim. pienimuotoisen poroerotuksen.	-Tämä on mahdollista. +Täydennetty suunnitelmaan.
MH:n lupajärjestelmää on kehitettävä. Lupa-politiikan tulee olla selkeä ja yksiselitteinen.	-Tähän pyritään. +Joitakin muutoksia on tullut lupamenettelyyn.
Hirven hakuun on myönnetty mönkijälupia. Nouto olisi tapahduttava olemassa olevia uria pitkin.	-Tämä on linjaus. Nykyisin noutajan on kuuluttava yhteisluvan piiriin. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Mihin perustuu 1,5 euron käyttömaksu/henkilö, kun yrittäjä vie asiakkaat tulistelemaan Metsähallituksen ylläpitäville tulipaikoille?	-Matkailuyrittäjät voisivat tehdä oman esityksen lupien ja sopimusten hinnoittelusta Metsähallitukselle. 1,5 euron käyttömaksu on valtakunnallinen linjaus. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Yhteistyö MH:n kanssa on ollut hyvää.	+Ei muutosta suunnitelmaan.

TILAISUUS / ESITETYT KOMMENTIT

METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ
AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA**Lapin Kullankaivajain Liiton kirjallinen näkemys Siidassa 10.10.2006 pidettyyn tilaisuuteen**

Liitto näkee matkailun kullankaivua tukevana toimintana ja puolustaa kaikilla kulta-alueilla – myös Lemmenjoen alueella – sen oikeutusta ja toimintaedellytyksiä. LKL ei näe ristiriitaa kultamatkailutoiminnan ja muun matkailuintressin kanssa. LKL suhtautuu positiivisesti kaikkeen matkailuun alueella.

-Jokamiesretkeilyyn verrattavan matkailun yritystoiminnan harjoittaminen on sallittua ilman MH:n lupaa myös kullankaivuaalueella. MH ei kuitenkaan myönnä lupia maastoliikenteeseen tai rakentamiseen matkailuperusteella. Yhteistyösopimus voidaan tehdä kaikkien alueella toimivien yrittäjien kanssa tietyin periaattein.

22.11.2006 Suunnitelman yhteistyöryhmän kokous

Lähikyläen asukkaiden oikeudet on turvattava (useita kommentteja).

-Näin on suunnitelmassa pyritty tekemään.

Matkailuelinkeino ei ole turvattu, koska venekuljetusten sopimukset ovat määräaikaista. Pitäisi myöntää pidempi-ajaisia lupia.

-Palaute huomioidaan muutoin MH:n toiminnassa.
+ Ei muutosta suunnitelmaan.

Venekuljetusten palautelomake on liian vaikea.

-Palaute huomioidaan muutoin MH:n toiminnassa.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Tuettava paikallisia (lähikyläen asukkaita) matkailuyrittäjiä.

-Tähän on pyritty.

Puiston perustamissäädösten mukaan puiston perustaminen saa haitata lähikyläen asukkaiden toimeentuloa.

+Lisätty käsitteisiin.

Onko ympäristökeskuksen kesän vesinäytteistä saatu jo tuloksia?

-Joitain tuloksia on jo saatu.
+Täydennetty khs:an tulokset, joita on saatu.

Isolan kämpppä ei ole retkeilijöiden käytössä, vaan Kullankaivajain Liiton. Liitto vuokraa sitä jäsenilleen.

+Korjattu suunnitelmaan.

Polku Kultahaminasta Morgam-Viipukselle voidaan muuttaa merkityksi poluksi ja varustaa se tarvittavilla portailla, pitkoksilla, sääsuojalla ja joenylitysrakenteilla tai venelossilla.

-Venelossi lisätään tekstiin.
+Lisätty suunnitelmaan.

Kansallispuiston esitteen kartta on liian pienessä mitta-kaavassa. Aikaisemmin kartta oli parempi.

-Pyritään tuottamaan mahdollisimman selkeää materiaalia. Huomioidaan MH:n toiminnassa.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Suunnitelmaan on kirjattu, että matkailun yritystoimintaan Metsähallitus myöntää maastoliikennelupia ainoastaan lähikyläen asukkaille. Tätä kohtaa on täsmennettävä; millaiseen toimintaan ja kenelle.

+Täsmennetty suunnitelmaan.

Suunnitelmassa puhutaan vain sekajätteen kuljetuksesta, mutta käymäläjätehuollosta ei mitään.

+Täydennetty suunnitelmaan.

Milloin tutkimuslupa vaatii ympäristöministeriön luvan ja milloin Metsähallituksen?

-Lemmenjoen kansallispuistossa muu kuin valtausten ja kaivospiirien alueella tapahtuva geologinen tutkimustyö ja malminetsintä vaativat ympäristöministeriön luvan.
+Kirjattu suunnitelmaan.

LIITE 3. 5(11)

TILAISUUS / ESITETYT KOMMENTIT	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA
22.11.2006 Suunnitelman yhteistyöryhmän kokous	
Sallivaaran paliskunnalla on tarkoitus rakentaa Vaskojoelle paimennuspaikalle paimennuskämpä. Peltotunturin vuokra-aluetta haetaan isommaksi.	-Lisätty tieto suunnitelmaan.
Koiravaljakolla liikkumiseen ei pitäisi antaa lupia. Suunnitelmaan on kirjattu, että koiravaljakolla liikkumiseen tarvitaan Metsähallituksen lupa.	+Muutettu hks:aan, että koiravaljakolla ajo on kielletty.
Irtokoirat on saatava kuriin. Koirien käyttö metsästyksessä; tähdennettävä koiranomistajan vastuuta mahdollisista koiran aiheuttamista vahingoista.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Paaraskallan tien sulkemista ei vastusteta.	-Tien sulkemista vastustettiin Pokan kylätilaisuudessa. Päätettiin selvittää tarkemmin paliskuntien kanta tien sulkemiseen. +Tie suljetaan Inarin ja Kittilän kuntien rajalta.
Moottorikelkkakuljetukset pitäisi sallia paliskunnan luvalla muuallekin kuin Njurkulahden ja Joenkielisen väliselle merkitylle reitille ja Repojoen ja Sallivaaran väliselle reitille.	+Suunnitelmaan kirjattiin siten, että niiden lähikylien asukkaiden kanssa, joilla on maastoliikennelupa luonnonhyödyntämiseen ja jotka toimivat alueella matkailuyrittäjinä, voidaan tehdä sopimus tai he voivat saada luvan pienimuotoiseen matkailutoimintaan liittyvään maastoliikenteeseen talviaikana moottorikelkalla.
Kesäaikainen maastoliikenne riistanhoitoyhdistyksen toimesta on tarpeen joskus petovahinkotarkastuksissa, valvonnassa yms. (viranomaistoimintaa).	-Suunnitelmaan on kirjattu, että viranomaistoimissa liikuttaessa ei tarvita Metsähallituksen lupaa. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Talvireitti Jäkäläpään sekä Ravadakselta Kortonkilampien yli olisi hyvä merkitä. Vähentäisi turhaa ajoa, kun reittiä ei tarvitsisi haeskella.	-Talvihuoltoreitti pyritään merkitsemään talvella epäselvien kohtien osalta. +Lisätty suunnitelmaan.
Jäkäläpään ja Martiniiskonpalon kentille pitää voida jatkossakin laskeutua.	-Näin linjataan. +Täydennetty suunnitelmaan.
Vaskojoelle kämpän kohdalle pitäisi myöntää kalastuslupia.	-Esitys vietiin eteenpäin. +Inarin kalatalousneuvottelukunta ei puoltanut esitystä lausunnossaan. Ei muutosta aiempaan käytäntöön.
Miten kaivinkoneet, jotka viedään alueelle? Tuodaanko ne pois, vai kaivetaanko romut maahan?	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Kullankaivajain Liiton edustaja totesi kokouksessa, että yhtään konetta ei ole kaivettu maahan, eikä se ole edes lupaehtojen mukaistakaan, minkä lisäksi ympäristölupaehdot edellyttävät alueiden siivoamista ja maisemointia toiminnan lakattua.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Ehdotus uuden merkityn turistilenkin perustamisesta Lemmenjoen varteen alueelle, missä ei harjoiteta kullankaivua. Tämä siksi, että turistien, jotka eivät tahdo tutustua kullankaivukulttuuriin, ei tarvitsisi aktiivisille kullankaivualueille mennäkään. Reitti olisi kuitenkin Lemmenjokivarressa, jolloin venekyydytyksiä tarjoavat matkailuyrittäjät saisivat näiden kuljettamisesta tuloa.	-Virkistysvyöhykkeelle on mahdollista linjata ja merkitä uusi polku. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Lähikylien asukkaiden puunkäyttötarve on lähinnä Lisman kyläläisillä.	-Suunnitelman linjaus. +Suunnitelmassa on rajattu puunkäyttömahdollisuus puiston alueelta lähinnä Lisman kyläläisille.
Kullankaivajien huoltolupa on liian lyhyt. Siinä ajassa ei ehdi ajaa polttopuita Njurkulahdesta valtauksille ja kaivospiireille.	-Huoltoluvat kirjoitetaan Metsähallituksen lupaohjeen mukaisesti, lupaohjetta voidaan muuttaa toimivammaksi. +Ei muutosta suunnitelmaan.

TILAISUUS / ESITETYT KOMMENTIT	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA
22.11.2006 Suunnitelman yhteistyöryhmän kokous	
Yhteistyötahoiksi suunnitelmaan on lisättävä ympäristökeskus ja Inarin Luonnonystävät.	+Täydennetty suunnitelmaan.
Poronhoitotöissä tapahtuvan liikkumisen ja apu-voiman käytön periaatteet olisi kirjattava hoito- ja käyttösuunnitelmaan.	+Täydennetty suunnitelmaan.
Porotöihin tarvittavat liikkumisluvat eivät saisi olla maksullisia.	-Ne eivät ole maksullisia. +Kirjattu suunnitelmaan.
Yleisötilaisuus Inarissa 21.3.2007	
Aiheuttiko lähikylien asukas -linjaus kullankaivajien lehtikirjoittelun?	-Ei tietoa. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Muuttuuko lähikylien asukkaiden talviliikkuminen? Ei saisi muuttua.	-Lähikylien asukkaiden talviaikaiseen liikkumiseen ei ole tulossa muutoksia. Suunnitelmassa on tarkennettu sitä, mitä tarkoitetaan lähikylien asukkailla. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Kesäaikainen liikkuminen on ollut joustavaa, eikä ole ollut ongelmia. Kukaan ei liiku huvikseen.	-Kesäaikaista maastoliikennekäytäntöä on hks:ssa tiukennettu. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Mihin perustuu Lisman kyläläisten puunotto-oikeus? Muille lähi-kyläläisille ei.	-Perustuu siihen, että Lisman kylä sijaitsee puiston keskellä (sisällä). +Ei muutosta suunnitelmaan.
Sallivaaran polulta on poistettu pitkokset, tuleeko tilalle uudet?	-Ei näillä näkymin, koska rahoitusta ei tällä hetkellä ole. Mikäli rahoitusta kohteeseen saadaan, pitkokset uusitaan. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Onko lähikylien matkailuyrittäjillä mahdollisuus kuljettaa asiakkaita Marastoon porokämpälle? Ja muillekin porokämpille?	+Suunnitelmaan kirjattiin siten, että niiden lähikylien asukkaiden kanssa, joilla on maastoliikennelupa luonnonhyödyntämiseen ja jotka toimivat alueella matkailuyrittäjinä, voidaan tehdä sopimus tai he voivat saada luvan pienimuotoiseen matkailutoimintaan liittyvään maastoliikenteeseen talviaikana moottorikelkalla.
Onko tulossa maksu kansallispuiston käytöstä?	-Tällaista maksua ei ole suunnitelmissa. +Ei muutosta.
Mitä tarkoitetaan matkailuyrittäjien tilapäisellä leiriytymisellä? Tarkoitetaanko ketä tahansa alueella toimivaa matkailuyrittäjää? Eikö pelkästään lähikylien matkailuyrittäjää?	-Tässä kohdassa tarkoitetaan ketä tahansa alueella toimivaa matkailuyrittäjää. +Ei muutosta.
Kuinka tärkeää on rajoittaa poromiesten liikkumista matkailu-tarkoituksessa? Ettei olisi niin rajattua tietyille kulku-urille.	-Paliskunnan osakkaat voivat poronhoitolain mukaisesti kuljettaa ihmisiä. +Ei muutosta.
Voisi merkitä kesäpolun/virkistysvyöhykkeen välille Sallivaara-Lemmenjokilaakson virkistysvyöhyke.	-Tilaisuudessa piirrettiin karttaan esitys. +Lisätty aluksi esityksen mukaisesti suunnitelmaan. Poistettiin lopullisesta hks:sta vastustuksen vuoksi.
Miksi hevosilla ei voisi ratsastaa missä vaan?	-Kulumisen estämisen vuoksi. +Ei muutosta suunnitelmaan.

LIITE 3. 7(11)

TILAISUUS / ESITETYT KOMMENTIT	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA
Yleisötilaisuus Inarissa 21.3.2007	
Koiravaljakot eivät kuulu kansallispuistoon.	-Suunnitelmaa tukeva kannanotto. Suunnitelmassa on nyt linjattu siten, että koiravaljakoilla ajaminen on kielletty kansallispuistossa. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Moottorikelkka- ura välille Inari–Pokka.	-Ei käsitellä tässä suunnitelmassa, koska reitti tulisi kulkemaan kansallispuiston ulkopuolella. Metsähallitus ei esitä moottorikelkkauria tai -reittejä kansallispuistoon. Inari–Pokka-reittiä valmistellaan yhteistyössä kunnan kanssa. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Veneen käyttö; voisiko olla lähikylän asukkaille laajemminkin, ei vain luontaiselinkeinon harjoittajille?	-Ks. suunnitelman luku 9.3.
Tämä on hyvä suunnitelma lähikyläen asukkaiden kannalta, mahdollistaa toiminnan.	-Suunnitelmaa tukeva kannanotto. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Miten MH seuraa, että kaivukoneet tuodaan kansallispuistosta pois?	-
Kaivumontut tulisi merkitä.	-
Yleisötilaisuus Pokassa 22.3.2007	
Onkiminen ja pilkkiminen on jokamiehen-oikeutta.	-Näin on. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Teiden sulkeminen estää hillastusta ja poronhoitoa. Paaraskallan autiotupaa ei saa poistaa.	-Tupaa ei olla poistamassa. Tien sulkemisesta keskustellaan vielä. +Paaraskallan tie suljetaan Inarin ja Kittilän kuntien rajalta.
Paaraskallan tietä ei saa sulkea (useita kommentteja).	-Päätettiin selvittää paliskuntien kanta. +Paaraskallan tie suljetaan Inarin ja Kittilän kuntien rajalta.
Minkä takia puisto on yleensä Kittilän puolella?	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Vartijat ja aidat puiston rajalle!	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Joskus on sovittu, että Paaraskallan tie pidetään kunnossa.	+Paaraskallan tie suljetaan Inarin ja Kittilän kuntien rajalta.
Minkä takia Nilipirtin ja Lauttaselän autiotuvat on poistettu Kittilän puolelta?	-
Autiotupia ja kämppiä suljetaan MH:n toimesta.	-Suunnitelmaan ei sisälly autiotupien sulkemistarvetta.
Puomit Hanhimaan ja Pokan välille, ettei tule ulkopuolisia.	-
Ei olla suojelua vastaan, mutta pitää olla järki mukana.	-
Puisto on tarkoitettu lihasvoimin liikuttavaksi.	-
Keskustelua Inarin yleisötilaisuudessa esitetystä uuden polun linjaamisesta välille Sallivaara–Viibus.	-Ajatus sai kannatusta yleisötilaisuudessa. +Lausuntokierroksen jälkeen virkistysvyöhyke kuitenkin poistettiin vastustuksen vuoksi.
MH:lle kiitoksia kalojen istutuksista ja kämppien huollosta.	-

TILAISUUS / ESITETYT KOMMENTIT	MH:N KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA
Suunnitelman yhteistyöryhmän kokous 25.5.2007	
Kullankaivajien mönkijäliikennettä on keskitettävä vain tietyille reiteille.	-Näin on lupakäytäntö nykyisinkin. +Ei muutosta suunnitelmaan.
On nyt jo tiukkaa, ja keskitettyä. Kullankaivajain Liitto on samaa mieltä, että pitää olla säänneltyä. Valvontakysymys. Kullankaivajat ovat tehneet myös ilmoituksia luvattomaksi olettamastaan kesäaikaisesta maastoliikenteestä.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Kullankaivajien käyttöurat selkeästi merkittävä ja muille ei myönnetä lupia. Valvonnankin kannalta selkeää, jos urat on merkitty.	-
Olisiko tarpeen ennallistaa mönkijäuria? Onko asiasta keskusteltu?	-Ks. seuraava.
Kullankaivajien ja Metsähallituksen yhteistyönä on jo kunnostettukin uria.	-Tässä vastaus edelliseen.
Kullankaivun historiallinen kehitys on tuotava selvemmin suunnitelmassa esille.	-Täydennetään suunnitelmaan. +Täydennetty suunnitelmaa.
Onko nyt selvät raamit, missä konekaivua saa harjoittaa? Suunnitelmaan kartta alueista, joilla mahdollista kaivaa koneella. Helpottaisi poronhoitoa ja sen suunnittelua.	-Ks. seuraava kommentti. +Lisätään valtaus- ja kaivospiirikarttaan alueet, joilla kaivetaan koneella.
Vuonna 1991 Lemmenjoen kansallispuistoa koskevan asetuksen (932/1981) muutoksella (583/1991) kiellettiin koneellinen kullankaivu. Sitä sai kuitenkin jatkaa asetuksen voimaan tullessa olemassa olevilla kaivospiireillä ja valtauksilla. 1997 lakimuutos, jonka jälkeen huuhdontakultavaltauksista ei voida muodostaa kaivospiirejä.	+Karttaa täydennetty.
Edelleen käytiin keskustelua kaivukuoppien merkkauksesta ja kaivoslain velvoitteista kaivualueiden siistimisestä. Poronhoitajille tärkeää, jos olisi merkattu.	-Ks. seuraava Kullankaivajain Liiton edustajan kommentti. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Kullankaivajien jäsenlehteen tulee tai on jo ollut ilmoitus kaivukuoppien merkitsemisestä.	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Kullankaivajien ja poromiesten vuoropuhelu on tärkeää tässä.	-
Yleisötilaisuuksissa ehdotettu polku Sallivaarasta jokivarteen; ei ole olemassa näkyvää polkua. Jos tällainen suunnitelma on, niin se olisi uusi polku.	-Polkulinjaus tehtiin Inarissa järjestetyn yleisötilaisuuden perusteella. +Suunnitelman lausuntokierroksen jälkeen polkulinjaus poistettiin.
Tarkoitus olisikin, että polku olisi erämainen ja se tulisi merkitä.	+Ks. edellinen.
Polku jäisi Hirvassalmen alueella syöttöaidan sisälle. Ei sovi paliskunnalle. Paliskunta esittää jarruja polkuhankkeelle.	+Ks. edellinen.
Luonnonsuojelullisesti ei varmaankaan polusta haittaa. Kävijämäärät ovat niin vähäiset.	+Ks. edellinen.
Ongelmana on mm. veräjien kiinni pysyminen, jos polku menee aidan läpi. Porojen kokoaminen vaikeutuu.	+Ks. edellinen.
"Eri vyöhykkeillä sallitut ja kielletyt toiminnot" -taulukosta puuttuu hevoset ja maastopyörät.	+Täydennetty suunnitelmaan.
Koiravaljakot. Perustellaan sillä, että ollaan erityisellä poronhoitoalueella ja saamelaisten kotiseutualueella. Koiravaljakoita ei sallita edes jokamiehenoikeudella (järjestyssäännöllä kiellettävä).	+Suunnitelman linjaus.

LIITE 3. 9(11)

TILAISUUS / ESITETYT KOMMENTIT	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA
Suunnitelman yhteistyöryhmän kokous 25.5.2007	
Kulttuuriperintöä; Maininta, että Peltotunturi/ Lisma on ollut jutaavien porosaamelaisten talvimaita.	-Täydennetään suunnitelmaa. +Täydennetty suunnitelmaan porotalouden historiaa.
Suunnitelmassa voisi verrata Lemmenjoen kävijämääriä muihin Lapin alueen kansallispuistoihin, esim. Pallas-Ylläs-alueen kävijämääriin.	-Täydennetään suunnitelmaan. +Täydennetty suunnitelmaan.
Luonnonystävät yleensä vastustavat moottoroitua liikkumista, mutta nämä rekikuljetukset ja tavaroiden kuljetus voidaan sallia. Polttopuiden käytöstä pitäisi kyllä periä maksu.	-Näin on nytkin ollut; yrittäjien täytyy maksaa siitä, jos käyttävät yritys-toiminnassa huollettuja tukikohtia.
"Alueella toimivat matkailuyrittäjät" määriteltävä tarkemmin.	+Täydennetty suunnitelmaa.
Voidaanko yrittäjiä laittaa eriarvoiseen asemaan? Eikö kaikilla pitäisi olla samanlainen oikeus harjoittaa yritystoimintaa?	-Lähikyliä yrittäjillä toiminta-alue olisi suppeampi, jos jotakin pienimuotoista toimintaa ei sallittaisi kansallispuistossa. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Maastoliikennettä voidaan rajoittaa luonnonhyödyntämistarkoitukseen.	-
Luontomatkailun lupaehtoihin olisi kirjattava, että on otettava yhteyttä paliskuntaan.	+Täydennetty suunnitelmaan.
Tilapäisten tukikohtien myöntäminen. Luonnonystävät eivät kannata tätä. Ainakin olisi rajattava tietyille paikoille.	-Rajataan siten, että vain porosafareille ja hiihtovaelluksille voidaan myöntää tilapäistukikohtia myös syrjävyöhykkeelle. +Muutettu suunnitelmaan.
Esimerkiksi ohjattu hiihtovaellus tarvitsee vähän pidempiaikaisen tukikohtaluvan.	-Ks. edellinen.
Tarkennettava paikallisen asukkaan määritelmää suunnitelman kaikkiin kohtiin.	-Paikallinen asukas on kunnassa henkikirjoitettu. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Paikallisella me ymmärrämme täältä kotoisin olevaa.	-Paikallinen asukas on kunnassa henkikirjoitettu. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Jos järjestän porosafarin Lismasta jonnekin, onko minulla oikeus tehdä pysyvä laavu?	-Ks. seuraavat.
Porosafarien järjestäminen olisi sallittava puiston alueella sekä siihen liittyvä tilapäinen leiriytyminen myös syrjävyöhykkeellä. Sama pitäisi sallia myös hiihtovaeltajille.	-Ks. seuraava. +Lisätään suunnitelmaan.
Rajataan Lemmenjoella tilapäiset tukikohdat vain porosafarien ja hiihtovaellusporukoiden käyttöön.	-Rajataan siten, että vain porosafareille ja hiihtovaelluksille voidaan myöntää tilapäistukikohtia myös syrjävyöhykkeelle. +Lisätään suunnitelmaan.
Jos jätetään tilapäisten tukikohtien myöntäminen pois, niin rajoittaako se esim. kaivospiirillä harjoitettavaa kultamatkailutoimintaa?	-Rakentaminen valtauksille ja kaivospiireille tarvitsee aina Metsähallituksen luvan. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Kompostoreista saatavan mullan voisi käyttää maaston kulumisen korjaamiseen.	-Linjaus on, ettei käytetä kompostoitua multaa puistossa, koska ravinteisuus lisääntyisi. +Ei muutosta suunnitelmaan.

TILAISUUS / ESITETYT KOMMENTIT

METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ
AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA**Suunnitelman yhteistyöryhmän kokous 25.5.2007**

Kaivutoimintaa tukevaa matkailu-toimintaa pitäisi LKL:n mielestä tukea. -Jokamiesretkeilyyn verrattavan matkailun yritystoiminnan harjoittaminen on sallittua ilman Metsähallituksen lupaa myös kullankaivualueella. Metsähallitus ei kuitenkaan myönnä lupia maastoliikenteeseen tai rakentamiseen matkailuperusteella. Yhteistyösopimus voidaan tehdä kaikkien alueella toimivien yrittäjien kanssa tietyin periaattein.

Porojen ruokinnasta jäävät heinät yms. maisemahaitta. -MH:n linjaus, hoidon ja käytön periaatteet suojelualueilla: Porojen ruokintapaikoista kansallis- ja luonnonpuistoissa ja soidensuojelualueilla on sovittava MH:n kanssa. +Kirjataan suunnitelmaan.

Keskusteltiin vaikeasti liikuntavammaisen liikkumisesta moottori-ajoneuvoilla puistossa. -Metsähallitus on tulkinnut asian siten, että ei tarvitse lupaa eli voi liikkua siellä, missä jalkaisin liikkuminenkin on sallittua (maastoliikennelaki). +Suunnitelman linjaus.

Tavoitteisiin on kirjattu, että kansallispuistoon ei rakenneta teitä. Kuinka vahva tämä on, jos Lapin liitto ajaa tienrakennusasiaa? -MH:n tavoite on, että puistoon ei rakenneta uusia teitä. +Ei muutosta suunnitelmaan.

Toivotaan, että Paaraskallan tie suljetaan. Vähentäisi mm. luvaton kalastusta. -Keskustellaan vielä Kuivasalmen paliskunnan kanssa. +Tie katkaistaan Inarin ja Kittilän kuntien rajalta.

Ilmatyynyalueet oli ennen kielletty. Onko nyt kielletty vai sallittu? Rinnastetaanko moottoriveneeseen? Miten vesiskootterit, saako ajaa? -Vesiskootterilla ei saa ajaa. Ilmatyynyalue on ajoneuvolain mukaan maastoajoneuvo, joten siihen pätee samat säännöt kuin muuhun maastoajoon. +Kirjattu suunnitelmaan.

Pitääkö koirien olla tiukasti kytkettyinä vai välittömästi kytkettävissä? -Koirien tulle olla kiinni muutoin kuin metsästyksessä. +Ei muutosta suunnitelmaan.

LKL vastustaa sitä, että polttopuuhuolto järjestetään Njurgalahdesta. Ajomatka keskimäärin pitenee huomattavasti. Vaikeuttaa valtausten ja kaivospiirien huoltoa. Ajomatka nyt keskimäärin 8 km, jatkossa 36 km. +Ei muutosta suunnitelmaan.

Olisiko kämppä, joka tulee rajavartiostolta MH:lle mahdollista luovuttaa Sallivaaran paliskunnalle? Paliskunta voisi vaihtaa sen pienemmän kämpän tilalle. Paliskunta laittaa kirjallisen esityksen asiasta MH:lle. -Rajavartiosto ei luovuttanut kämppää MH:lle. +Ei muutosta hks:an.

Yleinen ongelma, että valvojat eivät kunnioita liikkeessaan poroja tarpeeksi. Tässä on parantamisen varaa vieläkin, vaikka kehitystä on tapahtunut. Vieläkin enemmän voisi ilmoittaa porojen tappamista poroista paliskunnalle. -MH ottaa palautteen huomioon toiminnassaan. +Ei muutosta hks:an.

Ei sitä uskalla poromiehille ilmoittaa pedon tappamista poroista, kun sen jälkeen peto kohtaa tiensä pään moottorikelkan alla. +Ei muutosta suunnitelmaan.

MH:lle kritiikkiä koko suunnitteluprosessin hitaasta etenemisestä. Aloitettu jo vuonna 2002, sitten ei pitkään aikaan tapahtunut mitään. Aloituskokouksissa luvattiin, ettei suuria muutoksia tule suunnitelmaan, mutta suuria linjausmuutoksia on tullut. Nimenomaan kullankaivajien oikeuksia on rajoitettu. Hks-luonnoksia tullut nyt sitten melko lyhyellä varoitusajalla kommentoitavaksi. -Henkilövaihdosten vuoksi suunnitelman laatiminen keskeytyi pariin vuodeksi. +Ei muutosta suunnitelmaan.

Saamelaiskajälain 9 §:n mukainen neuvottelu 14.8.2007 Inarissa

Käsitteisiin tulisi lisätä saamelaiskulttuurin määritelmä hallituksen esityksestä eduskunnalle perustuslakien perusoikeussäännösten muuttamisesta (HE 309/1993): Säännöksen turvaamaan saamelaisten kulttuurimuotoon kuuluvat saamelaisten perinteiset elinkeinot, kuten poronhoito, kalastus ja metsästyminen. Lähikylien asukkaiden laajempiin oikeuksiin lisätään perusteluina saamelaiskulttuurin turvaaminen (lähikyliä saamelaiskylä). +Täydennetty suunnitelmaan.

TILAISUUS / ESITETYT KOMMENTIT   **METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ
AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA**

Saamelaiskälälain 9 §:n mukainen neuvottelu 14.8.2007 Inarissa

<p>Lainsäädännöllisiä lähtökohtia täsmennettävä.</p>	<p>+Täydennetty suunnitelman lainsäädännöllisiä lähtökohtia. Lisätty tavoitteisiin kestävä kehityksen ohjelman ja yhdenvertaisuuslain keskeiset tavoitteet. Kohtaan Laki Metsähallituksesta korjattu hallituksen esityksen tavoitteet saamelaiskulttuurin turvaamiseksi. Lukuun Hoidon ja käytön tavoitteet lisätään saamelaiskulttuurin turvaaminen.</p>
<p>Luku 3 Hoidon ja käytön tavoitteet: Kaavoitus sisältyy maankäyttö- ja rakennuslakiin.</p>	<p>+Muutettu suunnitelman otsikointia siten, että Kaavoitus on Maankäyttö- ja rakennuslaki -luvun alaotsikkona.</p>
<p>Luku 4 Vyöhykejako: Virkistysvyöhyke välillä Sallivaara–Morgam-Viibus, linjaus kulkee laidunkierroa poikki; paliskunta ja saamelaiskäräjät esittivät, että virkistysvyöhyke poistetaan. Metsähallitus jätti asian harkintaan.</p>	<p>-Asiaa harkitaan. +Päädettiin siihen, että tässä vaiheessa ko. virkistysvyöhyke sisällytetään lausuntokierrokselle lähtevään suunnitelmaan ja harkitaan asiaa uudelleen lausuntokierroksen jälkeen. Huom! Poistettu lausuntokierroksen jälkeen.</p>
<p>Lukuun 5 Kulttuuriarvojen suojelu ja hoito: Tulisi kuvata saamelaiskulttuurin ja valtaväestön kulttuurieroja. Saamelaiskäräjien mukaan saamelaisten laajasta käyttöalueesta johtuen saamelaisten asumuksista ja luonnon käyttömuodoista ei ole jäänyt pysyviä merkkejä, joiden mukaan voisi olettaa alueiden olleen saamelaisten käytössä, vaan on voitava luottaa perinnetietoon siitä, kuka ja mitkä suvut ovat hallinneet alueita. Pääväestön kulttuuri puolestaan perustuu pysyvien rakennusten rakentamiseen sekä alueiden raivaamiseen ja viljelemiseen asuinympäristössä.</p>	<p>+Täydennetty suunnitelmaan.</p>
<p>Luku 6.3.4: Paliskuntien tulisi olla seurannassa mukana.</p>	<p>+Täydennetty: Luontomatkailun tilannetta seurataan jatkuvalla ja säännöllisellä yhteydenpidolla luontomatkailuyrittäjien, paliskuntien ja Metsähallituksen välillä.</p>
<p>Maastoliikennelupakäytäntöä on tiukennettu kesäaikaisen maastoliikenteen osalta. Kesäaikaisia maastoliikennelupia ei enää myönnetä lähikyläasukkaille. Paliskunta ja saamelaiskäräjät eivät vastusta muutosta. Poronhoitotöissä on mahdollista liikkua poronhoitolain mukaisesti.</p>	<p>-Suunnitelmaa tukeva kannanotto. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Saamelaiskäräjät vastustaa koiravaljakoilla ajamista niin yritys- kuin yksityistoimintana.</p>	<p>+Lisätään koiravaljakoilla liikkumisen kieltämisen perusteisiin porotalouden turvaaminen.</p>
<p>Olisi lisättävä lukuun 12 Luonnontuotteiden keräily maininta laista luonnonvaraisten tuotteiden keräämisen rajoittamisesta.</p>	<p>+Täydennetty suunnitelmaa.</p>

Puhelinkeskustelu Kuivasalmen paliskunnan edustajan Urpo Könkään kanssa 3.9.2007

<p>Paliskunta ei kannata Paaraskallan tien sulkemista.</p>	<p>-Keskusteltiin vaihtoehtoisesta tien katkaisukohdasta. Aikaisempi esitys oli, että tie katkaistaan kansallispuiston rajalta. +Muutetaan suunnitelmaa siten, että tie suljetaan/katkaistaan vasta kuntien ja paliskuntien rajalta, poroaidan läheisyydestä, Kuivasalmen paliskunnan puolelta.</p>
--	---

Lausuntoyhteenveto ja lausuntokierroksen aikana tulleet palautteet

Suunnitelmasta pyydettiin 25 taholta lausunnot; lausuntoja saatiin 17 kpl.

Lausuntoyhteenvedon perään on kirjattu muutkin lausuntokierroksen aikana saadut palautteet.

LAUSUNTO / LAUSUNNON ANTAJA	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA
Yleistä	
<p>Sekä Lemmenjoen kansallispuiston perustamisvaiheessa, että varsinkin sen eri laajennusvaiheiden yhteydessä on aiemminkin ollut aiheellisena huolena alueella ennen kansallispuiston perustamista olleiden eri luonteisten, alueen laillisten käyttöoikeuksien säilyminen. Näiden oikeuksien säilymiseen ovat lukuisat muut tahot Lapin Kullankaivajain Liiton lisäksi tahtoneet kiinnittää erityistä huomiota kansallispuiston eri vaiheiden laillisuusjärjestelyiden yhteydessä – eikä vähäisimpänä kansallispuiston laajentamisen hyväksynyt silloinen eduskunta, joka velvoittavana ponsilausemana vaati, että: ”Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, ettei porotaloutta ja paikallisten asukkaiden oikeutta metsästyksen ja kalastukseen sekä muiden elinkeinojen harjoittamiseen luonnonsuojelualueella ja sen välittömässä läheisyydessä asetuksella ja järjestyssäännöllä tarpeettomasti vaikeuteta.” Samaa ovat kautta linjan lausunnoissaan edellyttäneet myös mm. Lapin Liitto ja Inarin kunta. Kysymys on kansallispuiston laajennusehtona edelleen kumoamatta olevasta eduskunnan ponnesta, joka näyttää olevan yksiselitteinen kaikille muille tahoille paitsi hoito- ja käyttösuunnitelmaa lakisääteisesti laativalle Metsähallitukselle. (Lapin Kullankaivajain Liitto ry LKL)</p>	<p>-Porotaloutta ja paikallisten oikeutta metsästyksen ja kalastukseen sekä muiden elinkeinojen harjoittamiseen ei ole suunnitelmalla tarpeettomasti vaikeutettu. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Jokaisen hoito- ja käyttösuunnitelman ajanmukaistamisprosessin taustalla tuntuu MH:n virkamiehillä olevan käsittämätön tarve sekä suorassa tekstissä että mielikuvissa vaikuttaa negatiivisesti alueella kulta kaivavien henkilöiden perinteisiin ja eri lakeihin perustuviin oikeuksiin kaivoskivennäisten hyödyntämisessä, kulkuoikeuksissa, asumisessa sekä muussa luonnonhyödyntämisessä silloin kuin se asuinpaikkaan perustuen muuten olisi laillista. Lapin Kullankaivajain Liitto katsoo, että käsiteltävänä olevaa Lemmenjoen hoito- ja käyttösuunnitelmaa valmistelemissa olleet MH:n virkamiehet eivät ole kyenneet ottamaan huomioon alueen historiaa jo ennen kansallispuiston perustamista ja sen eri vaiheissa, eivätkä ole muutenkaan kyenneet lukuisten eri ihmisten eri oikeuksia pääsääntöisesti sen vahvistamisesta määrittelemättömäksi ajaksi rajoittavaa hoito- ja käyttösuunnitelmaa objektiivisesti valmistelemaan, eikä sitä näin ollen tule ympäristöministeriön vahvistaa. (LKL)</p>	<p>-Rovaniemen hallinto-oikeuden päätöksessä 14.11.2007 (07/0587/1) (00436/06/5156) sanotaan: ”Kaivoslain 1 §:ssä säädetty lain soveltamisala ja lain 41 §:n 1 momentissa säädetty rajoitettu käyttöoikeus kaivos- ja jalostustyön harjoittamista ja kaivostyötä edistävää toimintaa varten ei tarkoita sitä, että kaivosoikeuden haltijalla olisi ilman maanomistajan suostumusta pelkästään kaivoslain säännösten nojalla oikeus käyttää kaivospiiriä haluamallaan tavalla esimerkiksi asuinrakentamiseen.” Edelleen Rovaniemen hallinto-oikeus katsoo, että ”runkosuunnitelman ja järjestyssäännön sanamuoto ja edellä mainitut seikat huomioon ottaen Metsähallitus on esittänyt asianmukaiset perusteet sille, miksi kansallispuiston kotipaikkakseen väestörekisteriin ilmoittaneita kullankaivajia ei katsota puheena olevissa säännöksissä tarkoitetuiksi paikallisiksi asukkaiksi”. Suunnitelman yhteistyöryhmässä ovat olleet edustajat eri tahoista, myös Lapin Kullankaivajain Liitto ry:stä. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Lemmenjoen laakso on vanhaa perinteistä saamelaista asutusaluetta. Lemmenjoen nykyinen väestö polveutuu vuosisatojen takaisista alueen saamelaissuvuista. Uusi suunnitelma ei saa vaarantaa, heikentää eikä kaventaa alueella asuvien oikeuksia. (Lemmenjoen kylätoimikunta)</p>	<p>-Oikeudet on pyritty suunnitelmassa turvaamaan. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Lemmenjoen erityispiirteitä ovat sijoittuminen saamelaisten kotiseutualueelle ja kullankaivun harjoittaminen kansallispuistossa. (Lapin luonnonsuojelupiiri)</p>	<p>-Nämä on otettu suunnitelmassa huomioon. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>

Yleistä

Lapin luonnonsuojelupiiri ry yhtyy Inarin Luonnonsuojeluyhdistyksen suosittelemasta suunnitelmaluonnoksesta antamaan lausuntoon. (Lapin luonnonsuojelupiiri)

-

1 Johdanto; 1.3 Suunnitteluprosessi ja 1.4 Käsitteitä

Metsähallituksen edustajat toistivat eri kuulemis-tilaisuuksissa useaan eri kertaan, että "kansallispuiston alueella kirjoilla olevia kullankaivajia ei jatkossa tulla lukemaan lähikylien asukkaiksi kuuluviksi. Tämä varmistetaan vaikka asetusmuutoksin." Lapin Kullankaivajain Liitto katsoo tällaisten kannanottojen niin sanotun yhteistyöryhmän kokouksien yhteydessä osoittavan hyvin selkeästi Metsähallituksen asiaa valmistelevien virkamiesten ennako-asenteita, ja epäilee kyseisen kansalaisten diskriminoinnin olevan vailla lakiperustaa, tai ainakin erittäin kyseenalaista. Metsähallituksen tarkoitushakuisuus kyseisessä asiassa ilmenee jo hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnoksen ensimmäisen version marginaalimerkinnoista (koskien MH:n termin "lähikylien asukas" määrittelyä sekä kulta- matkailua), joissa luonnoksen laatija suora- sanaisesti osoittaa Metsähallituksen pyrkimyksen yhdenvertaisuuslain vastaisesti rajoittaa alueella asuvien Inarin kuntalaisten, jotka harjoittavat kullankaivua, oikeuksia sekä luontomatkailusta sellaista matkailua, jonka osana on kullankaivu. (LKL)

Edellä mainittua näkemystä tukee se seikka, että nyt lausuntopyynnön alaisen Lemmenjoen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma- luonnoksen kirjaimen ja hengen mukaisia tulkintoja eri tahojen (lähinnä kultavaltakausien ja -kaivos- piirien haltijoita kohtaan) aiemman käytännön mukaisia lupahakemuksia käsiteltäessä on käytetty voimassa olevan Lemmenjoen kansallispuiston järjestyssäännön vastaisten lupien epäämis- päätösten perusteina jo usean vuoden ajan. Näistä Metsähallituksen epävistä lupapäätöksistä on hallinto-oikeudessa käynnissä useita prosesseja. Vähintään Lapin Kullankaivajain Liitto ry esittää kantanaan, että lausuntopyynnön alaista Lemmen- joen hoito- ja käyttösuunnitelmaa ei tule vahvistaa, ennen kuin kyseisille hallinto-oikeuden käsiteltäviksi annetuille tapauksille on saatu oikeusviranomaisten päätös. (LKL)

-Metsähallituksen edustaja on sanonut kokouksissa, että asetusmuutoksin voidaan mahdollisesti varmistaa lähikylien asukkaiden oikeuksia. MH:n edustaja ei ole sanonut, että asetusmuutoksin varmistetaan se, että kullankaivajia ei lueta lähikylien asukkaisiin kuuluviksi. Metsähallitus ei lue puistossa asuvia lähikylien asukkaiksi, siihen ei tarvitse asetusmuutosta. Rovaniemen hallinto-oikeuden päätöksessä 14.11.2007 (07/0587/1) (00436/06/5156) sanotaan: "Kaivoslain 1 §:ssä säädetty lain soveltamisala ja lain 41 §:n 1 momentissa säädetty rajoitettu käyttöoikeus kaivos- ja jalostustyön harjoittamista ja kaivostyötä edistävää toimintaa varten ei tarkoita sitä, että kaivosoikeuden haltijalla olisi ilman maanomistajan suostumusta pelkästään kaivoslain säännösten nojalla oikeus käyttää kaivospiiriä haluamallaan tavalla esimerkiksi asuinrakentamiseen." Edelleen Rovaniemen hallinto- oikeus katsoo, että "runkosuunnitelman ja järjestyssäännön sanamuoto ja edellä mainitut seikat huomi- oon ottaen Metsähallitus on esittänyt asianmukaiset perusteet sille, miksi kansallispuiston kotipaikakseen väestörekisteriin ilmoittaneita kullankaivajia ei katsota puheena olevissa säännöksissä tarkoitetuiksi paikallisiksi asukkaiksi".

+Ei muutosta suunnitelmaan.

-Tapaukset, joihin tässä viitataan, on käsitelty Rovaniemen hallinto-oikeudessa ja niistä on annettu päätökset 14.11.2007. Valitus maasto- liikennelupaa koskevassa asiassa (07/0587/1, 00436/06/5156); Rovaniemen hallinto-oikeus on hylännyt valituksen. Valitus maastoliikennelupaa koskevassa asiassa (07/0585/1, 00387/06/5156); Rovaniemen hallinto-oikeus on hylännyt valituksen. Valitus polttopuun ottamislupaa koskevassa asiassa (07/0586/1, 00388/06/5402) Rovaniemen hallinto- oikeus on hylännyt valituksen.

+Ei muutosta suunnitelmaan.

LAUSUNTO /
LAUSUNNON ANTAJAMETSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ
AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA

1 Johdanto; 1.3 Suunnitteluprosessi ja 1.4 Käsitteitä

Muilta osin LKL toistaa tyytyväisyytensä luonnoksen sisältöön lähinnä kullankaivua harjoittavien ja harrastavien kansalaisten perinteisiä oikeuksia rajoittavilta osin, sekä tapaan jolla MH on hoitanut lakisääteistä velvollisuuttaan kuulla Lapin Kullankaivajain Liitto ry:tä asianomaisena sidosryhmänä. (LKL)

-Em. Rovaniemen hallinto-oikeuden päätösten perusteella MH ei ole ylittänyt sille kuuluvaa harkintavaltaa. Suunnittelun käynnistyessä uudelleen vuonna 2006 suunnitelman teon tueksi perustettiin yhteistyöryhmä. LKL ry on ollut kutsuttuna ja osallistunut suunnitelman yhteistyöryhmän kokouksiin. Kokouksia on pidetty 22.11.2006, 24.5.2007 ja 10.1.2008. Lisäksi LKL:n edustaja oli kutsuttuna Lemmenjoen matkailuyrittäjille järjestettyyn kokoukseen 10.10.2007 (lähetti tilaisuuteen kirjallisen näkemyksen). Kullankaivajain Liiton kanssa pidettiin erikseen kokous 27.8.2007, jossa käsiteltiin maastoliikennettä, rakentamista valtauksille ja kaivospiireille, maisemointia sekä vakuusmaksuja.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

LKLkatsoo tulleen harhaan johdetuksi MH:n suunnittelija Liisa Kajalan sekä luonnonsuojelupäällikkö Yrjö Norokorven samansisältöisten lausuntojen johdosta. Lausunnoissa esitettiin, että LKL:n ja MH:n kesken tullaan pitämään kokous, sekä ettei mitään erityisiä muutospaineita nykykäytäntöön (lausunto 28.3.2003) ole. Kuitenkin esitetty hks-luonnos muuttaa ja aiemmasta rajoittaa lähinnä ja yksinomaan Lemmenjoen kansallispuiston alueella huuhdontakultavaltausta tai -kaivospiiriä hallinnoivien henkilöiden muita oikeuksia alueella. (LKL)

-Hks noudattaa voimassa olevia lakeja ja asetuksia. Kullankaivua voi edelleen harjoittaa.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

LKL näkee käydyin lakisääteisen yhteistyöryhmäkuulemisen omalta osaltaan lähinnä kosmeettisena muutoseikkojen täyttämisenä, jolla ei ole ollut mitään konkreettista merkitystä sidosryhmän etujen säilyttämiselle. Tätä osoittaa myös jokaisen yhteistyöryhmäkokouksen jälkeen käyty LKL:n tai sen ajamien intressien vääriin valoon saattaneiden merkintöjen oikaisuprosessit sähköpostitse (Rantanen/ Seurujärvi, Stolt). (LKL)

+Ei muutosta suunnitelmaan.

Myöskin suunnitteluryhmä on tietoisesti jättänyt ilmoittamatta kysytyjä tietoja (esimerkiksi kansallispuiston polttopuiden käyttöaste eri käyttäjäryhmittäin), ja esittänyt muutenkin harhaanjohtavaa informaatiota; ”lähikyliin luetaan ainoastaan järjestyssäännössä nimeltä luetellut kylät, lainsäätäjät ei ole tarkoittanut lähikylien asukkaita laajempia oikeuksia koskevaksi myös (ja nimenomaan) kansallispuiston sisällä asuvia henkilöitä”. Kuitenkin maastoliikennelupia koskevien oikaisuvaatimusten myötä esim. Tirron kylä on liitetty jälkikäteen MH:n lähikylien luetteloon, ja nyt lausuntopyynnön alaisen hks:n karttaliitteseen ”Kuva 3” on itse kansallispuiston alue rajattu pois lähikylien rajausalueesta – vaikka MH:n virkamiehet ovat väittäneet viime vuodet, ettei se olisi edes kuulunutkaan ko. rajaukseen. Kuitenkin jo vuonna 1974 MH:n aluemetsänhoitaja A. Koiviston kirjallisessa dokumentissa katsotaan kullankaivajien kuuluvan alueen perinteisten elinkeinojen harjoittajiin, joten maastoliikennerajoituksien ei katsota kohdistuvan heihin, vaan turisteihin. Lisäksi kaikilta vuosilta on lukuisia eri henkilöiden lupapäätöksiä perusteella ”lähikylän asukkaana lupa oikeuttaa –”. Edellä mainitun lisäksi Kari Merenluodon hakemaa kaivospiirin apualueeksi perustettavaa huoltouraa vastustavassa kannanotossaan MH:n edustaja lausuu kirjallisesti seuraavaa: ”1) Talviaikaiseen huoltoon moottorikelkoilla saa luvan jokainen, jolla on valtaus tai kaivospiiri” sekä ”Edelleen luvan saa maastomönkijän ja -moottoripyörän käyttöön Kultahaminasta kaivospiireille ja myös edellä mainituilta lentopaikoilta kaivospiireille.” (LKL)

-Kaikki tieto, mikä MH:lla on ollut, on kirjattu suunnitelmaan tai siitä on avoimesti kerrottu kysyttäessä. Rovaniemen hallinto-oikeuden päätöksessä 14.11.2007 (07/0587/1) (00436/06/5156) sanotaan: ”Kaivoslain 1 §:ssä säädetty lain soveltamisala ja lain 41 §:n 1 momentissa säädetty rajoitettu käyttöoikeus kaivos- ja jalostustyön harjoittamista ja kaivostyötä edistävää toimintaa varten ei tarkoita sitä, että kaivosoikeuden haltijalla olisi ilman maanomistajan suostumusta pelkästään kaivoslain säännösten nojalla oikeus käyttää kaivospiiriä haluamallaan tavalla esimerkiksi asuinrakentamiseen.” Edelleen Rovaniemen hallinto-oikeus katsoo, että ”runkosuunnitelman ja järjestyssäännön sanamuoto ja edellä mainitut seikat huomioon ottaen Metsähallitus on esittänyt asianmukaiset perusteet sille, miksi kansallispuiston kotipaikakseen väestörekisteriin ilmoittaneita kullankaivajia ei katsota puheena olevissa säännöksissä tarkoitetuiksi paikallisiksi asukkaiksi”. Maastoliikennelupaa koskevassa valituksessa Rovaniemen hallinto-oikeuden päätöksessä 14.11.2007 (07/0587/1) (00436/06/5156) sanotaan: ”Metsähallituksen ei voida katsoa ylittäneen maastoliikennelupien myöntämisessä sille kuuluvaa harkintavaltaa.” – Maastoliikennelupia myönnetään kulloinkin voimassa olevan lupaohjeen mukaisesti.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

1 Johdanto; 1.3 Suunnitteluprosessi ja 1.4 Käsitteitä

Paikallinen ja lähikylän asukas sekä puistossa asuva. Suunnitelmassa mainittu erottelu ei kestä kriittistä oikeudellista tarkastelua. Rajoittavana tekijänä mainitaan puistossa asuminen. Koska jaottelussa Inarin kuntalaiset (samalla Suomen kansalaiset) erotellaan kolmeen kategoriaan asumispaikkansa mukaan, loukkaa se kansalaisten yhdenvertaisuutta lain edessä sekä kansalaisten vapautta valita asuinpaikkansa. Puistossa asumiselle ei ole laillisia esteitä. Tähän liittyviä asioita on eri oikeusasteissa. Mielestämme kyseistä suunnitelmaa ei voi käsitellä ennen oikeuden ratkaisuja. Korostamme lisäksi MH:n toimenpiteiden lainvastaisuutta hallintoalamaisen kannalta. Viittaamme hallintolain pykälisiin 6 §, 41 §, 44 § ja 45 §. Aiheesta lisää kohdassa Yhdenvertaisuuslaki. (LKL)

Lemmenjoen kansallispuiston välittömässä läheisyydessä asuvilla tulee olla laajemmat oikeudet puistoon. (Lemmenjoen kyläyhdistys)

Tekstissä viitataan yhdenvertaisuuslakiin. Siinä sanotaan, ettei ketään saa syrjiä iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, jne. syyn perusteella. MH:n tulkinnan mukaan asuinpaikka ei kuulu yhdenvertaisuuden piiriin. Viittaamme tässä lisäksi, mitä sanoimme kohdassa Paikallinen asukas, lähikylän asukas ja puistossa asuva. Tässä rikotaan vakavasti yhdenvertaisuuslakia ja hallintolakia. Lain vastaisesti MH kieltää oikeuksia henkilöiltä, jotka harjoittavat kullankaivua. Siis nimetään yksi ryhmä, jonka oikeuksia rajoitetaan ammatin ja harrastuksen perusteella. (LKL)

Luonnoksessa saamelaisten perinteiset elinkeinot korostuvat, vaikka yhä harvempi saa pääasiallisen elinkeinonsa luontaistaloudesta. Hks olisi voinut tuoda rohkeammin esille lähikyläasukkaiden mahdollisuuksia työllistää itseään kansallispuiston alueella esim. matkailussa. Suunnitelma katsoo elinkeinojen kehittämisen kannalta katsottuna enempi taaksepäin kuin eteenpäin. (Inarin kunta)

-Rovaniemen hallinto-oikeuden päätöksessä 14.11.2007 (07/0587/1) (00436/06/5156) koskien maastoliikennelupa-asian valitusta sanotaan: "Kaivoslain 1 §:ssä säädetty lain soveltamisala ja lain 41 §:n 1 momentissa säädetty rajoitettu käyttöoikeus kaivos- ja jalostustyön harjoittamista ja kaivostyötä edistävää toimintaa varten ei tarkoita sitä, että kaivosoikeuden haltijalla olisi ilman maanomistajan suostumusta pelkästään kaivoslain säännösten nojalla oikeus käyttää kaivospiiriä haluamallaan tavalla esimerkiksi asuinrakentamiseen." Edelleen Rovaniemen hallinto-oikeus katsoo, että "runkosuunnitelman ja järjestyssäännön sanamuoto ja edellä mainitut seikat huomioon ottaen Metsähallitus on esittänyt asianmukaiset perusteet sille, miksi kansallispuiston kotipaikakseen väestörekisteriin ilmoittaneita kullankaivajia ei katsota puheena olevissa säännöksissä tarkoitetuiksi paikallisiksi asukkaiksi".
+Ei muutosta suunnitelmaan.

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

-Ks. aiemmin Rovaniemen hallinto-oikeuden päätökset puistossa asumisesta ja lähikylästä. Lähikyläasukkailla on joitakin oikeuksia enemmän. Rovaniemen hallinto-oikeuden päätöksessä 14.11.2007 (07/0585/1, 00387/06/5156) koskien valitusta maastoliikennelupaa koskevassa asiassa todetaan: "Metsähallituksella on Lemmenjoen kansallispuiston runkosuunnitelmasta ja järjestyssäännöstä ilmi käyvässä tapauksissa mahdollisuus myöntää muun muassa lähikyläasukkaille ja kullankaivajille lupa maastoajoneuvon käyttöön. Metsähallituksella ei kuitenkaan ole mainittujen säännösten nojalla ehdotonta velvollisuutta maastoliikenneluvan myöntämiseen. Metsähallitus ei ole myöntänyt maastoliikennelupia kysymyksessä olevan kaltaiseen kaivospiireillä tapahtuvaan toimintaan liittyvään matkailijoiden ja heidän tavaroidensa kuljettamiseen tai muuhun kaivospiiriin normaalin huollon ulkopuolella tapahtuvan matkailutoiminnan huoltoajoon. Näissä oloissa valituksenalaisen päätöksen ei voida katsoa olevan vastoin yhdenvertaisen kohtelun periaatetta sillä perusteella, että Metsähallitus on myöntänyt talviaikaisen maastoliikenneluvan kertaluonteisena järjestetyn hiihtovaelluksen vaatiman huollon järjestämiseksi tai että Metsähallituksen henkilöstö liikkuu maastoajoneuvoilla kansallispuistossa lakisääteisiä tehtäviä hoitaessaan."
+Ei muutosta suunnitelmaan.

-Kansallispuistossa perinteisten elinkeinojen turvaaminen on tärkeä tavoite. Lisäksi suunnitelmalla on tuettu erityisesti saamelaisten lähikylämatkailuyrittäjien toiminnan mahdollisuuksia myös kansallispuistossa.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

LAUSUNTO / LAUSUNNON ANTAJA	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA
1 Johdanto; 1.3 Suunnitteluprosessi ja 1.4 Käsitteitä	
<p>Lemmenjoen kansallispuiston alueella voisi ottaa rohkeamman askeleen luonnonsuojelualueiden taloudellisen hyödyntämisen suuntaan kansallispuiston luonnonsuojeluarvoja vaarantamatta. Paikallisten ihmisten taloudellisen hyvinvoinnin parantaminen ja luonnonsuojelu ovat sovittavissa yhteen myös muiden kuin luontaiselinkeinojen osalta. Alueen matkailukäytön tehostaminen luo liikevaihtoa laajemmalle alueelle yhdessä Inarin kunnan muiden palveluiden kanssa. (Inarin kunta)</p>	<p>-Kansallispuiston tärkein tehtävä on suojeleminen, joka kohdistuu alkuperäisen elottoman ja elollisen luonnon piirteisiin, lajeihin ja eliöyhteisöihin, mutta voi kohdistua myös ihmisen toiminnan tuloksena syntyneisiin perinteisiin ympäristöihin, eliöyhteisöihin, maisemiin ja rakenteisiin. Yleisen suojelun periaatteesta voidaan kansallispuistossa poiketa porotalouden ja paikallisen väestön luontaiselinkeinojen hyväksi, mikäli niistä ei koidu oleellista eikä pysyvää vahinkoa suojelutavoitteiden kannalta. Suunnitelma mahdollistaa pienimuotoisen matkailuelinkeinojen harjoittamisen kansallispuistossa. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Luonnosvaiheessa on hyväksyttävää, että suunnitelma on vielä osin puutteellinen, kuten lausuntopyyntöissäkin todetaan. Lopullinen ehdotus tulee lausunnolle kokonaisuutena. (Inarin kunta)</p>	<p>-Suunnitelmaa on lausuntojen perusteella muutettu tässä lausuntoyhteenvedossa esitetyllä tavalla. Lausuntoja ja hks:n muutoksia on käsitelty Metsähallituksen Inarin kunnan yhteistyöryhmässä, jossa on kunnan ja saamelaiskäräjien edustajia. Lausuntojen perusteella muokattu suunnitelma on käsitelty suunnitelman yhteistyöryhmässä, jossa on edustus myös Inarin kunnasta. Suunnitelmaan ei ole tehty niin merkittäviä muutoksia, että olisi ollut tarpeen järjestää uusi lausuntokierros. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Lemmenjoen kansallispuisto on Suomen suojelualueverkostossa hyvin poikkeuksellinen alue. Suomen suurimpaan kansallispuistoon kohdistuu sellaisia erityisiä käyttöpaineita, joita ei muilla alueilla ole ja näiden erilaisten, osittain toisensa poissulkevien, käyttöpaineiden vuoksi alueen hoito- ja käyttösuunnitelman laatiminen on ollut Metsähallitukselle haasteellinen tehtävä. Alueen hks:n muotoutuminen lausunnolla olevaksi luonnokseksi onkin ollut pitkäaikainen prosessi, joka on saanut alkunsa jo vuonna 2002. Ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan prosessin eri vaiheissa on erityisen hyvin toteutettu osallistavaa suunnittelua; yleisötilaisuuksia ja erilaisia sidosryhmäneuvotteluja on järjestetty huomattavan paljon ja asianosaisten kommentit ovat vaikuttaneet myös suunnitelman sisältöön. (Lapin ympäristökeskus)</p>	<p>-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Yleisesti Lemmenjoen hoito- ja käyttösuunnitelmassa on alueelle kohdistuvat käyttöpaineet tunnistettu ja niiden aiheuttamia vaikutuksia käsitelty asianmukaisesti. Suunnitelman rakenteesta johtuen jotkut asiat toistuvat siinä useaan kertaan. Nykyisen kaltaiset, yli satasivuiset suunnitelmat, ovat viranomaisten toimia ohjaavina asiakirjoina hankalia. Niihin perehtyminen ja keskeisimpien asioiden löytäminen voi olla suunnitelmaformaattia tuntemattomille hankalaa ja työlästä. Näin ollen suunnitelmien tiivistämistä ilman, että asiasisältö siitä kärsii, kannattaisi jatkossa harkita. (Lapin ympäristökeskus)</p>	<p>-Kannatettava asia. Hoidon ja käytön suunnittelua kehitetään MH:ssa edelleen. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Saamelaiskäräjät esittää, että MH järjestää asiassa saamelaiskäräjistä annetun lain (974/95) 9 §:n tarkoittamat neuvottelut siten, että saamelaiskäräjät voi tosiasiallisesti ottaa osaa asian valmisteluun. (Saamelaiskäräjät)</p>	<p>-Saamelaiskäräjälain 9 §:n mukainen neuvottelu on pidetty 14.8.2007 Inarissa. Neuvottelussa esille tulleet asiat on otettu huomioon suunnitelmassa. Lisäksi saamelaiskäräjillä on ollut edustaja suunnitelman yhteistyöryhmässä (kokoukset 22.11.2006, 24.5.2007 sekä 10.1.2008) sekä Inarin ja Sodankylän kuntien yhteistyöryhmässä (kokoukset 27.11.2006, 3.5.2007 sekä 18.12.2007). Saamelaisilla on ollut todellinen mahdollisuus vaikuttaa suunnitelman valmisteluun. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>

2 Luonto, historia ja nykyinen käyttö; 2.8 Lajisto**2.8.2 Nisäkkäät**

Suunnitelmassa kuvataan kansallispuiston alueella esiintyvät nisäkäslajit jaettuna kolmeen ryhmään; uhanalaiset, Euroopan yhteisöjen neuvoston luontodirektiivin ja muut nisäkäslajit. Muiden nisäkäslajien kuvaus sisältää lähinnä riistakolmiolaskennoissa tavatut lajit. Tähän kohtaan tulee lisätä hirvi ja alueella muiden tutkimusten, seurantojen ja havainnointien perusteella esiintyviksi tiedetyt jyräjät, hyönteissyöjät ja mahdolliset siipijalkaiset. (RKTL)

+Täydennetty suunnitelmaa.

2.8.4 Kalasto

Suunnitelmassa todetaan, ettei lohi kelpuuta Kietsimäjokea kutujoekseen. Käytännössä lohi nousi vuonna 1984 tehdyn lohen nousualuekartoituksen havaintojen mukaan kudulle Kietsimäjokeen aina nousurajaksi mainittuun Rajajoen ja Ylä-Kietsimäjoen yhtymäkohtaan saakka, joka on 33 km Inarijoesta (Angelista) ylävirtaan. Tilanne ei ole sen jälkeen oleellisesti muuttunut. Tutkimuslaitos suosittelee tältä osin Inarijokeen laskevan Kietsimäjoen lohen kutuvaellusta koskevan kappaleen uudelleenkirjoittamista. (RKTL)

+Muutettu lausunnon mukaisesti.

2.12 Maankäyttöanalyysi

Vesitalous ja eliöstö. Suunnitelmassa väitetään, että kaivutoiminta vaikuttaa voimakkaasti vesitalouteen ja eliöstöön. Kuitenkin muutamia vuosia sitten oli esillä, ettei kaivulla ole voitu todeta olevan vaikutusta alueen biodiversiteettiin. Eli kaivu ei tuhoa mitään eliötä, jota ei olisi muualla Lemmenjoen kansallispuistossa ja Inarin kunnassa. Suunnitelmassa sanotaan, että kasvillisuus tuhoutuu, mutta vaikutusta kasvillisuuteen ei ole tarkemmin tutkittu. Viittaus kasvillisuuden tuhoutumiseen tulee poistaa suunnitelmasta, koska sille ei ole näyttöä. Olettamuksia ja ennakkoluuloja ei saa sisällyttää tällaiseen asiakirjaan. Kullankaivun erityisestä haitallisuudesta porotalouteen perustuu yhteen yksittäiseen tapaukseen. Sellaisenaan maininta antaa väärän kuvan kullankaivun ja porotalouden suhteesta. Kullankaivu on aina pyrkinyt olemaan sopusoinnussa ympäröivän elinkeinoelämän kanssa. (LKL)

-Perustuu alueellisen ympäristökeskuksen toimittamaan tutkimus- ja seurantatietoon.
+Suunnitelmaan on täydennetty viimeisimmät ympäristökeskukselta saadut tulokset.

3 Hoidon ja käytön tavoitteet

Luvussa todetaan, että yleisen suojelun periaatteesta voidaan kansallispuistossa poiketa porotalouden ja paikallisen väestön luontaiselinkeinojen hyväksi, mikäli niistä ei koidu oleellista ja pysyvää vahinkoa suojelutavoitteiden kannalta. Oleellinen ja pysyvä vahinko vaatisi kuitenkin tarkempaa selitystä ja määrittelyä. (RKTL)

+Ei muutosta suunnitelmaan.

Muiden toimintojen on oltava linjassa perustamistarkoituksen, suojelun, kanssa. Luonnonsuojelupiiri pitää tärkeänä hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnokseen kirjattua hoidon ja käytön tavoitetta jatkossa: "Yleisen suojelun periaatteesta voidaan kansallispuistossa poiketa porotalouden ja paikallisen väestön luontaiselinkeinojen hyväksi, mikäli tästä ei koidu oleellista eikä pysyvää vahinkoa suojelutavoitteiden kannalta." Suojelutavoitteiden turvaaminen hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnoksessa ei käy kaikilta osin selväksi. Alueen käytön kehittämisen vaikutuksia suojeluun ei tavallisesti ole esitetty. (Lapin luonnonsuojelupiiri)

+Ei muutosta suunnitelmaan.

Lukuun 3.2. Maankäyttö- ja rakennuslaki on kirjattu valtakunnallisten alueidenkäytön tavoitteiden yleistavoitteet ja erityistavoitteet siltä osin kuin niiden on katsottu koskevan suunnittelualuetta. Suunnitelmassa ei ole kuitenkaan tuotu esille sitä, että suunnittelualuetta koskevat valtakunnallisten alueidenkäytöntavoitteiden erityistavoitteet kulttuuriympäristön osalta. (Museovirasto)

+Lisätty suunnitelman kohtaan 3.2 Maankäyttö- ja rakennuslaki.

LAUSUNTO / LAUSUNNON ANTAJA

MH:N KOMMENTTI SEKÄ
TOIMENPIDE HKS:SSA

3 Hoidon ja käytön tavoitteet

Kaavoitusta koskevaa kappaletta tulisi jäsentää ja tarkentaa kuvaamalla maakunta-kaavassa osoitettua alueidenkäytön kokonaisuutta. Myös aluetta koskevia kaavamääräyksiä voisi referoida tarkemmin. (Lapin liitto)

+Täydennetty suunnitelmaa.

Pohjois-Lapin maakuntakaavaprosessissa oli esillä myös Nunnanen–Lismatieteyhteyden ja moottorikelkkareitin rakentaminen osana Pohjoiskalotin itä-länsisuuntaisia tieyhteysvaihtoehtoja. Kaavaselvityksen mukaisesti vaihtoehtoa selvitetään Tunturi-Lapin maakuntakaavaa laadittaessa. Poikittaisyhteyksien tarpeesta vaihtoehtoinen on parhaillaan valmistumassa erillinen konsulttiselvitys, jonka perusteella Tunturi-Lapin maakuntakaavaan osoitetaan vaihtoehtoisia tieyhteyksiä valmisteluvaiheen kuulemista varten. Asiaa voisi käsitellä myös hks:ssa. (Lapin liitto)

-Suunnitelman tavoitteisiin on kirjattu, että kansallispuistoon ei rakenneta uusia teitä.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Lapin liiton viraston mielestä Lemmenjoen kansallispuiston hks-luonnos antaa hyvän pohjan varsinaisen ehdotuksen laatimiselle. (Lapin liitto)

-Hks-laadintaprosessiin ei kuulu luonnoksen jälkeen ehdotuksen antamista. Jos luonnokseen on tarpeen tehdä merkittäviä muutoksia, järjestetään uusi lausuntokierros. Tässä suunnitelmassa ei ollut Metsähallituksen näkemyksen mukaan tarvetta siihen.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

4 Vyöhykejako

Vyöhykejako on erittäin onnistunut, mutta virkistysvyöhykkeen ja syrjävyöhykkeen ero on hyvin pieni. (Inarin kunta)

+Ei muutosta suunnitelmaan.

Maakuntakaavaehdotuksessa Lemmenjokilaakso ja osa kulta-alueesta on rajattu matkailun vetovoima-alueeksi, matkailun ja virkistykseen kohde-alueeksi (virkistysvyöhyke). Hks-luonnoksen mukaan tämä tarkoittaa sitä, että aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, maaseutumatkailun, palveluiden ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoituksen kanssa yhteensopivalla tavalla. Miten maakuntakaavan ehdotuksen kaavamääräys toteutuu hks:ssa ei suunnitelmasta avaudu, vaikka viranomaisten on maankäyttö- ja rakennuslain mukaan pyrittävä edistämään sen toteutusta. (Inarin kunta)

-Suunnitelman virkistysvyöhyke sijoittuu maakuntakaavassa rajatun matkailun vetovoima-alueelle. Virkistysvyöhykkeellä sijaitsevat pääosin retkeilyreitit ja rakenteet. Kansallispuistossa matkailupalvelurakentaminen tulee olla tarkoin harkittua ja pienimuotoista.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Uutena asiana esitetään virkistysvyöhykkeeksi polkua välille Sallivaara–Lemmenjoki ja Inarin luonnonystävät ei vastusta sitä, mutta pitää ongelmallisena polun linjaamista eroosioherkkään rinteeseen Lemmenjoen eteläpuolella. Polun linjauksessa ja rakentamisessa on pystyttävä estämään eroosiovaara. (Inarin Luonnonystävät ry)

+Ko. virkistysvyöhyke poistetaan suunnitelmasta.

Syrjävyöhyke tulisi muuttaa sellaiseksi, ettei syrjävyöhykkeellä tulenteke ole sallittu **alle kahden kilometrin** etäisyydellä rakennetusta tulipaikasta. (Inarin Luonnonystävät ry)

-Suunnitelman linjaus (alle 0,5 km) on MH:n valtakunnallinen linjaus.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Luonnonsuojelupiiri näkee hyvänä kansallispuistoon esitetyn vyöhyke-aluejaon, jonka mukaisesti virkistyskäyttö ja matkailu ohjataan pääsääntöisesti virkistysvyöhykkeelle. (Lapin luonnonsuojelupiiri)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Vyöhykejako: Lapin ympäristökeskus pitää vanhan suunnitelman mukaan perusosaan (nyk. virkistysvyöhykkeeseen) kuuluneiden Paaraskallan ja Vaskojoen sekä Inarin–Kittiläntien sekä Lismantien varren alueiden muuttamista syrjävyöhykkeiksi hyvänä. Naukusson rajoitusvyöhykkeen muuttamiselle syrjävyöhykkeeksi lienee luonnonsuojelullisia perusteita. Nämä olisi voinut esittää suunnitelmassa (Lapin ympäristökeskus).

+Täydennetty suunnitelmaan perusteet vyöhykemuuoksille.

4 Vyöhykejako

Lemmenjoen kansallispuiston virkistyskäyttöä tulee, ympäristöministeriössä vahvistettavana olevan Pohjois-Lapin maakuntakaavan mukaisesti, keskittää Lemmenjokilaaksoon. Tällä alueella tulisi panostaa olemassa olevien palvelurakenteiden kunnossapitoon ja tarvittaessa lisärakentamiseen. 10 000:n vuosittaisen vierailijan aiheuttamalla kävijäpaineen vuoksi lienee tarpeetonta osoittaa uutta aluetta (Sallivaara–Lemmenjoki) virkistysvyöhykkeeksi, vaikka sen toteuttamiselle ei näyttäisi olevan luonnonsuojellisia esteitä. Lapin ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan Sallivaaran paliskunnan kanta em. virkistysvyöhykkeestä tulee erityisesti huomioida päätöksenteossa. Sallivaaran vanhan poroerotuspaikan kuulumista virkistysvyöhykkeeseen samoin kuin alueen käytön edistämistä Lapin ympäristökeskus pitää hyvänä asiana. Erotuspaikan entisöiminen on vaatinut runsaasti aikaa ja varoja, joten alueen opetuksellisen ja luontomatkailukäytön edistämistä tulee kehittää jatkossakin. (Lapin ympäristökeskus)

+Virkistysvyöhyke väliltä Sallivaara–Lemmenjoki poistetaan suunnitelmasta.

Hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnoksessa on mm. vyöhykeistämisen ja monien toimien (mm. kesäaikaisen maastoliikenteen periaatteiden ja polttopuiden ottamisen) osalta osoitettu pidättyväistä linjaa ja näillä ratkaisuilla edistetään luonnonsuojelutavoitteiden saavuttamista. Mikäli lopulliseen suunnitelmaan tullaan esittämään virkistysvyöhyke välillä Lemmenjoki–Sallivaara, sen vaikutukset Lemmenjoen suojeluperusteena oleviin luonnonarvoihin tulisi asianmukaisesti arvioida suunnitelman vaikutusten arvioinnissa. Muilta osin ympäristökeskus katsoo, ettei Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmalla merkittävästi heikennetä alueen suojeluperusteena olevia luonnonarvoja eikä hks vaikuta haitallisesti kyseisen alueen koskemattomuuteen. (Lapin ympäristökeskus)

+Virkistysvyöhyke väliltä Sallivaara–Lemmenjoki poistetaan suunnitelmasta.

Suunnitelman vyöhykejako on luonteva ja soveltuu Pohjois-Lapin maakuntakaavan kokonaisuuteen. Kulttuurialueiden esittäminen omana vyöhykekokonaisuutenaan virkistysvyöhykkeen käyttöperiaattein on hyvä ratkaisu. Kulta-alueen kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kokonaisuuden merkitseminen virkistysvyöhykkeenä tulisi perustella tai esittää kulttuurialue päällekkäismerkinnällä. Arviointityön perusteella kultakohteiden luokitus on mahdollisesti nousemassa valtakunnalliseksi. (Lapin liitto)

-Kulta-alueelle sijoittuu huomattava määrä retkeilyn rakenteita. Tämän perusteella alue on rajattu virkistysvyöhykkeeseen. Tämä vyöhykejako mahdollistaa myös lausuntokierroksella esitetyn ja suunnitelmaan lisätyn uuden kultahistoriallisen polun merkitsemisen ja rakentamisen.
+Ei muutosta tähän vyöhykejakoon.
Suunnitelmaan on lisätty lausuntokierroksen perusteella mahdollisuus rakentaa kulta-historiallinen polku.

5 Luonto ja kulttuuriarvot; 5.1 Luonnonsuojelu ja -hoito

Tekstissä mainitaan yhteistyö Lapin ympäristökeskuksen ja meidän kanssa. Me haluamme tämän yhteistyön jatkuvan. Mielestämme tulee mahdollisten haittatekijöiden vaikutusaika selvittää. Ovatko haitat tilapäisiä vai jatkuvia. Ilman tällaista tutkimusta tekstistä jää virheellinen kuva. Kaivun alapuolisessa purossa on havaittu positiivisia vaikutuksia mm. kalakannalle. Tämä johtunee kaivun tuomista ravinteista. Jos kaivulla on myönteistä vaikutusta, ei sitä saa salata. (LKL)

-Vesistöseurantoja ja yhteistyötä jatketaan edelleen.
+Hks:an on täydennetty viimeisimmät tiedot vesianalyysien tuloksista.

Suunnitelman luontoarvoja käsittelevässä kohdassa (5.1) ei käsitellä luontodirektiivin tiukkaa suojelua vaativia lajeja (92/43/ETY, liite IV) eikä erityisesti suojeltavia lajeja (LSA liite 4*). Koska näillä lajeilla on luonnonsuojelulain 47 §:n ja 49 §:n määrittelemä esiintymispaikkojen suoja (hävittäminen tai heikentäminen kielletty), lajien esiintymispaikkojen suhdetta muihin, niiden tilaa mahdollisesti heikentäviin maankäyttömuotoihin, tulisi kuvata suunnitelmassa. (Lapin ympäristökeskus)

+Täydennetty suunnitelmaan.

5 Luonto ja kulttuuriarvot; 5.2 Kulttuuriperinnön suojelu ja hoito

Lemmenjoen kansallispuiston alueen keskeiset kulttuuriympäristöarvot perustuvat saamelaiskulttuuriin ja sen perinteisten elinkeinojen, kuten vapaasti laiduntavan poronhoidon harjoittamiseen. Erämaiseen Lemmenjokilaaksoon liittyy myös Lapin vanhoja kulta-alueita huuhtontapaikkoineen ja tukikohtineen. Lemmenjoen kansallispuiston alueen erityispiirteet ja käyttömuodot tulee sovittaa yhteen siten, että kansallispuiston suojelutavoitteet toteutuvat eivätkä luonto- ja kulttuuriarvot vaarannu. Hks:n tulee tukea kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristön arvojen tunnistamista ja turvaamista sekä kulttuurisesti kestävää hoitoa ja käyttöä. Kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristön vaalimiseen on varattava riittävät tiedolliset, taidolliset ja taloudelliset voimavarat. (Museovirasto)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Kulttuuri-perinnön suojelu ja hoito -lukua on täydennetty Museoviraston lausunnon perusteella.

Maisemarakenteen ja maisematilan hahmottamista saamelaiskulttuurin näkökulmasta on hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnoksessa käsitelty melko suppeasti. Saamelaisten kotiseutualueen ympäristöihin sisältyviä erityisiä kulttuurisia sisältöjä ja arvoja on hyvä tuoda perusteellisemmin esille. Aihetta käsittelee vasta ilmestynyt julkaisu "Eletty, koettu maisema. Näkökulmia saamelaiseen kulttuurimaisemaan. Lapin ympäristökeskus. Suomen ympäristö 34/2007". Tarvittavat täydennykset hks-luonnokseen voidaan tehdä julkaisua hyödyntäen, tarvittaessa erityisesti saamelaismuseo Siidaa asiantuntijana kuullen. (Museovirasto)

+Täydennetty suunnitelmaan.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta suunnitelmassa on syytä tarkastella myös muinaismuistolain merkitystä sekä siihen perustuvia tarpeita ja rajoituksia alueen hoidolle ja käytölle. Kulttuuri- ja suojeluarvoja ja koskevassa osassa tulee todeta, että kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain (295/1963) nojalla rauhoitettuja, ja niitä koskevista hoito- ja käyttösuunnitelmista tulee pyytää lausunto Museovirastosta tai Lapin maakuntamuseosta. Lisäksi kansallispuistossa harjoitettavaa tutkimustoimintaa käsittelevään lukuun olisi täydennettävä, että muinaisjäännösten tutkimus edellyttää Museoviraston lupaa. (Museovirasto)

+Täydennetty kohtaan 5.2.2 Nykytila; Lemmenjoen kansallispuiston kulttuuriarvojen suojelusäädöksistä.

Kansallispuiston alueella sijaitsevat kiinteät muinaisjäännökset on asianmukaisesti mainittu kulttuurihistoriallisia kohteita esittävässä kartassa s. 56 [55], mutta otsikointia on syytä täsmentää poistamalla määrittely "ja kulttuurihistorialliset kohteet". Koska kyse on suojelukohteista, suunnitelmaan on tarpeellista liittää muinaisjäännösten paikka- ja ominaisuustiedot sisältävä luettelo. Metsähallituksen tietojärjestelmissä pitäisi olla ajantasaiset tiedot muinaisjäännöksistä, mutta tiedot voidaan tarvittaessa toimittaa Museovirastosta sähköisessä muodossa. (Museovirasto)

+Täydennetty ja päivitetty Museoviraston toimittamat muinaisjäännöstiedot suunnitelmaan.

Alueen asutushistoriaa on käsitelty luvussa 2 seikkaperäisesti ja kattavasti. Lukuun olisi tarpeellista lisätä, että asutuksen ja muun toiminnan muistot ovat rauhoitettuja. Lemmenjoen kansallispuiston alueelta tunnetaan tämän hetken tietojen mukaan 38 muinaismuistolain (295/1963) nojalla rauhoitettua kiinteää muinaisjäännöstä. Tunnetut muinaisjäännökset keskittyvät Lemmenjoen varteen Äivihjärven koillisrannalle ja ylemmille latvavesille sekä puiston eteläosassa sijaitsevan Lisman kylän ympäristöön. Muinaisjäännöksistä suurin osa on tarkemmin ajoittamattomia pyyntikuopparyhmiä, joista useimmat ajoittuvat todennäköisesti kivi- tai varhaismetallikaudelle. Yhdeksässä kohteessa on todettu sekä pyyntikuoppia että kivi- tai metallikautisia asuinpaikkajäännöksiä. Muut kohteet ovat kivi- tai metallikautisia asuinpaikkoja. Peuranpyynti on Lemmenjoen tunnusomaisinta elinkeinohistoriaa, sillä alueelta on dokumentoitu peräti 975 pyyntikuoppaa. Härkäjärven ja Sotkajärven välissä sijaitseva kolmen kilometrin pituinen, 261 kuopan jono on yksi Suomen suurimpia järjestelmiä. (Museovirasto)

+Lisätty suunnitelman kohtaan 2.9 Historia.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta on vielä syytä korostaa, että Lemmenjoen alueella ei ole tehty juuri ollenkaan arkeologisia kenttätutkimuksia. Tunnetut muinaisjäännökset keskittyvät selvästi vesistöjä noudattavien kulkureittien varsiin. Kattavan kuvan saamiseksi kansallispuiston alueella olisikin perusteltua tehdä arkeologinen inventointi, jossa kartoitettaisiin erityisesti saamelaista arkeologista kulttuuriperintöä sekä muita historiallisen ajan toiminnan muistoja. (Museovirasto)

+Lisätty hks:n kohtaan 5.2.2 Nykytila; Kohteet / Muinaisjäännökset.

5 Luonto ja kulttuuriarvot; 5.2 Kulttuuriperinnön suojelu ja hoito

Tunnetuista muinaisjäänöksistä suurin osa sijaitsee Lemmenjoen varrella eli alueella, joka suunnitelmassa on määritelty puiston virkistysalueeksi. Valtaosa alueen matkailijoista liikkuu tällä alueella ja muinaisjäänökset joutuvat alttiiksi turismin aiheuttamalle eroosiolle. Virkistysvyöhykkeellä ja ulkoilureittien varrella sijaitseville muinaisjäänöksille olisi perusteltua tehdä kuntokartoitus ja arvioida niiden kulutuskestävyys. (Museovirasto)

-Esitys kuntokartoituksesta on perusteltu. Kuntokartoituksia tehdään siten, kuin resurssit antavat myöten.
+Lisätty suunnitelmaan.

Uudet reitit ja rakenteet tulee sijoittaa niin, että ne eivät kulje muinaisjäänösalueiden halki ja mahdolliset jo syntyneet vauriot tulee korjata. (Museovirasto)

+Täydennetty suunnitelman kohtaan 5.2.4 Toimenpiteet.

Suunnitelmassa on otettu hyvin huomioon perinnemaisemat, joita on sekä vanhojen asuinpaikkojen että kullankaivualueiden ympäristöissä. Niille laadittavien hoitosuunnitelmien toivotaan tulevan nykyisen käytännön mukaisesti erikseen lausunnonle Museovirastoon. (Museovirasto)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto. Nykyinen käytäntö jatkuu.
+Ei muutosta hks:an.

Kansallispuiston alueen kullankaivuun liittyvät kohteista on tietoa eri tahoilla, kuten Museovirastossa, Kultamuseossa, Metsähallituksella, Lapin ympäristökeskuksessa ja ilmeisesti myös Kullankaivajain Liitolla. Kullanhuhdonnan kohteet ovat olleet hieman vaikeasti määriteltäviä suojelukohteita. Vanhimmat, 1900-lukua vanhemmat kullankaivuun liittyvät ja käytöstä jääneet rakenteet ja jäänteet ovat kiinteinä muinaisjäänöksinä suojeltuja ja niiden säilyminen tulee turvata. Koska paikkoja on käytetty ja käytetään yhä uudestaan, on kohteiden muinaisjäänösluonteen tarkka toteaminen usein kuitenkin kovin vaikeaa. Lemmenjoen kullanhuhdonnan kohteet ovat pääosin sotien jälkeisiltä vuosikymmeniltä, Ivalojoen vanhemmat kohteet jäävät puolestaan puistoalueen ulkopuolelle. (Museovirasto)

-Suunnitelman esitysten mukainen lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Jäkälä-äytsin kultakämpä eli Kankaisen kämpä on suojeltu rakennus-suojelulailla (60/1985) nojalla, mikä todetaan kullanhuhdontaan liittyvien kohteiden kuvaillun yhteydessä. Samassa yhteydessä voidaan todeta, että Jäkälä-äytsin kultakämpän suojeltua aluetta sillä sijaitsevine rakennuksineen ja rakennelmineen koskevat kyseisessä suojelupäätöksessä annetut suojelumääräykset. – Tästä huolimatta kohde lienee vakavasti uhanalainen, ehkä jo korjauskelvotonkin. (Museovirasto)

+Täydennetty suunnitelmaan.

Kullanhuhdontaan liittyvää vaalittavaa rakennusperintöä on hks:ssa tuotu esille Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi -hankkeen inventointitulosten, Lapin kulttuuriympäristöohjelman (1997) ja Museoviraston asiantuntijalausunnon (1994) pohjalta. Viimeksi mainitun dokumentin luonne ja tiedot tulee kirjata yksiselitteisesti: Museoviraston lausunto 29.11.1994 Metsähallituksen Ylä-Lapin hoitoalueelle (toimipisteelle) koskien Lemmenjoen arvokkaimpien kullanhuhdonta-kohteiden säilyttämistä (drno 378/603/1994). (Museovirasto)

+Lisätty kohtaan 5.2.2 Nykytila; Kohteet / Kullanhuhdontaan liittyvät kohteet.

Hks:n ehdotus siitä, että kultakohteiden nykytila selvitetään ja kohdeluettelo päivitetään, on paikallaan. Mukaan on syytä ottaa myös Kultamuseo ja Lapin ympäristökeskus. Myös yksityisomistuksessa olevien kohteiden tila on samalla syytä käydä läpi, vaikka Metsähallitus ei niitä koskevia esityksiä tai toimenpiteitä tekisikään. (Museovirasto)

-Suunnitelman ehdotusta tukeva lausunto.
+Lisätty lausunnon esitetyt muut yhteistyötahot kohtaan 5.2.4 Toimenpiteet.

"Sallivaaran poroerotuspaikka" ja "Lisman kylä" on luokiteltu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi selvityksessä Rakennettu kulttuuriympäristö (1993). Niitä koskevat valtioneuvoston periaatepäätöksen 30.11.2000 mukaisesti valtakunnallisten alueidenkäytöntavoitteiden erityistavoitteet kulttuuriympäristönä. (Museovirasto)

+Täydennetty suunnitelman kohtaan 5.2.2 Nykytila; Lemmenjoen kansallispuiston kulttuuriarvojen suojelusäädöksistä.

5 Luonto ja kulttuuriarvot; 5.2 Kulttuuriperinnön suojelu ja hoito

<p>Viraston käsityksen mukaan hoito- ja käyttösuunnitelma jo sinänsä edistää kulttuuriympäristöä koskevien valtakunnallisten alueidenkäytöntavoitteiden toteutumista. Tavoitteiden ja toimenpiteiden lainsäädännöllistä ja hallinnollista perustaa ei ole kuitenkaan vielä ilmastu riittävästi ja täsmällisesti. Hks:a tuleekin täydentää vielä siten, että siitä ilmenevät mainitut kulttuuriympäristöjä koskevat erityistavoitteet ja niiden kohdentuminen "Sallivaaran poroerotuspaikkaan" ja "Lisman kylään". (Museovirasto)</p>	<p>+Täydennetty suunnitelmaan.</p>
<p>Edellä mainittu valtakunnallinen inventointi tulee lisätä lähteisiin. Julkaisun tiedot ovat: Rakennettu kulttuuriympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt. Museovirasto, Rakennushistorian osaston julkaisu 16, 1993. Todettakoon, että Museovirasto valmistele parhaillaan yhteistyössä alueellisten kulttuuriympäristöalan viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen luettelon tarkistusta. Sallivaaran poroerotuspaikan tai Lisman kylän sisällyttämistä luetteloon ei ole tarkistuksessa kyseenalaistettu. (Museovirasto)</p>	<p>+Lisätty suunnitelman lähteisiin.</p>
<p>Valtakunnallisten alueidenkäytöntavoitteiden yhteydessä on aiheellista huomioida myös Arvokkaat maisema-alueet -selvitys, johon Sallivaaran poroerotuspaikka ja Lisma sisältyvät edustavina, arvokkaina perinnemaisemia. Myös kyseistä julkaisua tulee käyttää ja se tulee lisätä lähteisiin seuraavien tietojen: Arvokkaat maisema-alueet. Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto. Mietintö 66/1992. (Museovirasto)</p>	<p>+Täydennetty suunnitelmaan.</p>
<p>Sallivaaran poroerotuspaikan erotusaita ja siihen liittyvinä yhdeksän kämppää on suojeltu elinkeino- ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaina saamelaisen poronhoidon muistomerkkeinä valtion omistamien rakennusten suojelusta säädetyn asetuksen (480/1985) perusteella. Tämän tulee käydä ilmi hoito- ja käyttösuunnitelmasta. Aineistona tulee käyttää ja lähteisiin lisätä: Anu Vauramo, Kämpiltä kelokyliin. Metsähallituksen suojellut rakennukset. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 44. Vantaa 1995. (Museovirasto)</p>	<p>+ Lisätty suunnitelman kohtaan 5.2.2; Kohteet / Sallivaaran poroerotuspaikka.</p>
<p>Kulttuuriperinnön suojelua ja hoitoa koskevassa luvussa on tarpeen tuoda esille Museoviraston ja MH:n yhteistyötä koskeva sopimus. Sen mukaan MH on yhteydessä Museovirastoon kulttuuriperinnön vaalimista koskevan lainsäädännön edellyttämällä tavalla ennen sellaisten toimenpiteiden aloittamista, jotka liittyvät MH:n hallinnassa olevilla maa- ja vesialueilla sijaitseviin muinaisjäännoiksiin sekä suojeltuun rakennusperintöön. Sopimus asettaa tavoitteeksi myös yhteistyön MH:n toteuttamissa, sen hallinnassa olevien maa- ja vesialueiden kulttuuriperinnön inventoinneissa ja dokumentoinneissa sekä suojelutavoitteiden määrittelyssä. (Museovirasto)</p>	<p>+Lisätty suunnitelman kohtaan 5.2.2 Nykytila; Metsähallituksen ja Museoviraston yhteistyö.</p>
<p>Lemmenjoen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma antaa hyvät edellytykset alueen kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristön arvojen turvaamiseen. Palautteen pohjalta suunnitelmaa tulee vielä täydentää. (Museovirasto)</p>	<p>+Suunnitelmaa täydennetty.</p>
<p>Kulttuuriympäristökohteiden osalta olisi hyvä tuoda esille, mitkä kohteista on luokiteltu valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiksi. Valtakunnallisten alueidenkäytöntavoitteiden mukaiset kohteet voisi myös eritellä. Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi -hankkeessa tehty arvottaminen on Pohjois-Lapin osalta valmistunut ja Museovirasto on parhaillaan valmistele massaa VAT-kohteiden tarkistamisesitystä. Suunnitelmaan tulisi tarkentaa kohteiden arvioitua luokitusta. (Lapin liitto)</p>	<p>+Suunnitelmaa on näiltä osin täydennetty jo Museoviraston lausunnon perusteella.</p>
<p>Kannatamme kulttuuriperinnön suojelua. Tulee kuitenkin ottaa huomioon, että kulta-alueella puot ovat aktiivisen kaivun kohteina. Myös tämän päivän kaivu on huomisen historiaa. Erityisistä kohteista huomautamme, että Pellisen kämpän pihapiirissä oleva niliitta (patsasjalka-aitta) on kirjanpitomme mukaan LKL ry:n omaisuutta. Emme löydä kirjanpidosta emmekä asiakirjoista mainintaa, että olisimme luovuttaneet aittaa muualle. Vaadimme korjamaan Korhosen kämpän omistusta koskevan kohdan. Kämpä on yksityisessä omistuksessa. Koska julkisuudessa on ollut esillä Kankaisen kämpän kohtelu, olisi MH:n tullut selvittää kämpän omistusoikeus ja sisällyttää sen mahdollinen entisöinti hks-ehdotukseen. (LKL)</p>	<p>+Hks:an on korjattu virheet, jotka koskivat kämppien omistusta.</p>

5 Luonto ja kulttuuriarvot; 5.2 Kulttuuriperinnön suojelu ja hoito

Lisäys Kulttuuriperinnön suojelu ja hoito -luvun tavoitteisiin: Erityisesti koneellisen kullankaivun osalta pyritään yhteistyöhön kaivajien kanssa. Kohteiden sijaitessa aktiivisen kaivualueen keskellä opastuksen suunnitteluun on kiinnitettävä erityistä huomiota. (LKL)

+Täydennetty suunnitelmaan yhteistyö kaivajien kanssa opastuksen suunnittelussa.

Lisäys Kulttuuriperinnön suojelu ja hoito -luvun toimenpiteisiin: Koneellisen kullankaivun merkittävimpiä kohteita ja kalustoa taltioidaan kaivajien suostumuksella muutamalla Miessijoen ja Jäkälä-äytsin kaivospiirillä. Toimintaa johtaa Kultamuseon ja Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n yhteisprojekti Lemmenjoen Kultahistoriallinen Museoreitti. Tämän osalta kohteet sijaitsevat kaivospiirien sisällä ja reitit noudattavat olemassa olevia polkuja. Suunnitelman mukaisesti Lemmenjoen Kultahistoriallinen Museoreitti sisältää uusia kohteita neljä (Mäläskä, Telilä, Heino ja Korhonen) vanhojen kohteiden (mm. Kultahamina, Karhu-Korhosen kirjasto, Nevalainen) lisäksi. Reitit ja opasteet suunnitellaan turvallisiksi ja siten, ettei aktiivista kullankaivua tarpeettomasti häiritä. Näköpiirissä ei ole rakennustarvetta, opastustauluja lukuun ottamatta. (LKL)

+Täydennetty suunnitelmaa.

Museoviraston perustelujen mukaan Jomppasen tukikohta on alueen kymmenistä turveseinäisistä asumuksista ainoa puhdastyylinen saamelainen kammi luonnonkiviipiiseineen ja telttaisine kelleskattoineen. Kämpä jouduttiin purkamaan, koska kammi meni asumiskelvottomaan kuntoon ja sen entisöintiin ei myönnetty lupaa. (Lemmenjoen kyläyhdistys)

+Ei muutosta suunnitelmaan.

Kulttuuriviyöhykkeen kohteiden huomattava määrä (5 kohdetta) omalta osaltaan kertoo alueen historian monimuotoisuudesta. On hyvä, että kulttuurihistorialliset ja perinnemaisemakohteet, jotka tarvitsevat aktiivista hoitoa, saavat suunnitelmassa oman vyöhykemerkin. Ympäristökeskus pitää Kaapin Jounin paikan kehittämistä perinnetilaksi yhdessä hoitokunnan kanssa hyvänä tavoitteena. Nykyisellään Metsähallituksen perinnetiloja on vain muutamissa eteläisen ja itäisen Suomen kansallispuistoissa. Kaapin Jounin asuinkenttä, saamelaiskulttuurikohteena, olisi erilainen kohde perinnetilojen joukossa ja voisi helpon saavutettavuuden vuoksi houkutella puistoon uusia vierailijoita. Paikan sijainti kansallispuiston rajalla, lyhyen venematkan päässä Njurgalahdesta on loistava ajatellen alueen matkailukäytön kehittämistä. (Lapin ympäristökeskus)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

6 Luonnon virkistyskäyttö ja luontomatkailu

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetään, että puistoon voitaisiin suunnata paikallisten matkailuyrittäjien toimesta pienimuotoista matkailua esim. moottorikelkalla Njurgalahdesta Sallivaaraan. Käytettävästä reitistä tulisi kuitenkin sopia paliskunnan kanssa. (Sallivaaran paliskunta)

-Suunnitelmassa on esitetty, että lupiin tai sopimukseen kirjataan yrittäjien velvollisuus olla yhteydessä paliskuntiin (pidemmät reitit).
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Kullankaivun jäljistä. Matkailuinformaatiossa tulee selvittää kaivutyömaiden keskeneräisyys ja lupaehdot. Kaikki keskeneräiset työmaat ovat täysin erinäköisiä kuin valmiiksi saatettuina. Mönkijäjäljet eivät ole pelkästään kaivajien aikaansaamia. Metsähallitus voi ottaa nämä seikat huomioon matkailun vetovoimia suunnitellessa kulta-alueille. (LKL)

+Ei muutosta suunnitelmaan.

6 Luonnon virkistyskäyttö ja luontomatkailu

Luontomatkailuyrittäjä. Millainen on luontomatkailuyrittäjä? Voiko kullankaivaja olla luontomatkailuyrittäjä? Kohdassa Kulta-alueella matkailuun toimme esille kantamme kaivun suhteesta matkailuun. Metsähallituksen kanta näyttää nyt olevan matkailua suosiva. Tosin pelkäämme, että tämä kanta koskee vain muita yrittäjiä kuin kullankaivajia. Keskeinen kysymys on, millä tavoin kullankaivaja voi olla matkailuyrittäjä tai luontomatkailuyrittäjä. Haluamme Metsähallitukselta vastauksen, estääkö kullankaivu matkailuyrittäjänä toimimisen. Viittaamme myös kohtaan Yhdenvertaisuuslaki. Kun kohdassa 6.3.2 sanotaan, että Metsähallitus pyrkii tekemään yhteistyösopimuksen kaikkien puiston alueella toimivien yrittäjien kanssa, kysymme uudelleen voiko kullankaivaja olla tällainen yrittäjä. Kysymys on tärkeä siksi, että Metsähallitus näyttää muuttaneen kantaansa. Kohdassa 6.3.3 jaetaan yrittäjät edelleen vuohiin ja lampaisiin. (LKL)

Kulta-alueella matkailuun. Suunnitelmassa esitetään, että osa kulta-alueesta on rajattu matkailun vetovoima-alueeksi. Mikä alue on kysymyksessä? Olemme aikaisemmin tuoneet esille kantamme, ettei valtauksia ja kaivospiirejä käytetä pelkästään matkailuun. Matkailu voi mielestämme olla osa kullankaivua tukevaa toimintaa. Käsitksemme on ollut, että Metsähallitus vastustaa matkailua kullankaivun yhteydessä. Olemmeko väärässä? Mikäli osa kulta-alueesta varataan matkailuun, on se poissa kullankaivulta. Tarkoittaako tämä, että Metsähallitus nyt suosiikin matkailua kullankaivun kustannuksella? On selvitettävä, kuka saa harjoittaa matkailua kansallispuistossa. Ennen kaikkea: Saako kullankaivaja harjoittaa matkailua? Emme voi hyväksyä epämääräisiä heittoja ilman selkeää suunnitelmaa ja ehtoja. Mikäli oikeus matkailun harjoittamiseen rajataan vain tietyille ihmisryhmälle, tullaan polkemaan elinkeinovapautta ja kansalaisten tasa-arvoisuutta. Kaivoslain hengen mukaan valtaukset ja kaivospiirit ovat kaivua varten. Sulkeeko esitetty matkailua varten rajattu alue valtauksen teon? (LKL)

Luontomatkailun ja muun matkailun yritystoiminnan toimenpiteet -kappaleeseen tulee lisätä sama tarkennus kuin on edellisessä kappaleessa: ”Lähikylän asukkaat, joilla on moottorikelkkalupa luonnonhyödyntämistarkoitukseen ja jotka toimivat alueella matkailuyrittäjinä, voivat saada luvan opastettujen hiihtovaellusten ja porosafarien moottorikelkalla – –”. Näissäkin luvissa on tarkennettava, ettei matkailijoiden itse ajamia moottorikelkkoja sallita puiston alueella. (Inarin Luonnonystävät ry)

Lähikylän asukkailla, jotka toimivat alueella matkailuyrittäjinä, tulee olla mahdollisuus ja oikeus harjoittaa pienimuotoista matkailutoimintaa kansallispuistossa. (Lemmenjoen kyläyhdistys)

Hks:n ongelma on saamelaiskulttuurin edistämiselvoite suhteessa paikallisen väestön oikeuksiin liikkua ja toimia kansallispuistossa. Luontaiselinkeinoon liittyvää ja motorisoidusti huollettavaa matkailutoimintaa esitetään mahdolliseksi kansallispuistossa. Voidaanko linjauksella tukea aidosti saamelaisten perinteisten elinkeinojen tai kulttuurin harjoittamista laajemmin käsitettynä, vai joudutaanko kansallispuistossa tilanteeseen, missä muillekin paikallisille toimijoille on annettava samanlaiset mahdollisuudet harjoittaa matkailuelinkeinoja, ja jolloin mahdollisesti joudutaan tilanteeseen, missä luonnonsuojeluarvot vaarantuvat. (Lapin luonnonsuojelupiiri)

-Jokamiesretkeilyyn verrattavan matkailun yritystoiminnan harjoittaminen on sallittua ilman Metsähallituksen lupaa myös kullankaivualueella. MH ei kuitenkaan myönnä lupia maastoliikenteeseen tai rakentamiseen matkailuperusteella. Yhteistyösopimus voidaan tehdä kaikkien alueella toimivien yrittäjien kanssa tietyin periaattein.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

-Jokamiesretkeilyyn verrattavan matkailun yritystoiminnan harjoittaminen on sallittua ilman Metsähallituksen lupaa myös kullankaivualueella. MH ei kuitenkaan myönnä lupia maastoliikenteeseen tai rakentamiseen matkailuperusteella. Matkailun vetovoima-alue tarkoittaa Pohjois-Lapin maakuntakaavaan merkittyä kehittämisvyöhykettä. Vyöhyke ei estä valtausten tekoa tai kullankaivua.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

+Muutettu suunnitelmaan lausunnon esittämällä tavalla. Yksittäisten talvivaellusten moottorikelkalla tapahtuvaan huoltoon voidaan myöntää lupia myös muille kuin lähikylän asukkaalle.

-Suunnitelmaa tukeva lausunto. Tämä on mahdollista.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

-Mahdollisuus motorisoidusti huollettuun matkailutoimintaan on hyvin pientä ja toimijat ovat puiston läheisten saamelaiskyläasukkaita. Näin toiminnan katsotaan aidosti tukevan alueen saamelaiskulttuurin säilymistä.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

6 Luonnon virkistyskäyttö ja luontomatkailu

Retkeilyn ja muun virkistyskäytön nykytilasta todetaan, että talvikausi on hiljaista retkeilyaikaa. Yhtenä syynä tähän nähdään pienimuotoista matkailutoimintaa harjoittavien olevan talvikauden sidoksissa poronhoitotyöhön, ja keskittyvän matkailuun kesäkautena. Suunnitelmaluonnoksen tavoite kasvattaa talviajan matkailua merkittäväällä tavalla on siis ristiriidassa paikallisen väestön poronhoitoa tukevan linjan kanssa, ellei tavoitteena ole ulkopuolisten yrittäjien toiminnan lisääminen puistossa. (Lapin luonnonsuojelupiiri)

-Tavoiteltu talvikauden matkailun kasvu hyvin pientä; ristiriitaa ei siten synny. Tavoitteena ei ulkopuolisten yrittäjien toiminnan lisääminen.
+Ei muutosta hks:an.

Retkeilyn ja muun virkistyskäytön toimenpideosassa (6.1.3) todetaan, että ratsastus ja polkupyöräily sallitaan olemassa olevilla reiteillä. Suunnitelmaluonnoksesta ei kuitenkaan käy ilmi missä päin kyseiset reitit ovat, paljonko niitä käytetään em. tarkoituksiin, mitkä ovat reittien käytön ympäristövaikutukset sekä minkälaisia kehittämistarpeita ratsastuksen ja polkupyöräilyn suhteen on. (Lapin luonnonsuojelupiiri)

-Ratsastus ja pyöräily sallitaan merkityillä kesäreiteillä (kuva 6).
+Täsmennetty hks:an: sallitaan nykyisillä merkityillä kesäreiteillä.

Mikäli luontomatkailuyrittäjille tarvitaan varauskohteita opastettujen ryhmien tukikohdiksi, ne tulee sijoittaa maakuntakaavan mukaisesti Lemmenjokilaaksoon. Näiden, esim. laavujen, tulisi toimia "varaustuvan periaatteella" eli ne olisivat kaikkien varattavissa ilman, että yritykset ja yksityiset henkilöt joutuvat eriarvoiseen asemaan. (Lapin ympäristökeskus)

+Muutettu suunnitelmaa esitetyn mukaisesti.

MH on asettanut tavoitteeksi Lemmenjoen talvimatkailun lisääntymisen, ja hks:ssa esitetään lähikylien asukkaille, joilla on moottorikelkkailulupa luonnonhyödyntämistarkoituksessa, mahdollisuutta saada lupa retkeilijöiden/varusteiden kuljettamiseen virkistysvyöhykkeellä sijaitseville kämpille. Ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan ko. mahdollisuus on sinänsä kannatettava, mutta Lemmenjokilaaksossa liikkumisen osalta tulee huomioida alueella pesivät suuret, uhanalaiset petolinnut, joiden pesien läheisyydessä ei tule liikkua helmikuun 15. päivän jälkeen. Tämä tulee huomioida sopimuksia tehtäessä. (Lapin ympäristökeskus)

+Muutettu suunnitelmaa esitetyn mukaisesti.

Luonnon virkistyskäyttöä ja luontomatkailua on järjestettävä siten, ettei se "kiellä" (estä) saamelaisen kulttuurin harjoittamista KP-sopimuksen tarkoittamalla tavalla. (Saamelaiskäräjät)

-Luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun intensiteetti on hyvin alhainen. Suunnitelma tukee edelleen matkailutoiminnan pienimuotoisena pitämistä. Luonnon virkistyskäyttö ja luontomatkailu eivät estä saamelaisen kulttuurin harjoittamista. Suunnitelmassa tuetaan lähikylien (saamelaiskylien) asukkaiden mahdollisuutta harjoittaa matkailutoimintaa kansallispuistossa.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

8 Poronhoito

Paliskunta pitää tärkeänä sitä, että uudessa Lemmenjoen hks-ehdotuksessa ei poronhoidon edellytyksiä ole huononnettu. Erityisen tärkeänä pidetään sitä, että poronhoidossa käytettävien maastoajoneuvojen käyttöä ei rajoiteta, ja että poronhoidossa tarvittavan polttopuun saantimahdollisuudet puiston alueella jatkuvat ja pysyvät maksuttomana. (Sallivaaran paliskunta)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Suunnitelmassa on huomioitu poronhoidon harjoittamisen edellytykset ja ne turvataan jatkossakin. Suunnitelmaa on tehty yhteistyössä koko prosessin ajan paikallisten paliskuntien edustajien kanssa, josta huomaa, että suunnitelmassa on huomioitu poronhoito erittäin hyvin. (Paliskuntain yhdistys)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Porotalous on paljolti luonnosta riippuvainen elinkeino. Paliskuntain yhdistys toteaa, että luonnon säilyttäminen koskemattomana yleensä turvaa siellä olevat porojen laidunalueet. Suojelulla ei saa kuitenkaan rajoittaa luontaiselinkeinon ja porotalouden toimintaa. Tavoitteena tulee säilyttää poronhoidon edellytykset tulevaisuudessakin. (Paliskuntain yhdistys)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

LAUSUNTO / LAUSUNNON ANTAJA

MH:N KOMMENTTI SEKÄ
TOIMENPIDE HKS:SSA**8 Poronhoito**

Paliskuntain yhdistys korostaa neuvotteluvollisuutta tulevaisuudessa. Valtion viranomaisten on neuvoteltava suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä paliskunnan edustajien kanssa (poronhoitolaki 53 §). (Paliskuntain yhdistys)

-Suunnitelman linjausten mukainen lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Koska eri kohdissa viitataan poronhoitolakiin (vuodelta 1990), olisi se syytä esitellä lyhyesti puiston hoidon ja käytön yhteydessä. Takaahan poronhoitolaki mm. vapaan laidunnusoikeuden maanomistuksesta riippumatta myös puiston alueella. (RKTL)

+Lisätty MH:n toimintaa ohjaavaksi poronhoitolaissa säädettyjen velvoitteiden täyttäminen.

Oma porotalouden vaikutusten seuranta MH:lta puuttuu, sitä ei ainakaan mainita. Suunnitelmassa todetaan vain, että RKTL on tutkinut alueen kalastoa ja porolaidunten tilaa. Vuonna 1996 valmistui tutkimus Pohjois-Lapin paliskuntien talvilaitumien tilasta ja vuonna 1998 tutkimus koko poronhoitoalueen kesälaitumien tilasta (Kumpula ym. 1997, 1999). RKTL on kuitenkin porolaidunten tilaa selvittävässä tutkimuksissa jatkanut tutkimuksia Lemmenjoen kansallispuistonkin alueella. Uusin asiaa koskeva julkaisu (Kumpula ym. 2004) on syytä mainita suunnitelmassa. Myös Metsäntutkimuslaitos on tutkinut kansallispuiston alueen talvilaidunten kuntoa jo pitkään. Metsäntutkimuslaitos ja sen uusien asiaa käsittelevä julkaisu (Mattila ym. 2006) on syytä mainita. Em. julkaisujen keskeiset tulokset olisi syytä sisällyttää hoito- ja käyttösuunnitelmaan puiston paliskuntien nykytilaa käsittelevään osaan. Metsähallituksen vuonna 2004 tilaaman kansainvälisen arvioinnin tulokset poronhoidon vaikutuksista Lemmenjoen kansallispuiston tilaan olisi syytä myös mainita. (RKTL)

-Porotalouden säätely ei kuulu Metsähallituksen toimivaltaan.
+Täydennetty suunnitelmaan RKTL:n ja Metlan tutkimusten viittaukset.

MH:n pitäisi kiinnittää Lemmenjoen hoito- ja käyttösuunnitelmassa ja omissa seurannoissaan nykyistä enemmän huomiota porotalouden vaikutuksiin ja laidunten kuntoon. (RKTL)

-Ks. edellinen.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Poronhoidon harjoittamisen mahdollisuudet tulee turvata vähintään nykyisellä tasollaan. (Saamelaiskäräjät)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.

9 Maastoliikenne ja muu liikkuminen; 9.1 Maastoliikenne

Paliskunta pitää perusteltuna, että kesäaikaista poronhoitoon kuulumatonta maastoliikennettä rajoitetaan. (Sallivaaran paliskunta)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Ei muutosta hks:an.

MH ilmoittaa pyrkivänsä ehkäisemään maastoliikenteen aiheuttamia haittoja mm. pyrkimällä siihen että valtausten ja kaivospiirien huolto tehtäisiin talvella. Huomautamme, ettei kullankaivuun ja sen huoltoon liittyvä maastoliikenne suinkaan ole ainoa kansallispuiston alueella harjoitettava maastoliikenteen osa-alue. Lemmenjoen kullankaivun alueellisesta luonteesta johtuen kaikkea huoltoa ei kuitenkaan kyetä ajoittamaan lumipeitteen ajalle. Tämän vuoksi myös kesäaikaiset maastoliikenneluvat ovat jossain määrin tarpeellisia. Viimetalviset kokemukset MH:n uudesta maastoliikennelupakäytännöstä osoittivat sen toimimattomuuden. Alueen välimatkoista ja luonnonolosuhteista johtuen ajallisesti tarpeettoman kireiksi (1–3 vrk) säädettyt luvat ovat silkkää kiusantekoa. Lisäksi kansalaisten kultavaltauksillaan ja kaivospiireillään omistama omaisuus nauttii omaisuudensuojaa, eikä MH:lla ole oikeutta perusteettomasti rajoittaa kansalaisen oikeutta kulkea valtaukselleen tai kaivospiirilleen. Näin ollen myös määrälliset rajoitukset (1–3 kpl) talviaikaisten maastoliikennelupien suhteen on poistettava, ja palattava aiempaan käytäntöön maastoliikennelupien myöntämisessä. (LKL)

-Rovaniemen hallinto-oikeuden päätökset valituksiin Lemmenjoen maastoliikennelupia koskevissa asioissa tukevat MH:n linjauksia maastoliikennelupien myöntämisperiaatteissa. Saadun palautteen perusteella maastoliikennelupien myöntöperiaatteita (1.6.2006) muutettiin (15.2.2007) siten, että talviajan huoltolupia jatkettiin 10 vrk:n mittaisiksi. Lupaohjetta on luvattu edelleen kehittää saadun palautteen pohjalta, esityksestä talven huoltolupien osalta.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

9 Maastoliikenne ja muu liikkuminen; 9.1 Maastoliikenne

Kaikkien asianomaisten tiedossa on, kuinka Metsähallitus on viime aikoina yksipuolisesti ja asianomaisten kanssa neuvottelematta muuttanut em. perinteisiä oikeuksia, hankaloittaen näin mm. valtausten ja kaivospiirien huoltotoimintaa tarpeettomasti. Tämä on myös uuden hoito- ja käyttösuunnitelman henki. Kuitenkin käytäntö on osoittanut LKL:n sekä yksityisten tahojen kritisoiman uuden maastoliikennelupakäytännön toimimattomuuden, ja sitä onkin jouduttu jo useaan otteeseen korjaamaan Metsähallituksen muutettua toimivia käytäntöjä ilman kestäviä perusteluita. (LKL)

-Ks. edellinen.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Vaikka luonnonsuojelulaki ja asetus eräistä valtion omistamille alueille perustetuista kansallispuistoista ja luonnonsuojelualueista (932/1981) eivät aseta estettä yleisön opastamista varten tarvittavien teiden tai niihin verrattavien moottorikelkkaurien/reittien rakentamiseksi, tähän ei ole ryhdytty, vaikka hks:ssa on osoitettu kullankaivun edellyttämät huoltoreitit ja todetaan, että alueen virkistysrakenteita huolletaan moottorikelkkoin. Hyvällä suunnittelulla voitaisiin todennäköisesti osoittaa virkistysvyöhykkeelle moottorikelkkauraa, jota voisivat hyödyntää huoltotehtävissä olevat, kullankaivajat, paikalliset ja matkailuyrittäjät sekä yksittäiset matkailijat. Lisäksi moottorikelkkaurareittitarve on Lisman kylän kautta Inarista Enontekiölle. Uraluvat voisivat olla maksullisia ja niitä voisi olla eri oikeudella olevia. (Inarin kunta)

-Kansallispuiston tärkein tehtävä on suojeleminen, joka kohdistuu alkuperäisen elottoman ja elollisen luonnon piirteisiin, lajeihin ja eliöyhteisöihin, mutta voi kohdistua myös ihmisen toiminnan tuloksena syntyneisiin perinteisiin ympäristöihin, eliöyhteisöihin, maisemiin ja rakenteisiin. Yleisen suojelun periaatteesta voidaan kansallispuistossa poiketa porotalouden ja paikallisen väestön luontaiselinkeinojen hyväksi, mikäli tästä ei koidu oleellista eikä pysyvää vahinkoa suojelutavoitteiden kannalta. Metsähallitus ei perusta Lemmenjoen kansallispuistoon moottorikelkkauraa tai -reittiä.

+Ei muutosta suunnitelmaan.

Paliskunta näkee tärkeänä, että puiston alueelle ei perusteta moottorikelkkareittejä. (Sallivaaran paliskunta)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto. Ks. edellinen.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Paliskunta vaatii, että Paaraskallaan suuntautuva huonokuntoinen autotie katkaistaan Kittilän ja Inarin kunnan rajan kohdalta, ja Kuivasalmen ja Sallivaaran paliskuntien välisellä raja-aidalla oleva veräjä kavennetaan niin, että siitä voidaan ajaa vain moottorikelkalla ja mönkijällä, mutta ei autolla. Sallivaaran paliskunta toteaa, että Kuivasalmen paliskunta ei tarvitse myöskään aidankorjaus- ja ettotöiden takia tietä Inarin kunnan puolella. Eikä myöskään Kittilän kuntalaisten marjastus Inarin kunnan puolella vaikeudu olennaisesti, vaikka ei Inarin puolelle pääsekään tulevaisuudessa enää autolla. (Sallivaaran paliskunta)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Tavoitteeksi tulee laittaa: "Kansallispuiston sisällä kulkeva Paaraskallan tie suljetaan kansallispuiston rajalta." Samoin toimenpiteisiin tulee merkitä: "Paaraskallan tie katkaistaan kansallispuiston rajalta". Perusteluna tälle on se, että kittiläläiset kyllä pääsevät mönkijöillä ja moottorikelkoilla porotöihin ja hillaan, mutta tien katkaisu estäisi ulkopuolisia pääsemästä puistoon luvattomille asioille. (Inarin Luonnonystävät ry)

-Alun perin MH:n esitys oli, että tie suljetaan kansallispuiston rajalta. Sidosryhmien kanssa neuvoteltaessa päädyttiin suunnitelmassa esitettyyn kompromissiin, jossa tie suljetaan vasta Inarin ja Kittilän kuntien rajalta, 5 km:n päästä puiston rajasta.

+Ei muutosta suunnitelmaan.

Lemmenjoen kansallispuiston erämaisuus on yksi puiston erityispiirteistä. Sen turvaamiseksi luonnonsuojelupiiri esittää Paaraskallan tien sulkemista puiston rajalla. (Lapin luonnonsuojelupiiri)

-Ks. edellinen.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Kesäaikainen maastoliikenne puuttui lähikylien asukkailta kokonaan. Tämä kohta on huomioitava järjestyssäännössä. (Lemmenjoen kylätoimikunta)

-Maaston kulumisen estämiseksi kesäaikaista maastoliikennelupia ei myönnetä jatkossa kansallispuistoon muuhun kuin valtausten ja kaivospiirien huoltoon. Kesäajan lupia ei myönnetä kansallispuiston ulkopuolellekaan.

+Ei muutosta suunnitelmaan.

LAUSUNTO / LAUSUNNON ANTAJA

METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ
AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA**9 Maastoliikenne ja muu liikkuminen; 9.1 Maastoliikenne**

Lähikyläasukkaille ja puiston alueella sijaitsevien paliskuntien poronhoitotöihin osallistuville ja luonnonhyödyntämistarkoitukseen tulee myöntää maastoajoneuvon käyttöä. (Lemmenjoen kyläyhdistys)

-Poronhoitotöissä on sallittua liikkua maastoajoneuvoilla. MH myöntää pororengelle maksuttomia maastoliikennelupia. Talviaikaisia maastoliikennelupia myönnetään luonnonhyödyntämistarkoitukseen edelleen lähikyläasukkaille.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Virkistysvyöhykkeellä, jonne matkailupaineet suuntautuvat, tulisi kiinnittää erityisesti huomiota kesäaikaisesta maastoliikenteestä aiheutuvien vaurioiden kunnostamiseen, ts. alueiden ennallistamiseen. Pyrkimys vahvistaa yhteistyötä Kullankaivajain Liiton kanssa siten, että toiminnanharjoittajat sitoutuisivat vapaaehtoisin, talkootyöllä toteutettaviin ennallistamistöihin, tulisi kirjata myös suunnitelman maastoliikenteen tavoitteita käsittelevään kohtaan (9.1.2). Koska kesäaikainen maastoliikenne selkeästi heikentää kansallispuiston luonnonarvoja tietyillä alueilla, tulisi viranomaisten jatkossa edistää aiheuttajia maksaa -periaatteen soveltamista myönnettäviin lupiin. Koska kansallispuistojen hoitoon käytettävät valtion määrärahat eivät lähivuosina ainakaan tule lisääntymään, maastoliikenteen aiheuttamien vaikutusten kokonaiskustannusten tulisi näkyä edes jossain määrin lupien hinnoissa. (Lapin ympäristökeskus)

-Luvat hinnoitellaan valtakunnallisen ohjeen mukaan.
+Lisätty tavoitteisiin talkootyön käyttö (aiheuttaja maksaa -periaate).

Saamelaiskäräjät huomauttaa, että perustuslain 17 § 3 momentti saamelaisten kulttuurin harjoittamisen suojasta voi tulla sovellettavaksi myös maastoliikenteen osalla. (Saamelaiskäräjät)

-Maastoliikennelupia myönnetään Lemmenjoen kansallispuistoon pääasiassa vain lähikyläasukkaille.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Utsjoelta tai Inarista kotoisin oleville saamelaisille, asuivatpa he saamelaisten kotiseutualueella tai sen ulkopuolella, myönnetään kulkuluvat kesällä ja talvella samojen periaatteiden mukaisesti kuin paikkakuntalaisille yleensä. Perustuslain 17 § 3 momentti, joka turvaa saamelaisille oikeuden metsästyksen ja kalastuksen kulttuurin harjoittamisen muotona, koskee saamelaisia kaikkialla Suomessa. Asianmukaiset kulkuluvat mahdollistavat saamelaisten kulttuurin harjoittamisen jatkumisen muiden ryhmänsä jäsenten kanssa omilla alueillaan. (Saamelaiskäräjät)

-Maastoliikennelupia voidaan kansallispuistoon myöntää perusteltuun tarpeeseen voimassa olevien säädösten ja MH:n maastoliikennelupaohjeiden mukaisesti.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

9 Maastoliikenne ja muu liikkuminen; 9.2 Veneliikenne

Vesiliikennettä koskevassa kappaleessa todetaan hyvin asenteellisesti, että vesiskootterilla ajoa varten ei myönnetä lupia kansallispuistoon. Vesiskootteri on oikein käytettynä äänimaailmaltaan huomattavasti normaalia moottorivenettä hiljaisempi, joten parempi vaihtoehto olisi ollut vesiskootterilla ajon luvanvaraisuus, kuin kieltää se totaalisesti. (Inarin kunta)

-Kansallispuiston tärkein tehtävä on suojelu, joka kohdistuu alkuperäisen elottoman ja elollisen luonnon piirteisiin, lajeihin ja eliöyhteisöihin, mutta voi kohdistua myös ihmisen toiminnan tuloksena syntyneisiin perinteisiin ympäristöihin, eliöyhteisöihin, maisemiin ja rakenteisiin. Yleisen suojelun periaatteesta voidaan kansallispuistossa poiketa porotalouden ja paikallisen väestön luontaiselinkeinojen hyväksi, mikäli tästä ei koidu oleellista eikä pysyvää vahinkoa suojelutavoitteiden kannalta. Vesiskoottereita ei ohjata kansallispuistoon.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Lisäksi Inarin Luonnonystävät ry pitää vesiliikenteen osalta ehdottomana, ettei minkäänlaisia vesiskoottereita tai vastaavia huvitarkoituksiin tarkoitettuja äänekkäitä laitteita päästetä puistoon. (Inarin Luonnonystävät ry)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto. Ks. edellinen.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

9 Maastoliikenne ja muu liikkuminen; 9.2 Veneliikenne

Moottoriveneiden käytöstä maksullisiin tilaus- ja vuorovenekuljetuksiin tulee huomioida luvussa Veneliikenne. Moottoriveneiden käyttö tulee olla sallittu Lemmenjoen puistossa ainoastaan lähikylien asukkaille luonnonhyödyntämistarkoituksessa, poronhoidossa sekä lähikylien asukkaille, jotka toimivat alueella matkailuyrittäjinä puiston välittömässä läheisyydessä. Valtausten huoltoon ei moottorivenukulia tule myöntää, koska alueella on säännöllinen reittiliikenne ja tilausvenemahdollisuus. Valtausten huolto tulee hoitaa talviaikana. Tässä on huomioitava turvallisuuskohdat; joki on paikoin kapea ja koskinen. Tämä vaatii veneenkuljettajalta erityistä joen tuntemista ja veneilytaitoja (kuljettajakirja). Järjestyssääntö-lukuun lisättävä: Lähikylien asukkaille, matkailuyrittäjille maksullisia venekuljetuksia varten ja kaivospiirien huoltoon voidaan myöntää lupia ajaa moottoriveneellä kansallispuistossa. (Lemmenjoen kyläyhdistys)

-Mahdolliset moottoriveneen käyttöluvut ovat yksittäisiä (pl. vain yrittäjille myönnettävät tilaus- ja reittiliikenneluvat ja -sopimukset).
+Ei muutosta suunnitelmaan. Tarkennettu suunnitelmaan, että luvat ovat yksittäisiä ja tapauskohtaisesti myönnettäviä; turvallisuuskohdat korostuvat. Tarkennettu myös, että veneenpito tarvitsee luvan.

9 Maastoliikenne ja muu liikkuminen; 9.3 Ilmailu

Pidämme kenttien ylläpitoa tärkeänä mm. pelastuspalvelun vuoksi. Omistamme Martiniiskonpalon kopin ja yhdessä Ilmailulaitoksen kanssa Jäkäläpään kopin. Pyrimme kuitenkin saamaan tämän kopin kokonaan omistukseemme. Olemme valmiit tekemään käyttöoikeussopimuksen em. paikoista Metsähallituksen kanssa. Vaadimme lisäksi, että helikopterilla on oikeus laskeutua sekä valtauksille että kaivospiireille. (LKL)

-Ilma-aluksella ei ole oikeutta laskeutua kansallispuiston alueelle ilman Metsähallituksen lupaa, lukuun ottamatta Jäkäläpään ja Martiniiskonpalon lentopaikkoja, jotka säilytetään erämaan lentopaikkoina. Niille voi laskeutua omalla vastuulla, koska Ilmailulaitos ei vastaa enää lentopaikkojen huollosta.
+Täsmennetään, että laskeutumiseen muualle kuin lentopaikoille tarvitaan Metsähallituksen lupa.

10 Kalastus

Suunnitelmassa todetaan, että Vaskojoella ulkopaikkakuntalaisten virkistyskalastusmahdollisuuksia on esitetty laajennettavaksi. RKTL:n arvion mukaan kalastuspaine joella on nykyään vähäinen, joten virkistyskalastusmahdollisuuksia voidaan kalastuspaineen näkökulmasta laajentaa jonkin verran. (RKTL)

-Ks. seuraava Inarin kalatalousneuvottelukunnan lausunto.
+Kalastusalueen laajennusmahdollisuus poistettu suunnitelmasta.

Suunnitelmassa on huomioitu ja turvattu eri kalastajaryhmien kalastusmahdollisuudet. Kansallispuiston alueella sijaitsee tärkeitä (Vasko-, Lemmen-, Inari- ja Skitsamjoki) vaelluskalojen lisääntymis- ja poikas- tuotantoalueita. Näillä alueilla kalastuspainetta ei saa lisätä nykyisestä ja esimerkiksi virkistyskalastuksen lupa-alueiden laajentaminen ei ole perusteltua. (Inarin kalatalousneuvottelukunta)

+Muutettu suunnitelmaan.

Suunnitelmassa on sivuutettu kalastuslain 16.4.1982/286) 8 luvun tarkoittama kalastuskunta, jona toimii yhteisaluelain (16.4.1982/286) 3 §:n tarkoittama osakaskunta. Kalastuslain 48 §:n 1 momentin mukaan kalastuskunnan tulee, jollei jokin asia kuulu kalastushallinnon alaan tai viranomaisen käsiteltäviin, järjestää alueellaan kalastuksen harjoittaminen ja kalakannan hoito ottamalla huomioon, mitä 1 ja 2 §:ssä ja tässä laissa muutoin on säädetty. (Saamelaiskäräjät)

-Kalastuslain 48 §:n mukainen kalastuskunta vastaa kalastuksen järjestämisestä hallinnassaan olevilla yksityisillä vesialueilla. Lemmenjoen kansallispuistossa olevat vähäiset yksityiset vesialueet eivät kuulu puistoon. Näillä vesialueilla kalastuksen järjestämisestä vastaa siten vesialueen omistaja. Lemmenjoen kansallispuiston alueella ja tässä suunnitelmassa käsitellyt vedet kuuluvat valtiolle ja ovat Metsähallituksen hallinnassa, eivätkä siten kuulu kalastuskunnan toimivaltaan.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

LAUSUNTO / LAUSUNNON ANTAJA

METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ
AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA**10 Kalastus**

Selvityksestä ei ilmene se, kuinka saamelais-ten kalastusoikeuksien haltijoiden oikeudet on turvattu. Nämä tulee selvittää, ja oikeudet varmistaa. Ulkopaikkakuntalaisten virkistyskalastus ei saa rajoittaa saamelaisten oikeutta harjoittaa kalastusta kulttuurinsa harjoittamisen muotona. (Saamelaiskäräjät)

Saamelaisille, jotka eivät ole paikkakuntalaisia mutta jotka ovat lähtöisin tältä alueelta, tulee varmistaa samat kalastusoikeudet kuin paikkakuntalaisille saamelaisille. (Saamelaiskäräjät)

-Saamelaisten kalastusoikeudet on turvattu kalastuslain 12 §:ssä, jolloin ammattikalastajien, luontaiselinkeinon harjoittajien ja kotitarvekalastajien etu on etusijalla lupia myönnettäessä. Ulkopaikkakuntalaisille kalastuslupia myönnetään rajoitetusti, eikä lupien myöntäminen rajoita saamelaisten mahdollisuutta harjoittaa kulttuuriaan.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

-Kalastuslupien myöntäminen tapahtuu kalastuslain perusteella. Paikkakuntalaisten kalastusluvut myönnetään paikkakunnalla vakinaisesti asuville ammattikalastajille, luontaiselinkeinon harjoittajille ja kotitarvekalastajille. Kalastuslain mukaista paikkakunnalla vakinaisesti asuvien oikeutta saada kalastuslupa ei voida myöntää ulkopaikkakuntalaisille. Ulkopaikkakunnalla asuvilla saamelaisilla on samat oikeudet kuin muillakin ulkopaikkakuntalaisilla lupien saannissa.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

11 Metsästys

Sivun 47–48 [94] kohtiin Paliskuntain yhdistys esittää lisättäväksi, että erityisluvin sallittaisiin metsästys kansallispuiston alueella häiriöeläimille, jotka aiheuttavat porotaloudelle suurta haittaa (esim. susi, ahma, karhu, ilves yms.) petovahinkojen rajoittamiseksi. (Paliskuntain yhdistys)

Suunnitelma ei saa pienentää olemassa olevia metsästysoikeuksia eikä metsästyskulttuuriin sekä riistanhoitoon liittyviä mahdollisuuksia. Metsästystä ja riistanhoitoa kansallispuiston alueella pitää voida harjoittaa tulevaisuudessakin siten, että jo voimassa olevat ja vahvistetut oikeudet säilyvät ennallaan ja tasa-arvoisina kuntalaisten kesken. Pienriistan, karhun sekä hirvieläinten metsästys pitää säilyttää kuntalaisten perinteisenä oikeutena. (Inarin rhy)

Suunnitelmassa on tuotava esille, että metsästyksen sekä riistanhoitoon liittyviä toimenpiteitä voidaan harjoittaa sekä metsästysaikana että riistanhoitovuoden muuna aikana. (Inarin rhy)

Paikallisviranomaisena riistanhoito-yhdistyksen pitää myös kuulua olennaisena osana hoidon, käytön ja valvonnan suunnitelmaan sekä organisointiin. (Inarin rhy)

Metsästyksen liittyvä yöpyminen niin maastossa kuin olemassa olevissa rakennuksissa täytyy olla mahdollista. (Inarin rhy)

Tulenteon ja tulipuiden keräämisen tulee olla mahdollista (kahvitulet, juurakkotulet sekä maapuista valmistetut yötulet). (Inarin rhy)

-Suurpetojen metsästys edellyttää riistanhoitopiirin myöntämän suurpedon pyyntiluvan tai maa- ja metsätalousministeriön myöntämän suurpedon tappoluvan.
+Täydennetty suunnitelmaan.

-Suunnitelma ei pienennä olemassa olevia metsästys-oikeuksia.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

-Kaikesta muusta kuin kuntalaisten harjoittamasta metsästyksestä on sovittava erikseen MH:n kanssa.
+Täsmennetty suunnitelman lukua Riistanhoito ja metsästys.

-Metsähallitus pitää riistanhoitoyhdistystä tärkeänä yhteistyökumppanina. Yhteistyötä jatketaan.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

-Jokamiehenoikeudella tapahtuva leiriytyminen on sallittua lähes (ks. vyöhykejako) koko kansallispuiston alueella.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

-Tulenteko on mahdollista hks:ssa esitetyn periaattein.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

LAUSUNTO / LAUSUNNON ANTAJA	MH:N KOMMENTTI SEKÄ TOIMENPIDE HKS:SSA
11 Metsästys	
Yöpymiseen liittyvät kevyet rakenteet (laavupuut) täytyy sallia, muistaen luonnonsuojelulliset periaatteet. (Inarin rhy)	-Sallitaan laavupuiden (mäntyriukujen) otto. +Lisätty suunnitelmaan.
Suurriistan ja saaliin noutaminen sekä metsästykseen liittyvät kuljetusjärjestelyt tulee olla mahdollista niin sulan maan kuin lumipeitteisenäkin aikana; ensisijaisesti käyttäen jo puistossa olemassa olevia kulku-uria ("mönkijäreitit"). (Inarin rhy)	-Saaliin noutamiseen myönnetään lupia. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Inarin riistanhoitoyhdistyksen johtoajatuksena lausuntoa laatiessaan on ollut säilyttää perinteinen metsästysmahdollisuus myös kansallispuisto-alueella, ja näin ollen turvata metsästyskulttuurin jatkuminen tasa-arvoisena kaikkien kuntalaisten kesken. (Inarin rhy)	-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Kittilän riistanhoitoyhdistys ei näe huomautettavaa suunnitelma-luonnoksessa Kittilän aluetta koskevassa metsästystä käsittelevässä luvussa. (Kittilän rhy)	-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Metsästykseen liittyvät säännöt ja käytännöt Lemmenjoen kansallispuiston alueella ovat lakien mukaisia eikä suunnitelmassa kuvattu metsästys puiston alueella ole ristiriidassa metsästettävien lajien kestävän hyödyntämisen tai alueella esiintyvien muiden lajien suojelun kanssa. (RKTL)	-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Saamelaiskäräjät edellyttää, että saamelaisille, asuivatpa he saamelaisien kotiseutualueella tai sen ulkopuolella, varataan kohtuullinen oikeus riekonmetsästykseen ja hirvenpyyntiin kyseessä olevilla alueilla. Perustuslain 17 § 3 momentti, joka turvaa saamelaisille oikeuden metsästykseen kulttuurinharjoittamisen muotona, koskee saamelaisia kaikkialla Suomessa. Näin ollen niiden saamelaisten, joiden kulttuurinharjoittamiseen on tällä alueella perinteisesti kuulunut metsästys, tulee voida jatkaa sitä, vaikka henkilö olisi joutunut muuttamaan muualle työn tai koulutuksen vuoksi. (Saamelaiskäräjät)	-Ulkopaikkakuntalaisille saamelaisille ei voida myöntää metsästysoikeutta kansallispuistoon, koska metsästys-oikeus on rajattu luonnonsuojelulain ja Lemmenjoen kansallispuiston perustamissäädösten mukaisesti vain paikallisille asukkaille eli kuntalaisille. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Saamelaisten harjoittamalla riekonpyynnillä ei ole ainoastaan taloudellista merkitystä, se on pitkään jatkunutta alueiden vuosittaisen tuoton kestävää käyttöä, joka perustuu perinteiseen tietoon ja taitoon. Saamelaisten harjoittamalla metsästyksellä on vahva kulttuurinen merkitys ja sisältö. Virkistysmetsästys rasittaa myös saamelaisten riekon metsästyksestä manttaalitiloille määriteltyjä jyvitysarvoja sekä vaikeuttaa saamelaisten mahdollisuuksia hankkia elantonsa metsästyksellä. (Saamelaiskäräjät)	-Kansallispuiston alueelle ei myydä metsästyslupia. Paikkakuntalaisilla on metsästysoikeus oman kotikuntansa alueella Lemmenjoen kansallispuistosta annetun asetuksen (932/1981) mukaisesti. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Mainittakoon, että saamelaista kulttuurinharjoittamista on kaikinainen metsästys tällä alueella, ei ainoastaan porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain tarkoittama toiminta. (Saamelaiskäräjät)	-Metsästys on sallittua paikkakuntalaisille. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Metsästyksen asema ja paikallisten metsästäjien vakiintuneet oikeudet kulkemiseen, tulentekoon ja yöpymiseen, saaliin kuljetukseen sekä riistanhoitoon on syytä kirjata luonnokseen. Tämän lisäksi on tarpeellista kirjata Tavoitteet-kohtaan, että tarkoitus on säilyttää metsästyksen asema ja siihen liittyvät oikeudet liikkua ja käyttää aluetta entisellään. (Lapin riistanhoitopiiri)	-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Riistanhoito ja metsästys -lukua on täydennetty lausuntokierroksen jälkeen.
Metsästyksen suhteen kaikkia kuntalaisia on luonnonkäytössä syytä kohdella myös jatkossa yhdenvertaisesti. (Lapin riistanhoitopiiri)	-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutosta suunnitelmaan.

LAUSUNTO / LAUSUNNON ANTAJA

METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ
AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA

11 Metsästys

Matkailijoille ja erityisesti alueella retkeileville olisi tiedotuksessa tarpeellista tuoda esille paikallisten asukkaiden syksyinen metsästys perinteisenä luonnonvarojen talteenotto-
muotona korostaen, että se ei vaurioita luontoa eikä aiheuta vaaraa alueella liikkuville.
Toisaalta paikallisia metsästäjiä olisi tarpeellista informoida matkailuelinkeinon tarpeista
erityisesti suojelualueita ja matkailukeskusten lähialueita koskien. (Lapin riistanhoitopiiri)

+Ei muutosta
suunnitelmaan.

13 Malminetsintä ja kaivostoiminta

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry (LKL) korostaa sitä, että hoito- ja käyttösuunnitelman
kyseessä ollessa tarkoitetaan lähinnä viranomaisten toimenpiteiden ohjeistusta kansallis-
puiston perustamistavoitteiden toteuttamiseksi. LKL vaatii huomioon otettavaksi sitä, että
Lemmenjoen kansallispuistoa perustettaessa alueella asui ja toimi elinvoimainen ja alueen
perinteeseen kuuluva kullankaivu-eränkävijäin yhteisö. Ensimmäiset nykyisen Lemmen-
joen kansallispuiston alueelle asettautuneet kullankaivaja-eränkävijät muuttivat alueelle
pysyvästi jo kauan ennen kansallispuiston perustamista, ja kyseisen kaltainen perinne on
jatkonut näihin päiviin katkeamattomana. Tämä katkeamaton, monimuotoinen luonnon-
hyödyntämisperinne on kuulunut erottamattomana osana alueen kulttuurihistoriaan yhtä
pitkältä aikaa kuin nykymuotoinen suurporonhoitokin (LKL).

-Suunnitelmassa
on kuvattu
kullankaivun
historiaa.
+Ei muutosta
suunnitelmaan.

Kullanhuuhdonta "entisen tapaan". Suunnitelmassa s:lla 11 käytetään termiä "entiseen"
tapaan. Tätä entistä ei kuitenkaan ole määritelty. V. 1971 tiedettiin, että huuhdonta eli
kullankaivua oli harjoitettu sekä lapiolla (ei käsin) että kaivinkoneella. Näin ollen katsomme,
että molempien kaivumenetelmät sisältyvät termin entinen alle. Jos näin ei ole, pitää termi
"entinen" määritellä ennen kuin sitä voidaan käyttää. (LKL)

+Poistettu
suunnitelmasta
epämääräinen
ilmaisu.

"Kaivinkoneiden käyttöä rajoitetaan." Suunnitelmassa
sanotaan kauniisti: "Lemmenjoen kansallispuiston
erikoisuutena ovat kulta ja kullankaivu." Tästä on kuitenkin
pudotettu pois edellisessä suunnitelmaluonnoksessa
(15.5.2007) ollut lause "Luonnonsuojelun lisäksi Lemmen-
joen kansallispuistolla on suuri merkitys poronhoidolle,
matkailulle, eräretkeilylle ja kullankaivulle". Miksi tämä
lause on jätetty pois? Mielestämme kullankaivu on edelleen
huomattava vetovoima kansallispuistolle. Ei ole olemassa
"käsinkaivua". Kaivumenetelmä on lapiokaivu.
Suunnitelman mukaan kaivinkoneiden käyttöä rajoitetaan.
Jo tällä hetkellä kaivinkoneiden käyttö on rajattu. Kaivos-
lain mukaan uusia konekaivualueita ei kansallispuistoon
voi tulla. Mitä tarkoittaa koneiden käytön rajoittaminen?
Tämä pitää tuoda esille ennen kuin suunnitelmaa ollaan
hyväksymässä. Tällä hetkellä ei ole laillisia esteitä
koneiden käytölle niillä alueilla, jotka on nykyään sallittu
koneelliselle kaivulle. Muistutamme, ettei hoito- ja käyttö-
suunnitelma voi kävellä lain yli. Kullankaivu ei myöskään
heikennä kansallispuiston erämaaluonnetta (ks. pääjohtaja
Jyrki Kankaan puheenvuoro). Nykyiset valtaukset ja
kaivospiirit käsittävät n. 1,6 promillea puiston pinta-alasta
ja muodostavat kiinteän kokonaisuuden. Haluamme tuoda
esille asetuksen v:lta 1991, jolla kiellettiin koneellinen kaivu
Lemmenjoella. Kuitenkin koneellinen kaivu perustui kaivos-
lain suomiin oikeuksiin. Siinä hän kaivuoikeuden haltija sai
itse valita menetelmän, millä hän tätä oikeutta hyödyntää.
Viittaamme KHO:n päätökseen tästä asiasta. (LKL)

-Luonnoksen 15.5.2007 kohta tarkoitti nimen-
omaan sitä, että **kansallispuistolla** on suuri
merkitys poronhoidolle, matkailulle, eräretkeilylle
ja kullankaivulle. Ei siis niin, että em. asioilla on
merkitys kansallispuistolle. Siitä, onko kansallis-
puistolla suuri merkitys em. toiminnolle, ei ole
varmuutta eikä yksimielistä näkemystä. Tämän
vuoksi lause jätettiin suunnitelmasta kokonaan
pois. Tässä suunnitelmassa ei rajoiteta kaivin-
koneiden käyttöä. Kyseinen lause oli
suunnitelman luvusta "Aiemman hoito ja käyttö-
suunnitelman toteutuminen", missä arvioitiin
vuonna 1988 laaditun runkosuunnitelman
toteutumista. Siinä todettiin, että "mahdollisuus
käsin tapahtuvaan kullanhuuhdontaan
säilytetään, mutta kaivinkoneiden käyttöä
rajoitetaan". Tämä vanhan runkosuunnitelman
tavoite on osittain toteutunut lausunnossa
esitetyn asetusmuutoksen (583/1991) myötä.
+Suunnitelmaan korjattu "käsinkaivu"
"lapiokaivuksi". Täsmennetty suunnitelman ko.
kohtaa maininnalla asetusmuutoksesta, jolla
koneellinen kullankaivu kiellettiin Lemmenjoella.

13 Malminetsintä ja kaivostoiminta

Mitä on perinteinen luontaistalous? Kuuluuko kullankaivu siihen? Tässäkin pitää asia määritellä ennen kuin sitä otetaan käyttöön. Kullankaivulla on perinteet Inarissa. Onko se myös luontaistaloutta? Olemme aina arvostaneet saamelaisuutta sen kaikissa muodoissa, olisi otettava huomioon myös muut Lemmenjoen kansallispuiston käyttäjät, joilla on laillinen oikeus nauttia puistosta. (LKL)

-Suunnitelmassa ei ole käytetty määritelmää "perinteinen luontaistalous".
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Kun pyritään turvaamaan luonnonvarojen saatavuus myös tuleville sukupolville, onko kyseessä myös kulta? Mielestämme tulisi olla edellytyksiä kullankaivun jatkuvuudelle. Nykyisilläkin kulta-alueilla on vielä paljon kaivukelpoista aluetta, mikäli suomalainen yhteiskunta antaa mahdollisuuden työskennellä. Mielestämme yhteiskunnan toiminta on enemmänkin tähdännyt koko kaivun lopettamiseen huolimatta sivujen 11 ja 28 [20, 36–37] myönteisistä lausunnoista. (LKL)

-Metsähallituksen pyrkimyksenä ei ole lopettaa kullankaivua.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Tekstissä käytetään termiä "ammattimainen". MH ei ole kuitenkaan määritellyt termin sisältöä. Asiatekstissä ei voi käyttää määrittelemättömiä termejä, varsinkaan kun termiä käytetään joidenkin oikeuksien saamisen kriteerinä. Ammattimainen-termiä käytetään muuallakin tekstissä. (LKL)

-Uusien kullankaivutukikohtien rakentamisen osalta ammattimaisuus määritellään tarkemmin osana Metsähallituksen toimintaperiaatteita.
+Ammattimaisuus-termi poistettu Maastoliikenne-luvusta. Muuten ei muutosta suunnitelmaan.

Mielestämme geologinen tutkimus tulisi käytännössäkin mahdollistaa puiston alueella. Käsitksemme mukaan geologista tutkimusta on haitannut juuri Metsähallituksen kanta. (LKL)

-Muu kuin valtauksilla ja kaivospiireillä tapahtuva geologinen tutkimustyö ja malminetsintä on sallittua ainoastaan ympäristöministeriön luvalla (Asetus eräistä valtion omistamille alueille perustetuista kansallispuistoista ja luonnonpuistoista 932/1981).
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Olemme ottaneet kantaa rakentamiseen aikaisemmin. Emme puutu tässä yhteydessä asiaan sen tarkemmin, vaan toistamme mitä olemme asiasta aiemmin lausuneet. Mainitsimme kuitenkin, että tekstissä sanotaan, että rakentamiseen tarvitaan Metsähallituksen lupa ja viitataan asetukseen v:lta 1991. Kyseistä asetusta ei kuitenkaan käytetty 1990-luvulla. Käytäntö muuttui vasta myöhemmin ja vaatimus Metsähallituksen luvasta koitui muutamien kaivajien vahingoksi. He kuitenkin olivat toimineet hyvässä uskossa ja toteutettua käytäntöä noudattaen. Viittaamme tässä taas yhdenvertaisuuteen. Kämpän maksimikooksi esitetään 15 m²:ä. Tämä on kokonaan uusi rajoitus. Millä kokorajoitus perustellaan? Se ei ainakaan tule sellaisenaan kaivoslaista. (LKL)

-Rovaniemen hallinto-oikeuden päätöksessä (07/0585/1; drno 00387/06/5156) sanotaan: "Kaivoslain 1 §:ssä säädetty lain soveltamisala ja lain 41 §:n 1 momentissa säädetty rajoitettu käyttöoikeus kaivos- ja jalostustyön harjoittamista ja kaivostyötä edistävää toimintaa varten ei tarkoita sitä, että kaivosoikeuden haltijalla olisi ilman maanomistajan suostumusta pelkästään kaivoslain säännösten nojalla oikeus käyttää kaivospiiriä haluamallaan tavalla esimerkiksi asuinrakentamiseen. Kaivospiirille rakennettujen rakennusten käyttäminen muuhun kuin kaivoslain mukaiseen toimintaan edellyttää edellä mainittujen kansallispuiston runkosuunnitelman ja järjestyssäännön määräysten mukaan muun muassa Metsähallituksen luvan. Vaikka kaivospiirin hyödyntämiseksi on kaivoslain ja edellä mainittujen kansallispuistoa koskevien säännösten nojalla mahdollista rakentaa esimerkiksi toiminnan vaatimat asuintilat, joita on tosiasiallisesti mahdollista käyttää myös pysyväisluonteiseen asumiseen, kyseessä ei tällaisen majoittumisen osalta voida katsoa olevan maastoliikennelain 4 §:n 2 momentin 6)-kohdassa tarkoitettu vakituksessa asunnossa asuminen. Maastoajoneuvojen käyttö edellyttää siten nyt kyseessä olevassa tapauksessa Metsähallituksen myöntämän luvan."
+Muutettu 15 m² suositukseksi kämpän koosta. Perustellusta syystä lupa voidaan myöntää suuremmallekin.

LAUSUNTO / LAUSUNNON ANTAJA

MH:N KOMMENTTI SEKÄ
TOIMENPIDE HKS:SSA**13 Malminetsintä ja kaivostoiminta**

Malminetsintää ja kaivostoimintaa ei tule edistää alueella ennen kuin ILO-sopimus on ratifioitu Suomessa. Vasta tämän jälkeen tilannetta voidaan arvioida paremmin saamelaisten kulttuurinsuojan kannalta. (Saamelaiskäräjät)

+Ei muutosta suunnitelmaan.

15 Puuston käyttö

Hks-luonnoksessa viitataan kansainvälisen arviointiryhmän suositukseen puun käytön vähentämisestä kansallispuiston alueelta. Tällä perusteella Metsähallitus on päättänyt lopettaa polttopuun myynnin kartoitetuista käyttäjäryhmistä pienimmälle, eli kulta-valtauksille ja kaivospiireille. Kansallispuiston alueelta kuitenkin edelleen hakataan poltto- ja rakennuspuuta, mm. Lisman kyläläiset sekä MH:n omat syrjävyöhykkeen autiotuvat. Tätä perustellaan sillä, että Lisman kylä sijaitsee keskellä puistoa, kuten myös Metsähallituksen syrjävyöhykkeen tuvat ja paliskunnan kämpät. Eikö kulta-alue sijaitse kaukana, keskellä puistoa? Lisäksi kultavaltauksien ja kaivospiirien huoltoajat suoritetaan yksityisten kansalaisten toimesta, eikä yhteiskunnan varoin kuten MH:n kämppien ja tulistelupaikkojen keväinen puuhuolto on ollut tapana järjestää. Vaadimme, että polttopuun saanti kullankaivajille turvataan muulla järkevällä ja ekologisella tavalla kuin kuljettamalla myyntipuuta keskimäärin 35 km:n päähän Njurkulahteen. (LKL)

-Lisman kyläläiset asuvat kansallispuiston keskellä. Tämän vuoksi on katsottu, että heillä tulee olla mahdollisuus ottaa puuta myös kansallispuistosta. +Ei muutosta suunnitelmaan.

Polttopuiden ottamisen osalta on osoitettu pidättyväistä linjaa ja ratkaisulla edistetään luonnonsuojelutavoitteiden saavuttamista (Lapin ympäristökeskus)

-Suunnitelman linjauksia tukeva lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Saamelaiskärät edellyttää, että perinteisten saamelaiselinkeinojen ja niiden modernien muotojen harjoittajien tulee voida ottaa perinteisellä tavalla poltto- ja laavupuuta ilman ottolupaa. Perustuslain 17 §:n 3 momentin mukainen kulttuurin suoja koskee metsästystä, kalastusta ja poronhoitoa. (Saamelaiskäräjät)

-Poronhoidon ja metsästyksen yhteydessä laavupuiden otto on sallittua.
+Täydennetään suunnitelmaan.

18 Käytön ohjaus, sopimukset ja järjestyssääntö; 18.2 Vuokra- ja käyttöoikeussopimukset

Stuorabogin partiomajan siirtyminen Metsähallitukselle on virheellinen tieto, koska RVL ei toteuttanut suunnittelemaansa partiomajan luovutusta vuoden 2007 kiinteistöluovutuksissa. (Lapin rajavartiosto)

+Korjattu suunnitelmaan.

Tekstistä tulee selvästi käydä ilmi, että Haminan kämpän omistaa LKL ry, mutta kämppää voi käyttää autiotupakäytössä. (LKL)

-Suunnitelman linjaus.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Saamelaiskäräjät huomauttaa, että kaikki saamelaisten kulttuurimuodot – poronhoito, metsästys ja kalastus sekä näihin perustuvat modernit saamelaiselinkeinot – tulee ottaa tasapuolisesti huomioon järjestyssääntöä laadittaessa. Järjestyssäännön valmistelu tulee toteuttaa avoimessa ja vastavuoroisessa menettelyssä, jossa kaikki asiaan osalliset voivat esittää tehokkaasti oman näkemyksensä. Saamelaiskäräjät edellyttää, että se otetaan järjestyssäännön valmisteluun mukaan. (Saamelaiskäräjät)

-Hks:n vahvistamisen jälkeen annettava järjestyssääntö tulee perustumaan voimassa oleviin säädöksiin sekä tähän hks:aan. Järjestyssääntöä laadittaessa neuvotellaan saamelaiskäräjien kanssa.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

20 Valvonta

Rajavartiolaitoksen suorittaman valvonnan vaatimat tarpeet on huomioitu suunnitelmassa riittävän hyvin. (Lapin rajavartiosto, esikunta)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

20 Valvonta

On perusteltua lisätä voimavaroja ja resursseja valvontatyöhön. Erityisesti peto-eläinten suojeluun, tutkimustyöhön sekä petovahinkojen määrittämiseen tarvitaan lisää voimavaroja. Myös kullanhuuhtontaan liittyvät satunnaiset ongelmat, kuten alueen vesien mahdollinen sameneneminen, villi rakentaminen ja luvaton maasto-liikenne tarvitsevat valvontatyötä. MH:n erävalvojat ovat ainoita säännöllisesti alueella valvontaa hoitavia viranomaisia ja näkevät tilanteen parhaiten. Kullanhuuhtontaan liittyvissä kysymyksissä yhteistyö ja neuvonpito kaivajien ja LKL:n kanssa tuottaa parhaimman tuloksen. (Inarin Luonnonystävät ry)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto.
+Suunnitelman Valvontalukua on täydennetty.

Valvonnan yhteistoimintaa pitäisi tehdä käytännössä yhteisellä suunnittelulla, yhteispartioinnilla, valvontatapahtumilla ja tietoja vaihtamalla. Kokonaisuutena erävalvontaan tarvitaan lisäresursseja kattavamman valvonnan järjestämiseksi. (Inarin rhy)

-Suunnitelmaa tukeva lausunto. Ks. edellinen.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

23 Suunnitelman vaikutusten arviointi

Suunnitelmassa todetaan ykskantaan: "Suunnitelma mahdollistaa saamelaisille perustuslaissa turvatu oikeuden ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan myös kansallispuiston alueella." Hks:ssa ei kuitenkaan kerrota sitä, millä perusteella on päädytty tähän johtopäätökseen. Saamelaiskäräjät muistuttaa, että suunnitelman vaikutuksia arvioitaessa saamelaisen kulttuurinharjoittamisen kannalta tulee soveltaa edellä selostettuja KP-sopimuksen 27 artiklasta johtuvia kriteerejä tämän seikan selvittämiseksi. Tätä ei ole toteutettu vielä suunnitelmassa. (Saamelaiskäräjät)

-MH:n käsityksen mukaan suunnitelmassa turvataan saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytyksiä. Tärkein keino on vyöhykejako. Kansallispuiston syrjävyöhyke (88 %) on ennen kaikkea varattu saamelaiskulttuurin ja luontaiselinkeinojen harjoittamista varten. Syrjävyöhykkeellä turvataan porolaitumien laajuutta, yhtenäisyyttä ja laatua sekä porojen laidunrauhaa. Syrjävyöhykkeellä muut käyttömuodot ja käyttäjät eivät siis heikennä kulttuurin harjoittamisen edellytyksiä ja taloudellista kannattavuutta.
+Täydennetty suunnitelmaan.

Vaikutusten arvioinnin yhteydessä tulisi myös tarkastella suunnitelman suhdetta valtakunnallisiin ja maakunnallisiin tavoitteisiin. Erityisesti Pohjois-Lapin maakuntakaavan osoittaman Menesjärvi-Lemmenjoki-matkailualueen toteutumista hks:ssa esitetyin periaattein tulisi arvioida suhteessa kaavan kehittämisperiaatteeseen. (Lapin liitto)

-Lemmenjokilaakso sisältyy maakuntakaavan matkailun ja virkistyskehittämisaalueeseen. Hks:ssa esitetyt toimenpiteet tukevat maakuntakaavassa esitettyjä kehittämisperiaatteita.
+Täydennetty suunnitelman vaikutusten arviointiin.

10.1.2008 suunnitelman yhteistyöryhmässä käytiin läpi lausuntoyhteenvedo ja sovittiin vielä seuraavista muutoksista:

- Täsmennetään suunnitelmaan, että polkupyöräily ja ratsastaminen on sallittua merkityillä kesäreiteillä.
- Sovittiin, että lisätään suunnitelmaan maininta, että venelupien osalta sekä lupaharkinnassa ja -ohjeistuksessa kiinnitetään erityistä huomiota turvallisuusnäkökohtiin.
- Sovittiin, että suunnitelmaan muutetaan, että ansarisujen otto on sallittua kaikille, joilla on metsästysoikeus alueella, ei vain lähikylien asukkailla.
- Lisätään suunnitelmaan, että metsästyksen yhteydessä voidaan ottaa tilapäiseen leiriytymiseen tarvittavia muutamia ohuita mäntyriukuja laavun ruodepuiksi.

- Sovittiin, että muutetaan suunnitelmaan siten, että suositus kulankaivun majoitusrakennuksen kooksi on 15 m². Jos on perusteltua, niin voidaan myöntää lupa rakentaa myös isompi majoitusrakennus.
- Lisätään suunnitelmaan, että *ammattimaisuus*-termi rakentamiseen liittyen määritellään erikseen Kullankaivajain Liiton esityksen pohjalta, mutta suunnitelmaan sitä ei linjata.
- Sovittiin, että paliskunta palautetaan suunnitelmaan lausunnonantajaksi kullankaivajien rakennuslupiin liittyen.

Seuraavaan taulukkoon on kirjattu lausuntokierroksen aikana suunnitelmasta saadut palautteet. Palautteita ei ole lajiteltu aihepiirin mukaan, vaan ne on kirjattu suunnitelman liitteeseen siinä järjestyksessä, kuin ne ovat saapuneet Metsähallitukseen.

PALAUTE / PALAUTTEEN ANTAJA	MH:N KOMMENTTI SEKÄ TOIMENPIDE HKS:SSA
Inari–Angeli moottorikelkkareitin varaus olisi syytä huomioda tässä vaiheessa. Sen luonnollinen linjaus puiston osalta on Angelintien varressa ja mahdollisuuksien mukaan sähkölinjaa noudatellen. Sähkölinja kulkee kuitenkin myös epätasaisessa maastossa, joten postipolun käyttöä tulisi harkita tulevaisuudessa tehtävän reitin pohjaksi. Reittihän on luonnollinen, koska Angelista reitti jatkuu maapohjaa ja jokijäätä Karigasniemelle ja yhdistyy siellä taas muihin reitteihin. (Anssi Lohvansuu)	+Ei muutosta suunnitelmaan.
Suunnitelmasta puuttui kokonaan Ivalojoen etelärannalta Mattilan tilan badarista Saarisuvannon Kuolpunassa v. 1968 alkaen muodostetut 6 yksityistä tilaa. Ne olivat yhtä lukuunottamatta rakennetut ennen kuin Lemmenjoen kansallispuisto laajeni v. 1982 alueelle. Olen asunut siellä Inarin kuntalaisena 1994 alkaen. Meillä on ollut tieoikeus jo ennen kansallispuiston tuloa ja se on myöhemmin kartoittajan toimesta virallisesti merkitty ja rekisteröity. Toinen asia, jonka haluan tuoda huomioitavaksi on kesäaikana mönkijän käyttöoikeus: kalastukseen, marjojen kuljetukseen ja polttopuun ajoon. Käytettävät ajourat ovat jo olemassa, muiden käyttäjien tekeminä, joten uusista urista ei ole kyse. Miten se poronhoitoon liittyy, kun ajetaan kalastamaan ja marjamaalle mönkijöillä. Kyllä puiston sisällä asuvan kuntalaisen pitää omata samat oikeudet. Puuhuollon olen jo hoitanut Mirhamimaan ja Kariselän hakkuujätteillä, mutta tarvitaan siinäkin kuljetukseen koneapua. (Jouko Soininen)	-Kulku kiinteistölle tapahtuu mahdollista rasitetta myöden. +Täydennetty suunnitelmaa yksityistilan tiedolla.
Omistan Harrisuvanto RNo 12:19 / Inari / Paadar nimisen tilan, joka sijaitsee Lemmenjoen kansallispuiston rajalla puiston luoteiskulmassa Inarinjoen rannassa. Paikka löytyy mm. Lemmenjoen kansallispuiston kartasta, jossa oma tonttini ja naapuritontti on rajattu puiston ulkopuolelle. Kysymys: Käyttösuunnitelman kohdassa 18.3 s. 102 [108] mainitaan tiettyihin yksityismaihin kohdistuvista suojeluhankkeista: Onko näitä hankkeita aikomus kohdentaa omistamaani tilaan Inari / Paadar Harrisuvanto RNo 12:19? Kuuluuko tilani ko. kohdassa mainittujen 17 tilan joukkoon? Jos näin on, millä valtuudella Metsähallitus aikoon ryhtyä toimiin muiden omistamien kiinteistöjen osalta? Edellytän että vastaus minulle toimitetaan hyvissä ajoin ennen 15.11.2007 päättyvää lausumaaikaa. Totean, etten missään olosuhteissa hyväksy mitään yksityiseen omaisuuteeni kohdistuvaa laitonta rajoitus- tai rauhoitustoimea Metsähallituksen taholta. (Jari Krooks)	-Ympäristökeskuksen edustaja ylitarastaja Ari Neuvonen vastasi kyselyyn seuraavalla tavalla: "Omistamanne tila Harrisuvanto RN:o 12:19 ei kuulu Lemmenjoen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman kohdassa 18.3 mainittuihin yksityismaihin eikä tilaan kohdennu suojelun toteutushankkeita." +Ei muutosta suunnitelmaan.
Kohdan 6.3.3 Toimenpiteet (Luontomatkailun ja muun matkailun yritystoiminnasta) mukaan voidaan myöntää lupia "opastettujen hiihtovaellusten ja porosafarien moottorikelkalla tapahtuvaan huoltoon" sekä "näihin liittyvään jokamiehenoikeudet ylittävään leiriytymiseen". Kappaleeseen tulisi lisätä maininta, että lupia voidaan myöntää "lähikylien asukkaille, joilla on moottorikelkalupa luonnonhyödyntämistarkoitukseen ja toimii alueella matkailuyrittäjänä". (Menesjärven kyläyhdistys ry)	-Yksittäisten hiihtovaellusten ja porosafarien moottorikelkalla tapahtuvaan huoltoon voidaan myöntää lupia myös muille kuin lähikylien asukkaille. +Täydennetty suunnitelmaan, että luvat ovat yksittäisiä.

PALAUTE / PALAUTTEEN ANTAJA   **METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ
AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA**

Kohdissa 9.1.2 Tavoitteet ja toimenpiteet (Maastoliikenteestä ja muusta liikkumisesta) on Paaraskallan tien sulkemisesta. On hyvä, että ko. tie suljetaan, mutta tavoitteena tulee olla, että tie suljetaan puiston rajalta, ja toimenpiteenä tulee olla että tie suljetaan puiston rajalta. Tämä tukisi ajatusta kansallispuistosta, jossa on mahdollisimman vähän moottoriajoneuvoliikennettä luonnonrauhaa, mm. lintujen pesintää, häiritsemässä. (Menesjärven kyläyhdistys ry)

-Alun perin MH:n esitys oli, että tie suljetaan kansallispuiston rajalta. Sidosryhmien kanssa neuvoteltaessa päädyttiin suunnitelmassa esitettyyn vaihtoehtoon, jossa tie suljetaan vasta Inarin ja Kittilän kuntien rajalta.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Kohta 1.4 Käsitteitä: *Paikallinen luontaiselinkeino harjoittaja*, tähän ryhmään on luettava ehdottomasti ne alueella, myös kansallispuistossa asuvat, jotka saavat huomattavan osan elinkeinostaan luontaiselinkeinoista. MH:n linjaus rajoittaa elinkeinon harjoittamista laittomasti. Perustuslaki. (Jukka Kela ja Miessinmaan kyläyhdistys) Termi *lähikylän asukas* ja heille ja yrityksille myönnettävät erikoisoikeudet ovat lain vastaisia kun verrataan puistossa asuviin kullankaivajiin ja heidän yrityksille myönnettäviin lupiin. MH:n hks jatkaa: "Kansallispuistoja suunniteltaessa on kiinnitetty erityistä huomiota siihen, ettei luonnonsuojelualueiden perustamisella loukata paikallisen väestön oikeuksia tai rajoiteta sen toimeentulon mahdollisuuksia. (Erämaan Kulta, Jukka Kela ja Miessinmaan kyläyhdistys) *Kansallispuiston lähikylän asukas*. Kartassa (kuva 3) lähikylien rajausta on muutettu verrattuna edelliseen hks:aan sekä järjestyssääntöön. Puiston sisällä asuville on taattava vähintään samat oikeudet kuin ns. lähikylien asukkaille. Lisäksi MH on lisännyt valmisteilla olevaan suunnitelmaan joitakin kyliä lähikylien ryhmään. Miessinmaan kylää ei ole lisätty lähikylien ryhmään: Toiminta on kansalaisia eriarvoistavaa ja syrjivää. Peruste: Perustuslaki. (Miessinmaan kyläyhdistys, Jukka Kela)

-Puistossa asumisesta Rovaniemen hallinto-oikeus toteaa päätöksessään (07/0587/1; drno 00436/06/5156): "Kaivoslain 1 §:ssä säädetty lain soveltamisala ja lain 41 §:n 1 momentissa säädetty rajoitettu käyttö-oikeus kaivos- ja jalostustyön harjoittamista ja kaivos-työtä edistävää toimintaa varten ei tarkoita sitä, että kaivosoikeuden haltijalla olisi ilman maanomistajan suostumusta pelkästään kaivoslain säännösten nojalla oikeus käyttää kaivospiiriä haluamallaan tavalla esimerkiksi asuinrakentamiseen. Kaivospiirille rakennettujen rakennusten käyttäminen muuhun kuin kaivoslain mukaiseen toimintaan edellyttää edellä mainittujen kansallispuiston runkosuunnitelman ja järjestyssäännön määräysten mukaan muun muassa Metsähallituksen luvan." Rovaniemen hallinto-oikeuden päätöksessä todetaan lisäksi: "Metsähallitus on tulkinnut runkosuunnitelmaa ja järjestyssääntöä tältä osin siten, että paikallisella asukkaalla on alun perin tarkoitettu vain kansallispuiston ulkopuolella sijaitsevilla lähikylissä karttarajauksen sisäpuolella pysyvästi asuvia henkilöitä eikä itse kansallispuiston alueelle muuttaneita ja siellä pysyväisluonteisesti asuvia kullankaivajia. Metsähallitus on perustellut ratkaisuaan sisältyvän kylien nimeämisen lisäksi muun muassa sillä, että puheena olevien säännösten tarkoituksena ei ole ollut tukea vakinaisen asumisen lisääntymistä kansallispuiston alueella. Lisäksi Metsähallitus on todennut, että kansallispuisto on erilliseksi luonnonsuojelu-kiinteistöksi muodostettu rekisteriyksikkö, joka ei kuulu mihinkään edellä mainittuun kylään. Tosiasiallisesti Metsähallitus on kuitenkin aiemmassa lupakäytännössään rinnastanut kullankaivajat lähikylien asukkaisiin. Vakituisen asumisen lisääntyessä ja kun otetaan huomioon luonnonsuojelu ja kansallispuiston perustamistarkoitus Metsähallitus on joutunut sittemmin tiukentamaan lupakäytäntöään kullankaivajien osalta. Näissä oloissa hallinto-oikeus katsoo, että runkosuunnitelman ja järjestyssäännön sanamuoto ja edellä mainitut seikat huomioon ottaen Metsähallitus on esittänyt asianmukaiset perusteet sille, miksi kansallispuiston kotipaikakseen väestörekisteriin ilmoittaneista kullankaivajia ei katsota puheena olevissa säännöksissä tarkoitetuiksi paikallisiksi asukkaiksi. Sillä seikalla, että Metsähallitus on aikaisemmin harkintansa mukaan myöntänyt maastoliikennelupia myös kullankaivajille samoin perustein kuin paikallisille asukkaille, ei näissä oloissa ole ratkaisevaa merkitystä."
+Ei muutosta suunnitelmaan.

PALAUTE / PALAUTTEEN ANTAJA

Joillekin lähikylien asukkaille annetaan matkailuun ja elinkeinon harjoittamiseen paremmat oikeudet kuin muille. Toimintamalli on useiden lakien vastainen. Samoin 12. kappale: Jos kuullaan vain paliskuntia, ovat matkailuyrittäjät eriarvoisessa asemassa. Toimenpide ei ole lainmukainen. Hks:ssa on annettava myös oikeus kulta- ja kalastusmatkailun harjoittamiseen maastoliikennelupia. Yrittäjiä ei voida jakaa eriarvoisiin ryhmiin. Puistossa asuville kullankaivajille ja kultamatkailua harjoittaville tulee myöntää edellä mainittuja maastoliikennelupia. Allekirjoittaneen perheessä on 3 saamelaista. Vertaa kohdassa "muuta huomioitavaa" kohdat: 3.4., 3.4.3 ja 3.4.9. Yhdenvertaisuuslaki. Kansallispuistossa asuvia yrittäjiä on syrjitty hks:ssa, esim. verrattuna lähikylien asukkaisiin. Perustuslaki 6 §. (Erämaan Kulta, Jukka Kela ja Miessinmaan kyläyhdistys)

METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA

-Ks. edellinen. Lisäksi Rovaniemen hallinto-oikeuden päätöksen (07/0585/1; drno 00387/06/5156) koskien valitusta maastoliikennelupaa koskevassa asiassa mukaan ”Metsähallituksella ei kuitenkaan ole mainittujen säännösten nojalla ehdotonta velvollisuutta maastoliikenneluvan myöntämiseen. Metsähallitus ei ole myöntänyt maastoliikennelupia kysymyksessä olevan kaltaiseen kaivospiireillä tapahtuvaan toimintaan liittyvään matkailijoiden ja heidän tavaroidensa kuljettamiseen tai muuhun kaivospiiriin normaalin huollon ulkopuolella tapahtuvaan matkailutoiminnan huoltoajoon. Näissä oloissa valituksenalaisen päätöksen ei voida katsoa olevan vastoin yhdenvertaisen kohtelun periaatetta sillä perusteella, että Metsähallitus on myöntänyt talviaikaisen maastoliikenneluvan kertaluonteisena järjestetyn hiihtovaelluksen vaatiman huollon järjestämiseksi tai että Metsähallituksen henkilöstö liikkuu maastoajoneuvoilla kansallispuistossa lakisääteisiä tehtäviä hoitaessaan.”

+Ei muutosta suunnitelmaan.

PALAUTE / PALAUTTEEN ANTAJA

Saamelaisilla oikeus ylläpitää ja kehittää kulttuuriaan. Alueella on useita saamelaisia, jotka kaivavat kultaa, heille tulee taata oikeus kulttuurinsa ylläpitoon. Myös muilla on oikeus asua ja harjoittaa elinkeinoaan ja kulttuuriaan puiston alueella. Peruste: Perustuslaki. (Erämaan Kulta, Jukka Kela ja Miessinmaan kyläyhdistys)

MH rikkoo lakeja ja asetuksia tällä hks:lla. Suunnitelma on täysin epäoikeudenmukainen. Perusteet: Perustuslaki, yhdenvertaisuuslaki, maastoliikennelaki, kaivoslaki, kotipaikkalaki, elinkeinolaki. Suunnitelma jopa tuhoaa joidenkin elinkeinonharjoittajien toimintaedellytyksiä. Kullankaivu, metsästys, kalastus ja marjastus rajoittuu huomattavasti. (Erämaan Kulta, Jukka Kela ja Miessinmaan kyläyhdistys) Suunnitelma rajoittaa laittomasti paikallisen väestön elinkeinonharjoittamismahdollisuuksia. (Miessinmaan kyläyhd.) Suunnitelma rajoittaa puistossa asuvan elinkeinonharjoittamismahdollisuuksia laittomasti. (Ks. kohdassa ”Matkailu ja matkailun harjoittaminen” esitetyt faktat.) Suunnitelma rajoittaa kohtuuttomasti matkailun ja luontaiselinkeinojen harjoittamista, eikä suunnitelma mahdollista luontaiselinkeinojen harjoittamista kuten MH ilmaisee: ”vähintään samalla tasolla kuin suunnitelman uusimisen käynnistyessä”. (Erämaan Kulta, Jukka Kela ja Miessinmaan kyläyhdistys)

Suunnitelmalla on voimakas negatiivinen vaikutus alueen elinkeinomahdollisuuksiin. 3. kappale: Rajoitettu luontomatkailemahdollisuus syrjii toisia matkailuyrittäjiä ja asettaa heidät näin laittomasti eri asemaan. Toisten yrittäjien toimintamahdollisuuksia rajoitetaan laittomasti. Hks:sta käy selvästi ilmi että jotkut ns. lähikyläasukkaiden yritykset ovat paremmassa asemassa toisiin yrityksiin verrattuna. Täten tämä suunnitelma on laitton. Perusteet: Perustuslaki, hallintolaki, elinkeinolaki. (Erämaan Kulta; Jukka Kela ja Miessinmaan kyläyhdistys)

Alkuperäisessä hoito- ja käyttösuunnitelman luonnoksessa on sivuhuomautuksena mainittu nimenomaan puiston sisällä asuvat ja heidän huonommat oikeutensa verrattuna lähikyläasukkaiden oikeuksiin seuraavasti: ”...*voiko näin linjata?*” Toiminta on tarkoitushakuista ja törkeää kansalaisten harhaanjohtamista. (Miessinmaan kyläyhdistys)

MH:N KOMMENTTI SEKÄ TOIMENPIDE

-Suunnitelmassa sanotaan: ”Lemmenjoen erikoisuutena ovat kulta ja kullankaivu.” MH ei ole kieltänyt kullankaivajien oikeutta harjoittaa kaivutoimintaa ja sitä kautta oikeutta kullankaivukulttuurin harjoittamiseen voimassa olevien säännösten sallimissa rajoissa.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

-Metsähallitus noudattaa voimassa olevia lakeja ja asetuksia. Ks. aiemmin Rovaniemen hallinto-oikeuden päätös puistossa asumisesta ja kansallispuiston lähikylästä. Kullankaivua, metsästystä, kalastusta ja marjastusta ei suunnitelma rajoita entisestään mitenkään. Jatkuvasti kasvanutta kesäajan maastoliikennettä on rajoitettu hieman. Nykyisen lupahojteen mukaisesti valtausten ja kaivospiirien huoltoon on mahdollista saada edelleen myös kesäajan maastoliikennelupia. Muuallakaan Inarin kunnassa ei saa ajaa mönkijällä, miksi se pitäisi kansallispuistossa sallia? Paikalliset asukkaat (kuntalaiset) voivat siis edelleen metsästä, kalastaa ja marjastaa puistossa. Kullankaivajat voivat kaivaa edelleen kultaa valtauksillaan ja kaivospiireillään.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

-Ks. aiemmin Rovaniemen hallinto-oikeuden päätös puistossa asumisesta ja kansallispuiston lähikylästä.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

-Ks. aiemmin Rovaniemen hallinto-oikeuden päätös puistossa asumisesta ja kansallispuiston lähikylästä.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

PALAUTE / PALAUTTEEN ANTAJA	MH:N KOMMENTTI SEKÄ TOIMENPIDE HKS:SSA
<p>25.5.2007 tilaisuudessa: "Porosafareille ja hiihtovaelluksille voidaan myöntää tilapäisiä tukikohtia myös syrjävyöhykkeelle." Matkailuyrittäjien eriarvoistaminen on lainvastaista. On myönnettävä myös kalastus- ja kultamatkailulle tilapäisiä tukikohtia. (Erämaan Kulta, Jukka Kela)</p>	<p>-Ks. aiemmin Rovaniemen hallinto-oikeuden päätös MH:n velvollisuudesta maastoliikenneluvan myöntämiseen. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Keskeisiin sidosryhmiin kuuluu myös Miessinmaan kyläyhdistys ry ja puistossa asuvat yrittäjät. Heitä ei ole kuultu lainkaan hks:n valmisteluvaiheessa. Hallintolaki. Suunnitelma vaikuttaa eniten kyläyhdistyksen jäseniin ja asukkaisiin. (Erämaan Kulta, Jukka Kela ja Miessinmaan kyläyhdistys) MH ei ole neuvotellut kaikkien sidosryhmien (puistossa asuvat, Miessinmaan kyläyhdistys ry, kaikki Lemmenjoen matkailuyrittäjät) kanssa eikä ole antanut yhteisöjen osallistua suunnitteluun. MH:n toiminta rikkoo törkeästi hallintolakia. Alueen hallintaan olisi jo aiemmin tullut perustaa kaikki intressipiirit käsittävä neuvottelukunta, kuten Lemmenjoen kansallispuistolakeja valmistellut ja päättänyt käsittely edellytti. (Jukka Kela ja Miessinmaan kyläyhdistys) "Tilaisuus Lemmenjoen matkailuyrittäjille 10.10.2006". Yritystämme ei edes kutsuttu mainittuun tilaisuuteen! Yrityksemme sai tiedon kyseisestä kokouksesta muilta matkailuyrittäjiltä jälkikäteen. MH tiesi varsin hyvin, että harjoitamme matkailua, koska olimme jo vuonna 2005 hakeneet matkailuyrittämiseen lupaa puiston ylirtarkastaja Irja Mikkosen harhaanjohtavien ohjeiden mukaan. MH eväsi lupahakemuksen ja asia on Rovaniemen hallinto-oikeuden käsiteltävänä. (Erämaan Kulta)</p>	<p>-Ks. aiemmin Rovaniemen hallinto-oikeuden päätös puistossa asumisesta. Järjestettyyn tilaisuuteen Lemmenjoen matkailuyrittäjille kutsuttiin puiston lähikylissä toimivia yrityksiä. Ks. aiemmin Rovaniemen hallinto-oikeuden päätös puiston lähikylistä. Lapin Kullankaivajain Liitto ry oli edustettuna suunnitelman yhteistyöryhmässä. Neuvottelukuntaa ei aikoinaan nähty tarpeelliseksi perustaa, sillä pian vanhan runkosuunnitelman vahvistamisen jälkeen perustettiin MH:n Inarin ja Sodankylän kuntien yhteistyöryhmä ja siitä muodostui vähintään kaksi kertaa vuodessa kokoontuva, Lemmenjoen kansallispuistonkin asioita käsittelevä elin. Ryhmään valitsevat edustajansa Inarin ja Sodankylän kunnat, saamelaiskäräjät ja Metsähallitus. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Metsähallituksen tehtävänä ei ole vääristellä Lapin liiton laatimaa Pohjois-Lapin maakuntakaavaa? Silti MH on jättänyt mainitsematta kohdassa alueen erikoisominaisuuden: kulta-perinteen. Sama virhe sivulla 69 [76]. Tämä antaa myöhemmin mahdollisuuden yrittäjien eriarvoiseen kohteluun maanhaltijan taholta. Pohjois-Lapin maakuntakaava kuuluu kokonaisuudessaan näin: "Kehittämisperiaate: Aluetta kehitetään kansallispuistoon, Lemmenjokeen ja kultaperinteeseen tukeutuvana luontomatkoille." (Erämaan Kulta, Jukka Kela)</p>	<p>-Suunnitelmassa sanotaan: "Lemmenjoen erikoisuutena ovat kulta ja kullankaivu." Metsähallitus ei ole kieltänyt kullankaivajien oikeutta harjoittaa kaivutoimintaa ja sitä kautta oikeutta kullankaivukulttuurin harjoittamiseen voimassa olevien säännösten sallimissa rajoissa. +Täydennetty suunnitelmaan maakuntakaavan kirjaus.</p>
<p>Saamelaiden perinteinen elinkeino on myös kullankaivu, sitä on harjoitettu jo ennen nykyistä suurporonhoitoa. (Erämaan Kulta, Jukka Kela ja Miessinmaan kyläyhdistys)</p>	<p>-Ks. edellinen. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Tavoitteisiin kuuluu eritoten myös kultamatkailun kehittäminen. Kullankaivu on puiston erikoispiirre. Tämä todetaan suunnitelman alussa, mutta ammatinharjoittaminen tehdään mahdottomaksi tällä suunnitelmalla. (Erämaan Kulta, Jukka Kela)</p>	<p>-Jokamiesretkeilyyn verrattavan matkailun yritystoiminnan harjoittaminen on sallittua ilman MH:n lupaa myös kullankaivualueella. MH ei kuitenkaan myönnä lupia maastoliikenteeseen tai rakentamiseen matkailuperusteella. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
PALAUTE / PALAUTTEEN ANTAJA	
<p>Kansallispuistossa on mainittujen vakiintuneiden kesäaikaisten huoltoreittien lisäksi myös kalastuksen ja marjastuksen vaatimia vakiintuneita kesäaikaista huoltoreittejä. Näille reiteille tulee myöntää käyttöoikeus myös jatkossa alueella (ns. kulta-alueella) asuville henkilöille ja heidän yrityksilleen luonnonhyödyntämistarkoituksessa. Kansallispuistossa on mainittujen vakiintuneiden kesäaikaisten huoltoreittien lisäksi kalastuksen ja marjastuksen vaatimia vakiintuneita kesäaikaista huoltoreittejä. Mm.: Miessijoki–Jäkäläpää–Paanneäytsi–Ravadasjärvi, Miessijoki–Vaskojärvi, Miessijoki–Puskujärvi, Miessijoki–Kultahamina. Näille reiteille tulee myöntää käyttöoikeus myös jatkossa puistossa asuville henkilöille luonnonhyödyntämistarkoituksessa. Luonnonhyödyntämistarkoitukseen on osoitettava reitti myös Ylemmälle Lankojärvelle. Kyseiset reitit eivät ole vain porotaloutta harjoittavien luonnonhyödyntämisoikeuden käyttöön. (jatkuu)</p>	

PALAUTE / PALAUTTEEN ANTAJA

(jatkoa) Perustuslaki 6 §. Myös aiemmin myönnettyjä kesäaikaisia maastoliikennelupia luonnonhyödyntämiseen (kalastus ja marjastus) tulee jatkossa myöntää. Ks. edellinen kohta ja reitit. (Erämaan Kulta, Jukka Kela ja Miessinmaan kyläyhdistys) Kansallispuistossa asuvat kullankaivajat tulee huomioida liikkumisen suhteen. Samoin ne heistä, jotka harjoittavat luonnonhyödyntämistehtäviä. Vrt. ns. lähikylien asukas saa luonnonhyödyntämistehtävissä liikkua moottorikelkalla. MH:n linjaus on lainvastainen. Myös aiemmin myönnettyjä kesäaikaisia maastoliikennelupia luonnonhyödyntämiseen (kalastus ja marjastus) tulee jatkossa myöntää. Puistossa asuvalle on myönnettävä tarvittaessa maastoliikennelupa kesä- ja talvi-aikana. Peruste: Maastoliikennelaki 2.12.1995/1710, 4 §. Myös lapiokaivajille on myönnettävä kesäaikaisia maastoliikennelupia. (Jukka Kela, Miessinmaan kyläyhdistys)

METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA

-Rovaniemen hallinto-oikeuden päätöksessä (07/0585/1; drno 00387/06/5156) sanotaan: "Kaivoslain 1 §:ssä säädetty lain soveltamisala ja lain 41 §:n 1 momentissa säädetty rajoitettu käyttöoikeus kaivos- ja jalostustyön harjoittamista ja kaivostyötä edistävää toimintaa varten ei tarkoita sitä, että kaivosoikeuden haltijalla olisi ilman maanomistajan suostumusta pelkästään kaivoslain säännösten nojalla oikeus käyttää kaivospiiriä haluamallaan tavalla esimerkiksi asuinrakentamiseen. Kaivospiirille rakennettujen rakennusten käyttäminen muuhun kuin kaivoslain mukaiseen toimintaan edellyttää edellä mainittujen kansallispuiston runko-suunnitelman ja järjestyssäännön määräysten mukaan muun muassa Metsähallituksen luvan. Vaikka kaivospiiriin hyödyntämiseksi on kaivoslain ja edellä mainittujen kansallispuistoa koskevien säännösten nojalla mahdollista rakentaa esimerkiksi toiminnot vaatimat asuintilat, joita on tosiasiallisesti mahdollista käyttää myös pysyväisluonteiseen asumiseen, kyseessä ei tällaisen majoittumisen osalta voida katsoa olevan maastoliikennelain 4 §:n 2 momentin 6)-kohdassa tarkoitettu vakituksessa asunnossa asuminen. Maastoajoneuvojen käyttö edellyttää siten nyt kyseessä olevassa tapauksessa Metsähallituksen myöntämän luvan."

+Ei muutosta suunnitelmaan.

PALAUTE / PALAUTTEEN ANTAJA**MH:N KOMMENTTI SEKÄ TOIMENPIDE HKS:SSA**

Etuus sijoittaa metsästys- ja kalastustukikohtia puiston alueelle on oltava eritoten puistossa asuvalla luontaiselinkeinojen harjoittajalla. (Erämaan Kulta, Jukka Kela ja Miessinmaan kyläyhdistys.)

-Tukikohdan rakentamista metsästästä ja kalastusta varten ei myönnetä kansallispuiston alueelle kenellekään.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Ilma-alusten laskeutuminen on sallittua kaivospiireille kuten MH:n ylitarastaja Irja Mikkonen 28.3.2003 pidetyssä kokouksessa lupasi. (Erämaan Kulta, Jukka Kela ja Miessinmaan kyläyhdistys.)

-Ilma-aluksella laskeutuminen kansallispuistoon vaatii MH:n luvan. Hks mahdollistaa laskeutumisen omalla vastuulla Martiniiskonpalon ja Jäkäläpään lentopaikoille.
+Täsmennetään suunnitelmaa.

Ratsastus ja maastopyöräily tulee sallia mönkijäurilla. Merkittävä polkua käytetään pyöräilyyn vain osuudella Kultahamina–Pellisenlaki, muualla se on mahdotonta. Toiminnassa oleville kaivoksille tulee myöntää ratsastus- ja maastopyöräilylupa kuten mönkijällekin. (Erämaan Kulta, Jukka Kela, Miessinmaan kyläyhdistys)

Allekirjoittaneelle ja puistossa asuvalle yrittäjälle tulee myöntää veneliikennelupa kotiinsa liikkumiseen ja ammatinharjoittamiseen. Puistossa asuvien ajo veneellä on mitätöntä verrattuna muuhun nykyiseen laajaan maksulliseen veneliikenteeseen, jota harjoittavat puiston ulkopuolella asuvat henkilöt ja yritykset. Samoin puiston ulkopuolelta tulevien yrittäjien harjoittama turistivaltaustoiminta ja kämppien vuokraustoiminta on joiltakin kielletty ja toisilta ei. MH vuokraa tupiaan alueella, mutta on kieltämässä toiminnan muilta yrittäjiltä. MH:n toimintamalli on laitton. Peruste: Laki 204/1971 perusteluineen. Mainittua lakia ei ole koskaan kumottu ja se on huomioitu sellaisenaan, (huom. myös valmistelu) ja todettu voimassa olevan lain 675/1981 johtolauseessa. Kyseinen laki, (204/1971) jolla Lemmenjoen kansallispuistoa laajennettiin toimivan, ns. vanhan kullankaivualueen (myös hakijan koti sijaitsee tällä alueella) päälle, hyväksyttiin nimenomaan sillä eduskunnan esittämällä ponsilausumalla, **ettei paikallisten asukkaiden oikeutta metsästykseseen ja kalastukseen sekä muiden elinkeinojen harjoittamiseen lain 204/1971 alueella asetuksella ja järjestys-säännöllä tarpeettomasti vaikeuteta.** (Erämaan Kulta, Jukka Kela ja Miessinmaan kyläyhdistys.) Inarin kuntalaiselle ja eritoten ns. kulta-alueella asuvalle on myönnettävä lupa hillastukseen ja kalastukseen, moottorivenelupia myös Vaskojoelle ja Lemmenjoelle. (Jukka Kela)

-Ks. aiemmin Rovaniemen hallinto-oikeuden päätös puistossa asumisesta ja kansallispuiston lähikylistä.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

PALAUTE / PALAUTTEEN ANTAJA	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA
<p>Yrityksellämme ja muutamalla muulla puistossa asuvalla on kesken oikeusprosesseja, joissa käsitellään mm. matkailun harjoittamista ja maastoliikennelupien myöntämistä kansallispuiston alueelle. Lisäksi maastoliikennelupien myöntämisperusteista on tehty hallintokantelu Metsähallitukseen ja myöntämisperusteet ovat jatkuvasti muuttuneet. Niin kauan kuin k.o. prosessit ovat kesken, ei tätä hks:a voida hyväksyä. Nämä prosessit ja niiden ratkaisut vaikuttavat hks:n sisältöön. (Erämaan Kulta, Jukka Kela, Miessinmaan kyläyhdistys)</p>	<p>-Kyseiset oikeustapaukset on käsitelty Rovaniemen hallinto-oikeudessa. 1) Päätos 07/0586/1; drno 00388/06/5402 koskien valitusta polttopuun ottamis- lupaa koskevassa asiassa. Hallinto-oikeus hylkäsi valituksen. 2) Päätos 07/0585/1; drno 00387/06/5156 koskien valitusta maastoliikennelupaa koskevassa asiassa. Hallinto-oikeus hylkäsi valituksen. 3) Päätos 07/0587/1; drno 00436/06/5156 koskien valitusta maastoliikennelupaa koskevassa asiassa. Hallinto-oikeus hylkäsi valituksen. +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Kuvassa 9 on virhe. Kaivospiirillä 5354/1a on myös oikeus koneelliseen kullankaivuun. Näin ollen myös tekstiosassa on virhe konekaivun paikkojen lukumäärän suhteen. (Erämaan Kulta, Jukka Kela)</p>	<p>+Korjattu suunnitelmaan.</p>
<p>Kullankaivua varten rakennettava rakennus ei tarvitse lausuntoa palikunnalta. Peruste: Kaivoslaki. (Erämaan Kulta, Jukka Kela) Rakennuksen kokoa ei voida rajoittaa. Koon määrittelee kaivaja tapauskohtaisesti, on erilaisia tarpeita ja erikokoisia työporukoita. Myös kalastus- ja matkailutukikohtien koon määrittää laki ja käyttäjän tarve. Peruste: Työturvallisuuslaki ja työehdot määrittelevät selvästi asumisen tason. (Erämaan Kulta, Jukka Kela ja Miessinmaan kyläyhdistys)</p>	<p>-Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä rakennuslupia koskeviin valituksiin (18.6.2007, 1656 drno1981,1982,1983 ja 1984/1/06) sanotaan: "Luonnonsuojelulain (1096/1996) 76 §:n 2 momentin mukaisesti Lemmenjoen kansallispuistossa noudatettavista rajoituksista säädetään asetuksessa 932/1981. Asetuksen 1 §:n 2 momentissa on kielletty muun muassa rakennusten rakentaminen. Nyt ei ole kysymys mainitun asetuksen 2 §:n 1 kohdan nojalla sallitusta rakentamisesta. Asetuksen 3 §:n 2 momentissa (583/1991) säädetään Metsähallituksen oikeudesta luvalla sallia kullanhuhdontaa varten tarpeellisten valtauskämppeiden rakentaminen." +Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>Pellisen kämpällä oleva nelijalkainen niliatta-varasto on Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n omistuksessa – Ei Metsähallituksen. (Jukka Kela)</p>	<p>+Täydennetty suunnitelmaan.</p>
PALAUTE / PALAUTTEEN ANTAJA	
<p>Njurgalahdesta tapahtuva polttopuun kuljetus on luonnonsuojellisesti järjetöntä. Puistossa asuville kullankaivajille tulee myöntää polttopuunkaato- ja rakennuspuuhuolto: MH:n syrjävyöhykkeen tupien polttopuut voidaan kaataa tupien läheisyydestä, "mikäli polttopuiden kuljettaminen kauempaa ei ole kohtuullisesti mahdollista". Puistossa asuva kullankaivaja ei saa kaataa aiempien vuosien tapaan puita vaan polttopuun kuljettaminen kauempaa on hyvin kohtuutonta. Kelkkamatka kullankaivajien kämpille on noin 35–40 km, kyläyhdistys kysyykin: Onko se kohtuullista? Kaikki kyläyhdistyksen jäsenet asuvat ns. kulta-alueella jonne kelkkamatkaa Njurgalahdesta on noin 35 km. Myös puistossa asuville tulee myöntää polttopuun-ottolupa kuten aiemmin. Polttopuiden kuljetus puiston ulkopuolelta vaurioittaa enemmän luontoa kuin puiden kaato puiston sisällä. Vrt. Lisman kyläläiset jotka asuvat puiston sisällä – Heillä on maantie polttopuuhuoltoa turvaamassa, puistossa asuvilla ei ole tietä turvanaan. Hks-luonnoksesta käy ilmi, että kullankaivajien käyttämä puumäärä suhteessa muiden käyttäjäryhmien vastaavaan on mitätön. Puistossa asuville kullankaivajille tulee myöntää puulupa kuten aiemmin. Verrattuna kävijöihin (matkailijat), kullankaivajat hankkivat puut sovituilta paikoilta ja maksavat niistä. 28.3.2003 kokouksessa Lapin Kullankaivajain Liitto ry esitti lähikylien asukkaiden, joilla silloin tarkoitettiin myös puistossa asuvia kullankaivajia, polttopuunoton säilyttämistä. Kokouksessa todettiin että käytäntöä jatketaan, nyt MH:n kommentti on että oikeus säilytetään Lisman kyläläisillä. Mielestämme asiassa harhaanjohtamiseen viittaavaa toimintaa. Asiasta mainitaan myöhemmin 22.11.2006: "Suunnitelmassa on rajattu puunkäyttömahdollisuus puiston alueelta lähinnä Lisman kyläläisille". Mitä tarkoittaa "lähinnä", vrt. seuraavan kappaleen "juurikaan"? Yleisötilaisuus Inarissa 21.3.2007: "Lisman kylä sijaitsee puiston keskellä (sisällä)". Missä sijaitsevat puistossa vakinaisesti asuvien kullankaivajien asunnot, puiston keskellä ja sisällä? Heille kuuluvat vähintään myös polttopuulupa ja muut lähikylien asukkaiden oikeudet. Perustuslaki 6 §. (Miessinmaan kyläyhdistys) Alueella on ympärivuotista asutusta mm. Ivalojoen varrella ja ns. kulta-alueella keskellä kansallispuistoa. (Jukka Kela) Alueella on ympärivuotista asutusta mm. Ivalojoen varrella ja ns. kulta-alueella, keskellä kansallispuistoa. Luonnoksessa pyritään tarkoitushakuisesti hankaloittamaan puiston sisällä asuvien oikeuksia. Perustuslaki. (Miessinmaan kyläyhdistys)</p>	

METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA

Rovaniemen hallinto-oikeuden päätöksessä (07/0586/1; drno 00388/06/5402 koskien valitusta polttopuun ottamislupaa koskevassa asiassa) sanotaan: "Metsähallituksella on oikeus luovuttaa paikallisille asukkaille puuta kotitarvekäyttöön. Käytännössä kullankaivajat on rinnastettu paikallisiin asukkaisiin. Metsähallituksella ei kuitenkaan ole edellä mainittujen säännösten perusteella ehdotonta velvollisuutta luovuttaa puuta tai tietynlaista puuta kotitarvekäyttöön." Ja edelleen hallinto-oikeuden päätöksessä todetaan: "Valituksenalaisessa päätöksessä ja lausunnossa puiden luovuttamista koskevan käytännön perusteeksi ilmoitetut seikat huomioon ottaen Metsähallitus ei ole ylittänyt sille asiassa kuuluvaa harkintavaltaa." Ks. aiemmin Rovaniemen hallinto-oikeuden päätös puistossa asumisesta ja kansallispuiston lähikylistä.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

PALAUTE / PALAUTTEEN ANTAJA**METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA**

Syrjävyöhykkeen ja virkistysvyöhykkeen raja kulta-alueen länsireunalla on rajattava niin että kaikki kaivospiirit ja valtaukset ovat selvästi virkistysvyöhykkeen sisällä. Linjaus: Miessijoen alin kaivospiiri (Kanamäki) – Puordnajoen keskihaara (Kujala) – Landjoavin valtausten länsireuna. (Erämaan Kulta, Jukka Kela ja Miessinmaan kyläyhdistys)

+Ei muutosta suunnitelmaan.

Puhelinkuuluvuudesta: GSM-masto Martiniiskon päällä kattaisi koko kulta-alueen. Tieto: Sonera ja viestintävastaava. Metsähallituksen hks-luonnos on harhaanjohtava. (Erämaan Kulta, Jukka Kela sekä Miessinmaan kyläyhdistys)

+Ei muutosta suunnitelmaan.

Allekirjoittanut moittii luonnoksen valmisteluun osallistuneita MH:n virkamiehiä siitä, ettei allekirjoittanutta ole henkilökohtaisesti kuultu hks:an nyt sisällytetyjen, allekirjoittaneen osalta oikeuksia hyvinkin radikaalisti muuttavien esityksien osalta. Samalla allekirjoittanut katsoo, että MH:n virkamiehet vastoin Lemmenjoen kansallispuiston alueen perinnettä, dokumentoitua tietoa ja vakiintunutta käytäntöä on tarkoitushakuisesti rajoittamassa tietyn kansanryhmän – kaivoslain mukaisia oikeuksia huuhdontakullan hyödyntämiseen hallinnoivat henkilöt – oikeuksia alueella ilman että luonnonsuojelulain edellyttämää erityistä uhkaa alueen eläimistön tai kasvillisuuden säilymiselle olisi toteennäytetty tai edes todettu ja tutkittu. (Kai J. Rantanen)

-Allekirjoittanut toimi Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n edustajana suunnitelman yhteistyöryhmässä. Metsähallitus toimii ja tekee päätöksiä säädöksiä noudattaen.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

Alueen erityisluonnetta ei kansallispuiston perustamislain 204/1971 ja sitä edellyttäneen eduskunnan ponsilauseلمان mukaan voi jättää huomioimatta. Nämä ponsilauseلمان ehdot ovat luonnollisesti koskeneet kaikkia alueen asukkaita, riippumatta heidän harrastuksistaan tai harjoittamastaan ammatista. (Kai J. Rantanen)

-Ks. aiemmin Rovaniemen hallinto-oikeuden päätös koskien kansallispuistossa asumista.
+Ei muutosta hks:aan.

Jostakin allekirjoittaneelle käsittämättömästä syystä Metsähallinnon Ylä-Lapin maastoliikenne- ym. lupapäätöksistä päättävät virkamiehet ovat viime vuosien aikana kategorisesti ylikävelleet nämä perinteiset oikeudet ja vakiintuneet käytännöt ja perusteettomasti evänneet hakijoilta näille perinteisesti kuuluneet oikeudet. Perusteena on käytetty hakijoiden hallinnoimat kaivoslain mukaiset huuhdontakullan hyödyntämisoikeudet alueella. Allekirjoittaneella ja lukuisilla muilla henkilöillä on useita näitä lupapäätöksiä koskevia valituksia mm. hallinto-oikeuden ja eduskunnan oikeusasiamiehen tutkittavana. (Kai J. Rantanen)

-Ks. aiemmin Rovaniemen hallinto-oikeuden päätökset maastoliikennelupien myöntämistä ja puistossa asumista koskien. Ks. seuraava.
+Ei muutosta suunnitelmaan.

PALAUTE / PALAUTTEEN ANTAJA

Allekirjoittanut esittää vaatimuksenaan ympäristöministeriölle, ettei kyseistä Lemmenjoen kansallispuiston hks:a tule vahvistaa ennen kuin e.m. oikeustapaukset on käsitelty. Hakija viittaa siihen, että kyseinen hks tulee perusteettomasti rajoittamaan lukuisten kansalaisten oikeuksia ennalta määräämättömän ajan. Näin vaikka kyseinen asiakirja on periaatteessa pelkästään viranomaistoimintaa ohjaava ja neuvova ohjeistus. Lisäksi hakija vaatii hks-luonnoksen valmistelun aloittamista uudelta pohjalta, jolloin sen päämääränä ei olisi kansalaisten yhdenvertaisuutta loukkaava tietyn kansanryhmän perinteisten oikeuksien loukkaaminen. Tämä tarkoitushakuisuus on käynyt ilmi suunnitteluprosessin huonossa hallinnoinnissa ja asioiden asenteellisessa kirjaamisessa, jota on jouduttu useaan otteeseen jälkeen päin korjaamaan oikean suuntaiseksi. (Kai J. Rantanen)

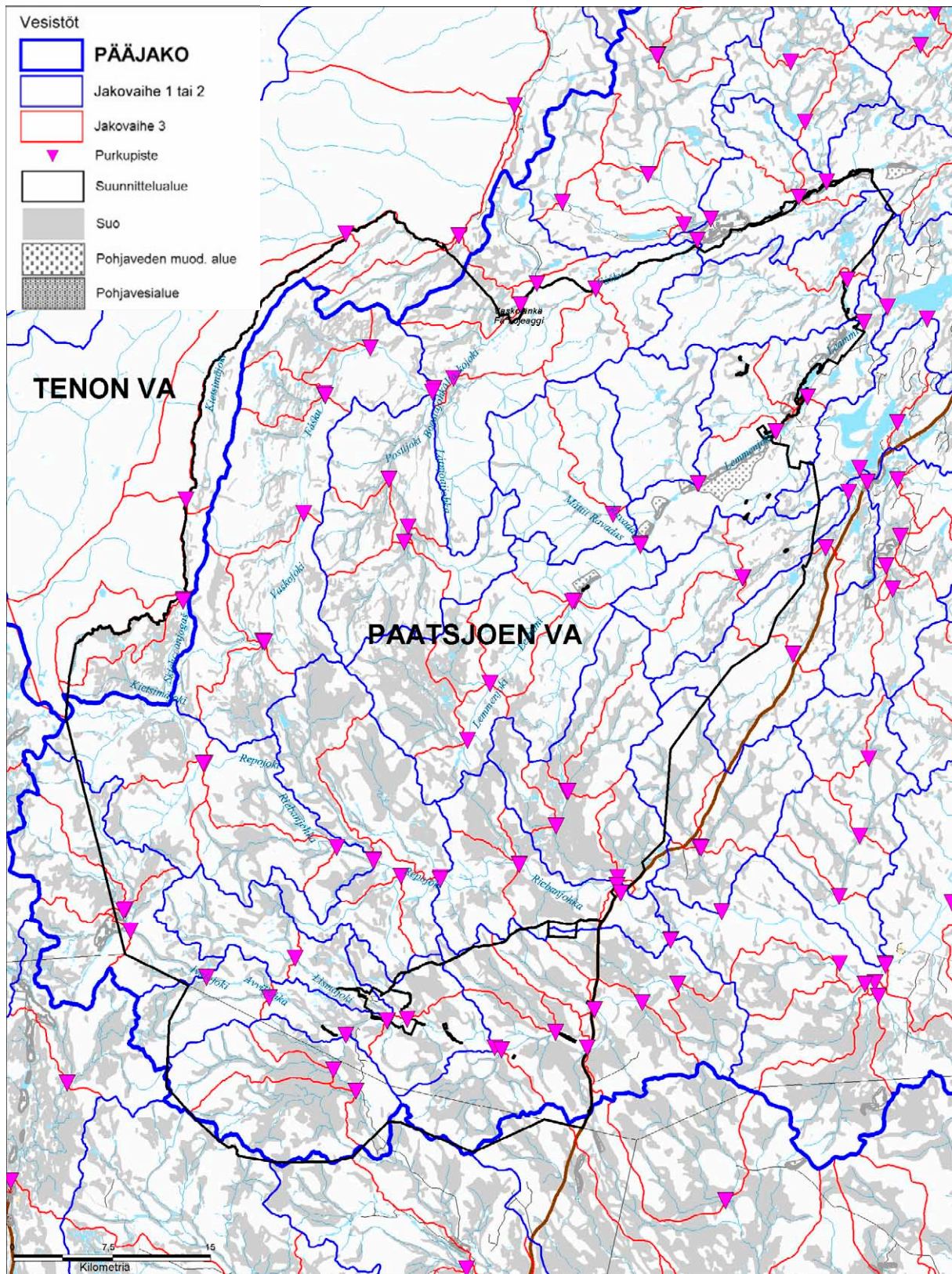
METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA

-Kyseiset oikeustapaukset on käsitelty Rovaniemen hallinto-oikeudessa. 1) Päätös 07/0586/1; drno 00388/06/5402 koskien valitusta polttopuun ottamislupaa koskevassa asiassa. Hallinto-oikeus hylkäsi valituksen. 2) Päätös 07/0585/1; drno 00387/06/5156 koskien valitusta maastoliikennelupaa koskevassa asiassa. Hallinto-oikeus hylkäsi valituksen. 3) Päätös 07/0587/1; drno 00436/06/5156 koskien valitusta maastoliikennelupaa koskevassa asiassa. Hallinto-oikeus hylkäsi valituksen. Metsähallituksessa on pyritty tasapuolisesti ja neutraalisti kirjaamaan ja käsittelemään kaikki suunnitelmaan tehdyt esitykset ja kommentit.

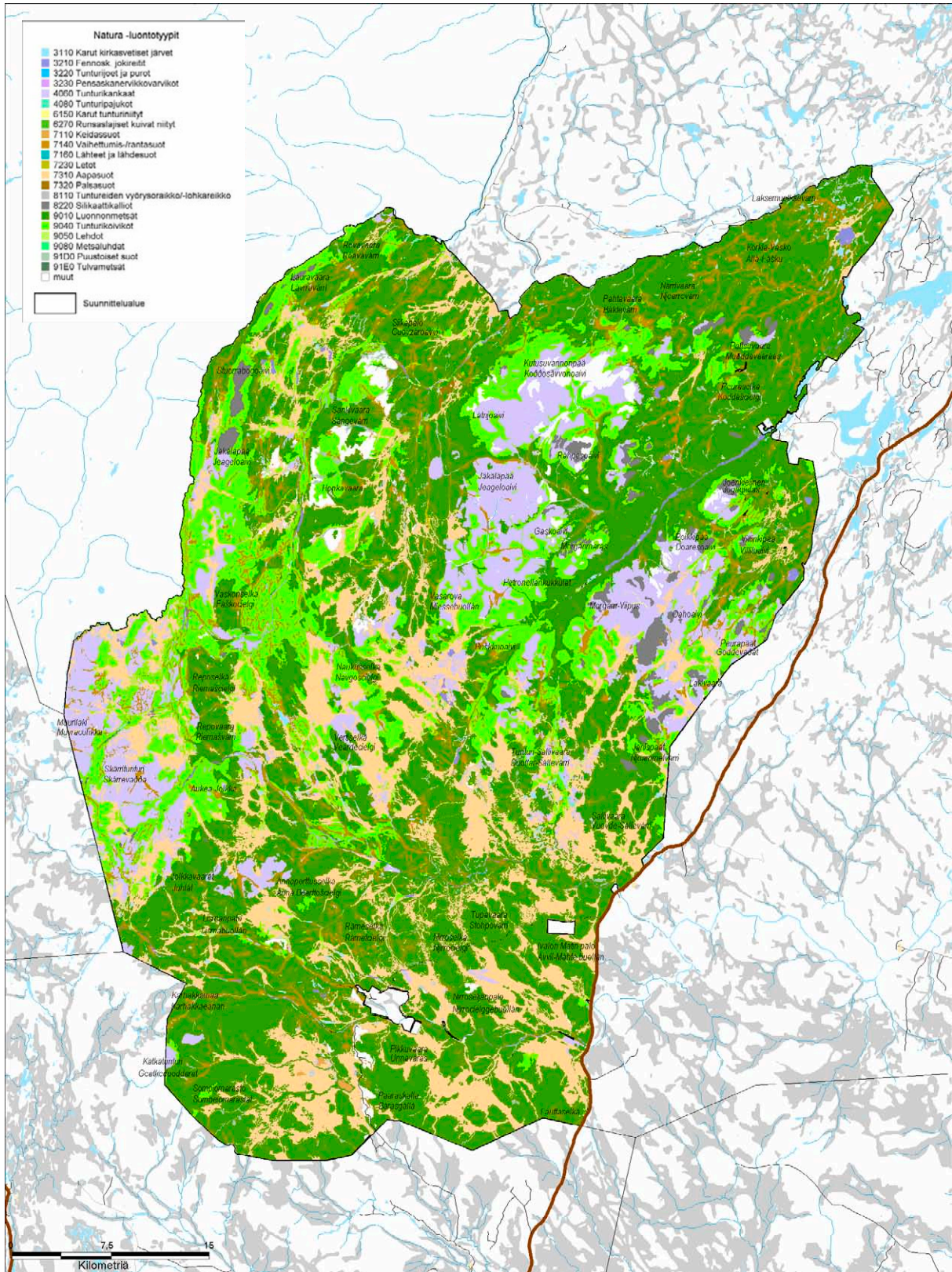

Lemmenjoen kansallispuiston vesistöt ja valuma-alueet

Aineisto: © Metsähallitus 2006, © Genimap Oy, Lupa L5293, © Suomen ympäristökeskus 2006.

Lemmenjoen kansallispuiston Natura-luontotyytit

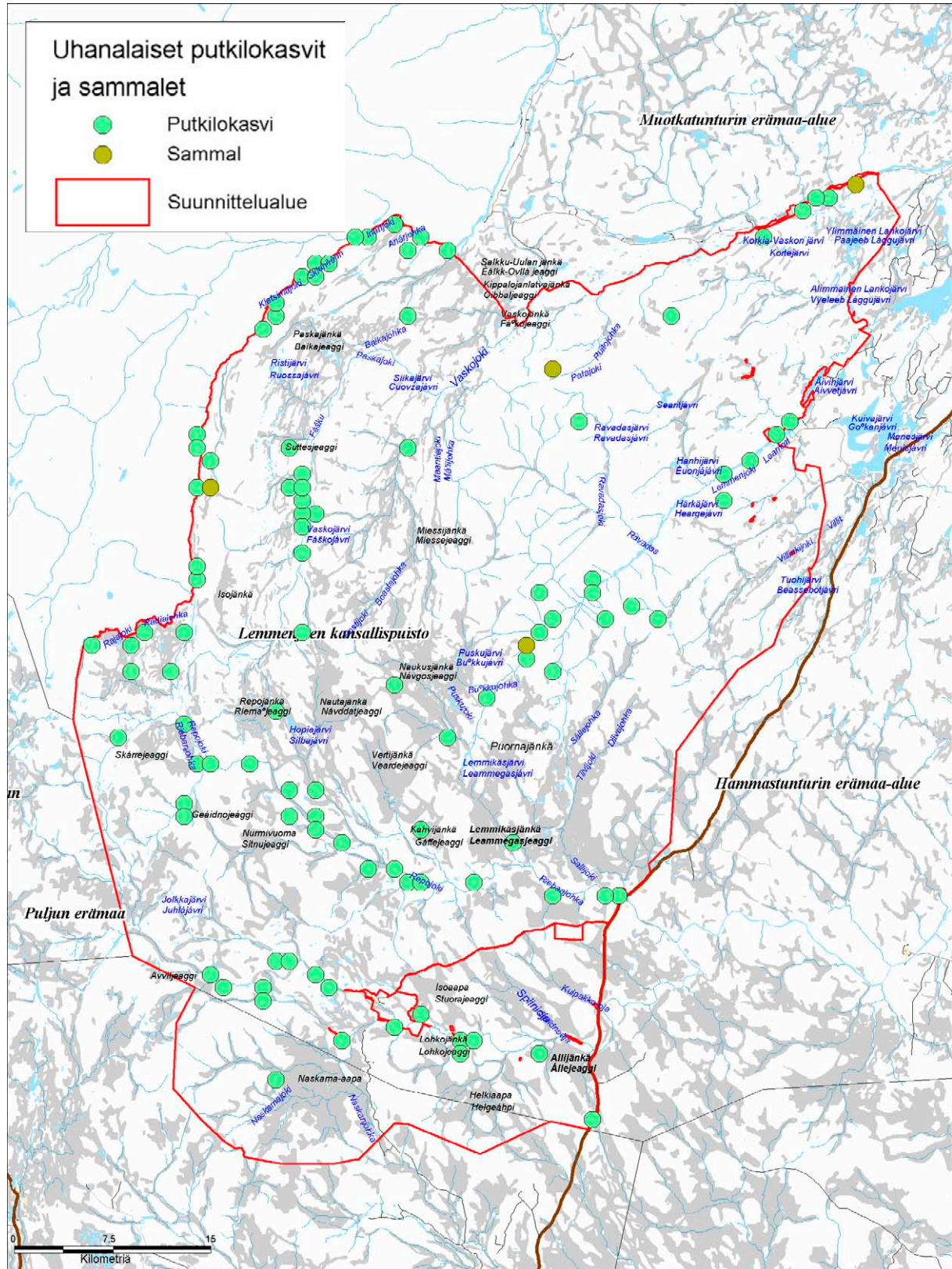
Aineisto: © Metsähallitus 2007, © Genimap Oy, Lupa L5293.

Lemmenjoen kansallispuiston Natura-luontotyytit. Tiedot Metsähallituksen SutiGis-tietojärjestelmästä 7.9.2007.
 * = lisäksi luonnontilaisia jokireittejä 1 359 ha "Natura-tyyppi 2" (päällekkäisenä luontotyyppinä). ** = mm. erilaisia kivikoita, jotka eivät edusta mitään luontodirektiivin luontotyyppiä.

Koodi	Luontodirektiivin luontotyyppi	Pinta-ala ha	Osuus pinta- alasta %
	SISÄVEDET		
3110	Karut kirkasvetiset järvet	2 776	1 %
3160	Humuspitoiset järvet ja lammet	0	0 %
3210	Luonnontilaiset jokireitit*	386	0 %
3220	Tunturijoet ja purot	104	0 %
3260	Pikkujoet ja purot	527	0 %
	Yhteensä	3 794	
	NUMMET, NIITYT JA PENSASTOT		
6270	Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt	2	0 %
	TUNTURIT		
8110	Tuntureiden vyörysorakot ja -lohkareikot	46	0 %
4060	Tunturikankaat	28 525	10 %
4080	Tunturipajukot	50	0 %
6150	Karut tunturiniityt	128	0 %
9040	Tunturikoivikot	44 401	16 %
	Yhteensä	73 151	
	SUOT		
7110	Keidassuot	103	0 %
7140	Vaihettumis- ja rantasuot	15 139	5 %
7160	Lähteet ja lähdesuot	2	0 %
7230	Letot	57	0 %
7310	Aapasuot	46 141	16 %
7320	Palsasuot	73	0 %
	Yhteensä	61 515	
	KALLIOISET LUONTOTYYPIT		
8220	Silikaattikalliot	3 852	1 %
	METSÄT		
9010	Luonnonmetsät	132 271	47 %
9050	Lehdot	367	0 %
91D0	Puustoiset suot	2 742	1 %
91E0	Tulvametsät	38	0 %
9080	Metsäluhdat	9	0 %
	Yhteensä	135 427	
	Ei luontodirektiivin luontotyyppiä **	5 973	2 %
	Kaikki yhteensä	283 712	100 %

Lemmenjoen kansallispuiston uhanalaiset putkilokasvit, sammalet, jäkälät ja kääväkkäät

Aineisto: © Metsähallitus 2007, © Genimap Oy, Lupa L5293, © Suomen ympäristökeskus 2007. Tilanne 7.9.2007.

Lemmenjoen kansallispuiston uhanalaiset, silmälläpidettävät ja EU:n luontodirektiivin liitteen II putkilokasvilajit. Uhanalaisuusluokat (IUCN): VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, LC = elinvoimainen (Rassi ym. 2001). * = EU:n luontodirektiivin laji. ** = erityisesti suojeltava laji. *** = alueellisesti uhanalainen laji. Rauhoitettuja kasveja ei saa poimia. Tilanne 7.9.2007.

Laji	Latinalainen nimi	Valtakunnall. uhanalaisuus	Rauhoitettu	Havaintopaikat kpl
Arnikki**	<i>Arnica angustifolia</i>	VU	x	2
Lapinesikko	<i>Primula stricta</i>	VU		4
Lettorikko*	<i>Saxifraga hirculus</i>	VU	x	14
Lettosara	<i>Carex heleonastes</i>	VU		3
Pohjannoidanlukko	<i>Botrychium boreale</i>	VU		5
Serpentiinipikkutervakko**	<i>Lychnis alpina</i> var. <i>serpentinicola</i>	VU		1
Suikeanoidanlukko	<i>Botrychium lanceolatum</i>	VU		1
Ahonoidanlukko	<i>Botrychium multifidum</i>	NT		2
Idänimarre	<i>Gymnocarpium continentale</i>	NT		1
Kaljukiviyrtti	<i>Woodsia glabella</i>	NT		2
Kalliosirkunjyvä	<i>Lappula deflexa</i>	NT	x	1
Keminängelmä	<i>Thalictrum minus</i> ssp. <i>kemense</i>	NT	x	4
Ketonoidanlukko	<i>Botrychium lunaria</i>	NT		14
Tunturinuppisara	<i>Carex arctogena</i>	NT		2
Velttosara	<i>Carex laxa</i>	NT		3
Kalliosara***	<i>Carex rupestris</i>	LC		1
Lapinleinikki*	<i>Ranunculus lapponicus</i>	LC	x	64
Lettonuppisara***	<i>Carex capitata</i>	LC		1
Mustasara***	<i>Carex atrata</i>	LC		1
Tunturikohokki***	<i>Silene acaulis</i>	LC		1
Tunturipoimulehti***	<i>Alchemilla alpina</i>	LC		3
Yhteensä				130

Lemmenjoen kansallispuiston uhanalaiset, silmälläpidettävät ja EU:n luontodirektiivin liitteen II sammalet ja jäkälät sekä kääväkkäät. Uhanalaisuusluokat (IUCN): EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, LC = elinvoimainen (Rassi ym. 2001). * = EU:n luontodirektiivin laji. ** = erityisesti suojeltava laji. *** = alueellisesti uhanalainen laji.

Laji	Latinalainen nimi	Valtakunnall. uhanalaisuus	Rauhoitettu	Havaintopaikat kpl
SAMMALET				
Isonuijasammal*, **	<i>Meesia longiseta</i>	EN		1
Pohjankiiltosammal**	<i>Isopterygiopsis alpicola</i>	EN		1
Kalliokoukerosammal***	<i>Lescurea saxicola</i>	LC		1
KÄÄVÄKKÄÄT				
Lutikkakääpä**	<i>Skeletocutis jelicii</i>	EN		1
Kanadankääpä**	<i>Tyromyces canadensis</i>	EN		1
Kairakääpä	<i>Antrodia primaeva</i>	VU		1
Hentokääpä	<i>Postia lateritia</i>	VU		1
Sirppikääpä	<i>Skeletocutis lenis</i>	VU		1
Riekonkääpä	<i>Antrodia albobrunnea</i>	NT		1
Liekokääpä	<i>Gloeophyllum protractum</i>	NT		3
JÄKÄLÄT				
Raidankeuhkojäkälä***	<i>Lobaria pulmonaria</i>	LC		1
Yhteensä				13

Lemmenjoen kansallispuiston uhanalaiset linnut ja muut erityisvastuulajit

Taulukko: Osmonen 2004, s. 212. EU = EU:n lintudirektiivin liitteeseen I kuuluva, erityistä suojelua vaativa laji (D). UHEX = suomalainen uhanalaisluokitus. VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä. VL = Suomen kansainvälinen vastuulaji, jonka Suomen kannan osuus on yli 15 % Euroopan kannasta.

Laji ja latinalainen nimi	EU	UHEX	VL	Laji ja latinalainen nimi	EU	UHEX	VL
Kaakkuri <i>Gavia stellata</i>	D	NT		Pikkukuovi <i>Numenius phaeopus</i>			x
Kuikka <i>Gavia arctica</i>	D			Mustaviklo <i>Tringa erythropus</i>			x
Laulujoutsen <i>Cygnus cygnus</i>	D		x	Valkoviklo <i>Tringa nebularia</i>			x
Metsähanhi <i>Anser fabalis</i>		NT	x	Liro <i>Tringa glareola</i>	D		x
Haapana <i>Anas penelope</i>			x	Rantasipi <i>Actitis hypoleucos</i>			x
Tavi <i>Anas crecca</i>			x	Vesipääsky <i>Phalaropus lobatus</i>	D		
Tukkasotka <i>Aythya fuligula</i>			x	Lapintiira <i>Sterna paradisae</i>	D		
Mustalintu <i>Melanitta nigra</i>		NT		Käki <i>Cuculus canorus</i>		NT	
Pilkkasiipi <i>Melanitta fusca</i>			x	Hiiripöllö <i>Surnia ulula</i>	D		
Telkkä <i>Bucephala clangula</i>			x	Helmipöllö <i>Aegolius funereus</i>	D		x
Uivelo <i>Mergus albellus</i>	D		x	Suopöllö <i>Asio flammeus</i>	D		
Tukkakoskelo <i>Mergus serrator</i>			x	Palokärki <i>Dryocopus martius</i>	D		
Isokoskelo <i>Mergus merganser</i>			x	Pikkutikka <i>Dendrocopos minor</i>		VU	
Sinisuohtaukka <i>Circus cyaneus</i>	D	NT		Käenpiika <i>Jynx torquilla</i>		VU	
Kalasääski <i>Pandion haliaetus</i>	D	NT		Pohjantikka <i>Picooides tridactylus</i>	D	NT	x
Tuulihaukka <i>Falco tinnunculus</i>		NT		Koskikara <i>Cinclus cinclus</i>		NT	
Ampuhaukka <i>Falco columbarius</i>	D	VU		Sinirinta <i>Luscinia svecica</i>	D		
Pyy <i>Bonasa bonasia</i>	D			Leppälintu <i>Phoenicurus phoenicurus</i>			x
Metso <i>Tetrao urogallus</i>	D	NT	x	Kivitasku <i>Oenanthe oenanthe</i>		NT	
Kurki <i>Grus grus</i>	D			Pensastasku <i>Saxicola rubetra</i>		NT	
Keräkurmitsa <i>Charadrius morinellus</i>	D	NT		Sepelrastas <i>Turdus torquatus</i>		NT	
Kapustarinta <i>Pluvialis apricaria</i>	D			Lapintiainen <i>Parus cinctus</i>		NT	
Lapinsirri <i>Calidris temminckii</i>		VU		Isolepinkäinen <i>Lanius excubitor</i>		NT	
Jänkäsirriäinen <i>Limicola falcinellus</i>		NT	x	Kuukkeli <i>Perisoreus infaustus</i>		NT	x
Jänkäkurppa <i>Lymnocyptes minimus</i>			x	Taviokuurna <i>Pinicola enucleator</i>			x
Suokukko <i>Philomachus pugnax</i>	D	NT		Isokäpylintu <i>Loxia pytyopsittacus</i>			x
Punakuiri <i>Limosa lapponica</i>	D	NT					

Lemmenjoen kansallispuiston linnustoselvitys

Mäntyvaltaisten metsien linnusto

Lemmenjoen kansallispuistossa on mäntyvaltaisia metsiä 76 800 ha. Niiden osuus koko puiston pinta-alasta on 27 %. Enin osa mäntymetsistä on harvapuustoisia metsänrajan läheisiä metsiä, joissa lintutiheydet ovat luonnostaan alhaisia. Runsaspuustoisimmat outamaat löytyvät Lemmenjoen laaksosta.

Mäntymetsien lintutiheydeksi on laskettu 45–50 paria neliökilometrillä, ja metsissä on ollut 14–19 lajia laskentalinjoilla. Niin karujen kuin tuorepohjaistenkin mäntymetsien ehdoton valtalaji on järripeippo; sen osuus voi olla jopa 40–50 % metsikön kokonaisparimäärästä. Karuilla jäkälätyypin mäntykankailla lajisto on niukka, ja siihen kuuluu järriin lisäksi yleensä vain leppälintu sekä harvalukuisemmat harmaasiippo ja kulorastas. Paadarskaidin vanhoissa luppomänniköissä kulorastaskanta on Inarin Lapin tiheimpiä.

Tuorepohjaisilla mäntykankailla valtalajeja järripeipon lisäksi ovat pajulintu, leppälintu ja urpiainen. Punakylkirastas, laulurastas ja metsäkirvinen ovat harvalukuisempia, mutta yleisiä. Urpiaisen tiheys kasvaa havumetsänrajalle, missä puusto vähitellen muuttuu koivuvaltaiseksi. Metsäkirvinen viihtyy etenkin Lemmenjoen laakson paisteisilla männikkörinteillä. Mäntymetsien harvalukuisia pesimälajeja ovat hiiripöllö, tilhi, lapintiainen, kuukkeli, korppi, taviokuurna ja isökäpylintu. Isökäpylintu on runsaslukuinen vain männyn siemenvuosina, joita pohjoisessa sattuu harvoin – viime vuosikymmeninä keskimäärin 10–15 vuoden välein. Pohjantikkakin on harvalukuinen. Vanhoissa mäntymetsissä tikan kuorimia lahopuita ja keloja näkee runsaasti merkinä sen asumisesta alueella. Kivitasku on tunturipaljakan tyyppilajeja, mutta se esiintyy myös kivikkoisilla metsämailla.

Päiväpetolinnuista pesimälinnustoon kuuluvat piekana, ampuhaukka ja tuulihaukka. Ne pesivät yleensä kurujen ja jokilaaksojen jyrkillä kallioseinämillä, kuten korppikin. Kanahaukan pesintää ei kansallispuistossa ole varmistettu. Hengenahdistuksenmäen polun varrella, Kultasatamasta Pellisen kämpälle, tarkkasilmäinen ja -korvainen lintuharrastaja voi hyvällä onnella havaita kaikki edellä mainitut mäntymetsän lintulajit, ja vielä metsokin saattaa lentoon rymistelyllään säikäyttää. Metsot viihtyvät mäntyraameiden reunustamilla mustikkapohjaisilla mäntykankailla, jotka ovat parhaita poikue- ja ruokailumaita. Inarin Lapissa metsokannat ovat olleet aallonpohjassa koko 1990-luvun, mikä näkyy myös puiston metsomäärissä. Alueella on laskettu kolme riistakolmiota vuosina 1991–2001. Harvassa ovat metson siiveniskut olleet kolmioilla; mäntymetsissä keskitiheys on ollut laskentajaksolla vain 1,3 yksilöä neliökilometrillä. Viitenä vuotena metsoa ei ole tavattu lainkaan.

Metsäviklo, pyy, palokärki ja tervapääsky pesivät kansallispuistossa hyvin harvalukuisina levinneisyytensä pohjoisrajalla. Inarin alueella pyyn esiintyminen ei useinkaan ole yhteydessä kuusen esiintymisaarekkeisiin, vaan tyyppillinen elinympäristö on mäntyä kasvava vaaran rinne, jossa on ravintoa tarjoava rehevä puropainanne. Metsäviklo on koko Inarin Lapin alueella harvinainen pesimälintu. Sillä on pieni pesimäkantansa Lemmenjoen lisäksi mm. Sarmitunturin erämaassa. Lemmenjoella laji on tavattu useimmiten Seärknivan ympäristössä, tavallisesti soidinlennolla.

LIITE 9. 2(7)

Palokärjellä on joinakin vuosina Inarin Lapin alueella selvää vaellusta, jolloin se on runsaampi. Lajin pesintää ei ole kansallispuistossa varmistettu, ellei siksi lueta vanhoja pesäkoloja, joita puiston alueelta on löytynyt muutamia. Ivalon Matissa, aivan puiston rajan pinnassa, pesintä on varmistettu vuosina 1993 ja 1994. Yhteensä koko Inarin Lapin alueelta oli palokärjen varmistettuja pesintöjä tiedossa vain neljä vuoteen 2002 mennessä.

Kuusivaltaisten metsien linnusto

Kuusen metsänraja sijaitsee kansallispuiston eteläosassa linjalla Iso Karvaselkä –Palo-Karvaselkä–Nirroselkä–Vuosiselkä. Kuusivaltaisia metsiä on yhteensä 29 300 ha, ja niiden osuus koko puiston pinta-alasta on 10 %. Linnusto on pääosin samanlaista kuin mäntymetsissä. Valtalajit ovat järripeippo, pajulintu, punakylkirastas, laulurastas ja leppälintu; urpiainen sen sijaan on kuusikoissa yleensä melko vähälukuinen.

Vanhojen metsien lajit metso, pohjantikka, lapintiainen, kuukkeli ja taviokuurna viihtyvät kuusivaltaisissa metsissä, joissa niiden kannan tiheys on selvästi suurempi kuin männiköissä.

Kuusikoissa tavataan muutamia lajeja, jotka eivät yleensä mäntymetsissä esiinny. Lajit ovat punarinta, rautiainen ja hippiäinen. Hippiäinen pesii harvalukuisena Lapin kuusimetsävyöhykkeen pohjoisosia myöten. Enemmän tai vähemmän säännöllinen pesimäalue ulottuu siis Inarin kunnan eteläosiin, Lemmenjoen kansallispuiston, Hammastunturin ja Sarmitunturin erämaan kuusikoihin asti.

Kirjosiipi- ja pikkukäpylintu ovat Lemmenjoen kuusimetsien lajeja, mutta levittäytyvät ajoittain myös mäntymetsiin.

Tunturikoivikoiden linnusto

Tunturikoivikoiden kokonaispinta-ala noin 70 500 ha eli noin neljännes koko puiston pinta-alasta. Valtalajit ovat järjestyksessä pajulintu, järripeippo, urpiainen ja punakylkirastas, jotka muodostavat yleensä 70–80 % lajistosta. Urpiaiskannan tiheys vaihtelee koivikoissa vuodesta toiseen lähinnä tunturikoivun siemensadosta riippuen. Huippuvuosina urpiaiskanta voi olla suurempi kuin järripeipon. Muut runsaslukuiset lajit ovat riekko ja sinirinta sekä alavimmilla metsämailla leppälintu. Riekko esiintyy koivumetsissä enimmäkseen syksyllä ja talvella, mutta pesimis- ja poikueaikana se viihtyy soilla, missä hyönteis- ja siemenravintoa on runsaasti tarjolla.

Puustoisten tunturikoivikoiden harvalukuisia pesimälajeja ovat käki, lapintiainen, laulurastas, tilhi, taviokuurna ja harmaasieppo. Harvapuustoisissa lakikoivikoissa ja entisillä tunturimittarituhoalueilla esiintyvät yleisinä avointen alueiden lajit niittykirvinen, kapustarinta, kivitasku ja pikkukuovi, jotka ovat hyötäneet tunturimittarin massaesiintymisen aiheuttamista koivutuhosta luontotyypin avonaisuuden lisääntyttä.

Tundraurpiainen pesii Inarin Lapin alueella ilmastollisesti kaikkein karuimmilla tundramaisilla alueilla Paistunturin ja Kaldoaivin erämaissa. Kansallispuistosta lajista on kertynyt vain kolme varmaa havaintoa.

Lehtomaisten jokivarsikoivikoiden linnusto

Lemmenjoen, Ivalojoen, Repojoen ja Kietsimäjoen rannoilla on lehtomaisia koivikoita, jotka ovat pohjoisen olosuhteisiin nähden huomattavan puustoisia – latvat nousevat usein jopa yli kymmen metrin korkeuteen. Näiden puolilehtojen linnusto on runsas, ja niissä esiintyy säännöllisesti eteläisiä lajeja kaukana yhtenäisen levinneisyysalueensa pohjoispuolella. Hienoin esimerkki on Lemmenjoen yläjuoksulla oleva Kultasataman lehto, joka rehevyudessaan on lähes eteläsuomalaisten veroinen.

Kultasataman lehto on koko Inarin Lapin alueella varmin paikka havaita lapinuunilintu pesimäympäristössään. Useimpina vuosina paikalla laulaa enintään pari yksilöä, mutta joskus on tavattu samanaikaisesti jopa viisikin laulavaa. Lapinuunilinnulle sopivaa jokivarsikoivikkoa löytyy puiston kaikkien suurimpien jokien varsilta, ja lajin kanta onkin Inarin Lapin ylivoimaisesti tihein. Kultasataman lehdossa esiintyvät säännöllisesti – todennäköisesti pesivinä – myös peukaloinen, punarinta ja rautiainen.

Peukaloinen on pohjoisimmassa Lapissa hyvin harvinainen pesimälintu, eikä sitä tavatakaan Lemmenjoen lisäksi juuri muualla kuin Kevon kanjonissa. Sirittäjä ja tiltalti on tavattu Kultasataman lehdossa lähes vuosittain, ja Inarin alueella niitä vieläkin harvinaisemmat lehtokerttu ja idänuunilintu muutaman kerran sekä hernekerttu kerran. Sinirinnan puuttuminen – joskus tavattu yksi laulava – Kultasataman lehdosta on yllättävää, koska laji on hyvin yleinen tunturiylängöllä Lemmenjoen latvapurojen pensaikoissa, kuten myös alavia maita halkovien Ivalo- ja Repojoen pensaikkosilla rannoilla.

Kultasataman ympäristön vakiolajistoon kuuluvat myös peippo ja talitiainen, joita ei pesivänä ole tavattu muualla puiston alueella, sekä ruokokerttunen, jonka yksi vakiolaulupaikka on satamaa vastapäätä olevassa pajuviidassa. Ivalo- ja Repojoen koivikkolehdoissa esiintyvät harvalukuisina käenpiika ja pikkutikka, joita ei Lemmenjoen laaksossa ole tavattu. Räkättirastas, harmaasieppo ja kirjosieppo kuuluvat myös jokivarsikoivikoiden peruslajistoon.

Soiden linnusto

Lemmenjoen kansallispuistossa on soita 64 800 ha, 23 % puiston pinta-alasta. Niistä 26 900 ha on luokiteltu nevaisiksi rämesoiksi, rimpipintasoita on 6 700 ha ja varsinaisia rämeisiä soita on 21 200 ha. Suurimmat suot ovat Naskama-aapa, Lemmenjätkä ja Naukussuo. Kansallispuiston keskiosat Vaskojoen, Lemmenjoen ja Repojoen latvoilla ovat suurten nevojen ja rimpipintasoiden aluetta. Repojätkä ja Naukussuo ovat linnustollisesti tämän alueen arvokkaimmat suot. Valtava, kilometrien laajuinen Naskama-aapa on pääosin melko vähälintuinen, kuivahko rahkapintainen suo. Kirjallisuudessa Naskama-aapa usein mainitaan hyvin rimpiseksi ja läpipääsemättömäksi suoksi. Edellä oleva koskee ainoastaan suon keskiosassa olevaa lampareitten ja palsamaisten jänteiden muodostamaa aluetta, jonne suon hyllyvät rimmet ja samalla myös linnusto ovat keskittyneet.

LIITE 9. 4(7)

Keltavästäräkki, niittykirvinen ja liro ovat soiden valtalajit. Taivaanvuohi, jänkäsirriäinen, jänkäkurrpa ja lamparealueilla viihtyvä vesipääsky kuuluvat edellä mainittujen lisäksi nevarämeiden tyyppilajeihin, ja vesilinnuista tavi sekä metsähanhi. Kapustarinta on yleinen vain kuivemmillä soilla. Tunturiylängön soilla niittykirvisen osuus voi olla jopa puolet suon koko parimäärästä, mutta tunturikoivuvyöhykkeen soilla keltavästäräkki on monin paikoin runsaslukuisin laji. Tunturiylängön soilla keltavästäräkki on harvalukuinen tai puuttuu laajoilta alueilta jopa kokonaan. Lemmenjoen alue, joka käsittää kansallispuiston lisäksi myös Hammastunturin, Puljun ja Pöyrisvuoman alueet, on lirojen merkittävin yksittäinen pesimäalue (FINIBA) Suomessa.

Mustaviklo, valkoviklo ja pikkukuovi ovat Suomen erityisvastuulajeja, joiden yksi merkittävimmistä pesimäalueista on Lemmenjoen kansallispuisto: Niiden pesimäkanta on useita satoja pareja. Pikkukuovi viihtyy parhaiten pienialaisilla soilla ja soistuneilla kankailla tunturien alaosissa metsä- ja puurajalla, usein kapustarinnan kanssa samoilla alueilla. Mustavikloa tavataan yleisimmin koivuvyöhykkeen nevarämeillä, mutta harvalukuisena myös mäntymetsävyöhykkeen ja tunturiylängön suoalueilla. Valkoviklo on selvä mäntymetsävyöhykkeen laji; sitä esiintyy aukeilla rämeillä ja suorantaisilla järvillä. Lajin painopistealuetta on Lemmenjoen ja Vaskojoen välissä sijaitseva Paadarskaidi.

Metsähanhi on usein näkyvä ja kuuluva laji, mutta pesimälintuna se voi olla hyvinkin piileskelevä. Tavatuista hanhista huomattava osa näyttää olevan parvissa liikkuvia pesimättömiä yksilöitä, mahdollisesti edellisen kesän poikasia. Metsähanhikanta painottuu etelä- ja keskiosan suurille suoalueille – mm. Naskama-aavalle ja Lemmenjärgälle ympäristöineen – sekä Ivalo-, Repo- ja Vaskojoen varsille. Jokirantojen niityt ja luhdet ovat hanhien tärkeää laidunaluetta, missä hanhi-poikueet keskikesällä viihtyvät mehevän ravinnon perässä. Metsähanhen merkittävimmät yksittäiset pesimäalueet Suomessa (minimikanta 50–100 parin välillä) ovat Lemmenjoen ja Kaldoavin alueet sekä Luiron–Kitisen–Kemijoen latvahaarojen suot. Tärkeän pesimäalueen raja-arvo Pohjois-Suomessa on 10 paria.

Lemmenjoen soiden harvalukuisimpia pesimälajeja ovat kurki, sinisuohaukka, tylli, punakuiri, suosirri ja lapinsirri sekä suurimmassa osassa aluetta (= mäntymetsävyöhyke) suopöllö, suokukko ja lapinsirkku. Kurjen levinneisyys ulottuu Inarin pohjoisosiin Sammuttjärgän–Vaijoenjängän ja Hanhijängän–Pierkivaaranjärgän soidensuojelualueille, joilla pesii muutamia pareja. Lemmenjoella kurki on tavattu pesivänä vain kerran, puiston eteläosassa Alakarinvuoman alueella. Sinisuohaukka on Inarin Lapin alueella melko harvinainen pesimälintu, jonka pohjoinen levinneisyys ulottuu lähes samoille alueille kuin kurjen. Keskimääräisenä myyrävuotena kansallispuiston etelä- ja keskiosan suurimmilla suoalueilla pesinee muutamia sinisuohaukkapareja. Tylli esiintyy soilla yleensä vain rimpipintasoiden lietteisillä lampareilla – useita pareja pesii muun muassa Naskaman ydinosan rimmiköissä. Enontekiön puolelta Tunturi-Lapista pistää kansallispuiston lounaisosaan Peltotunturi–Skärritunturi-tunturiylängölle pienehkö, arviolta 20–40 parin punakuirikanta. Samoilla alueilla asustelee kansallispuiston pieni (10–20) suosirrikantakin. Lapinsirkku on paikoin hyvinkin runsaslukuinen tunturiylängön pounikkoisilla, vaivaiskoivua, katajaa ja tunturipajua kasvavilla soilla ja soistuneilla kankailla. Selviä painopistealuetta on Muvraöhkka–Skärritunturi ympäristöineen, Kietsimätunturien eteläosat ja Jäkäläpää kultamaiden keskellä. Alempana tunturikoivuvyöhykkeellä sijaitsevilla soilla – esimerkiksi Naukussuolla, Repojärgällä ja Lemmenjärgällä – lapinsirkkukanta on harva, ja laji näyttää kokonaan puuttuvan muun muassa Maaresta- ja Viipustuntureilta sekä mäntymetsävyöhykkeen soilta, esimerkiksi Naskama-aavalta.

Lapinkirvisestä on kertynyt kansallispuiston alueelta vain muutamia havaintoja vuoden 1958 jälkeen, jolloin Martti Linkola tapasi Naukussuolla useita pareja, Maarestatuntureilla kolme paria, kuusivyöhykkeen pohjoisrajalla Suosajängellä yhden parin, Puskuäytsillä yhden parin ja Kaarreojan latvajängellä yhden parin. Vuonna 1999 Naukussuolla suoritettiin alueen kattava linnustokartoitus – mutta ensimmäistäkään lapinkirvistä ei tavattu, eikä lajia tavattu soiden linjalaskennoissakaan! Lapinkirvinen on Tunturi-Lapin laji, jonka nykylevinneisyys ulottuu Ruijasta Kaldoaivin ja Paistunturin erämaa-alueen rehevimmille soille. Lajin runsaus vaihtelee oikukkaasti vuodesta toiseen – pitkäaikaisista kannan- ja levinneisyyden muutoksista ei tiedetä juuri mitään. Ilmeisesti laji ei ole kovin paikkauskollinen, vaan asettuu pesimään sinne, missä olot ovat alkukesällä suotuisimmat; näin joinakin vuosina kansallispuiston alueellekin.

Pohjansirkun yhtenäisen levinneisyysalueen pohjoisimmat esiintymät ulottuvat Kittilän puolelta puiston eteläosiin kuusimetsävyöhykkeelle. Laji suosii pesimäympäristönä räaseikköisiä kuusikkokorpia. Laji on tavattu vain Nirroselän–Rämeselän alueella. Pikkusirkun säännöllinen levinneisyys ulottuu Inarin Lapissa Inarin kunnan kaakkois- ja itäosiin. Puistossa laji on tavattu vain kolmesti.

Tunturipaljakoiden linnusto

Tunturipaljakan kokonaispinta-ala on noin 10 800 ha ja osuus koko puiston pinta-alasta 4 %. Lisäksi hyvin harvapuustoisia, lähes aukeita (latvustopeittavuus < 10 %) puurajakoivikoita on noin 29 500 ha, 10 % puiston pinta-alasta.

Paljakan linnustoon voi tutustua parhaiten Morgam-Viipuksella tai Joenkielisellä. Matkaa laelle kertyy pari kilometriä ja nousua 450 metriä läheisen Morgamjärven pinnasta. Paljakan varpuslinnuista ylivoimaisesti runsaslukuisin on niittykirvinen ja kahlaajista kapustarinta. Lakialueiden kuivilla ja niukkavarpuisilla kankailla ne eivät kuitenkaan viihdy, vaan siellä asustelee keräkurmitsa. Valtaosa maamme keräkurmitsoista asuttaa Enontekiön Käsivarren ja Utsjoen länsiosan tuntureita, mutta puistonkin keräkurmitsakanta on runsas. Pesimäkanta on arviolta 100–200 paria, joten merkittävän pesimisalueen (FINIBA) raja-arvo (30 paria) ylittyy reippaasti. Kansallispuistossa keräkurmitsan pesintä on varmistettu seuraavilla tuntureilla: Hanhipää–Rahpesoivi, Joenkielinen, Jäkäläpää–Miessijoki, Kietsimätunturien Jäkäläpää, Ladnjoaivi, Morgam-Viipus, Muvraèohkka, Pellisenlaki, Pohjoinen Kietsimäoivi ja Poikkipää. Keräkurmitsa on ihmistä kohtaan peloton ja usein vaikea huomata, sillä se sulautuu maastoon hyvän suojarityksensä ansiosta. Varmimmin lajin havaitsee lyhyenä soidinaikana alkukesästä, jolloin se esittää soidinlentoaan äännellen ”pit-pit-pit-pit”. Lajin erikoisuus on, että naaras on soidintava osapuoli.

Kivikkoisten paljakkaluokien tyyppilintuja ovat pulmunen, kivitasku ja kiiruna. Pulmunen ja kivitasku ovat sopivilla paikoilla runsaslukuisia, eikä kiirunakaan ole harvalukuinen. Kiirunaa on tavattu seuraavilla tuntureilla: Kätkäntunturit (498 m), Kietsimätunturien Jäkäläpää (544 m), Kutusuvannonpää (543 m), Maarestatunturien Roavvioaivi (500 m), Ladnjoaivi (592 m), Morganmaras (510 m), Morgam-Viipus (598 m), Poikkipää (480 m), Oahoivi (470 m), Joenkielinen (534 m) ja Urroaivi (450 m). Kiirunatiheyksiä on selvitetty Pohjois-Lapissa kanakoirien avulla ja saatu tiheydeksi yleensä yksi pesivä pari neliökilometriä kohden, kaikkein parhaimmilla tunturihuipuilla kolme paria neliökilometrillä. Näillä tiheyksillä puiston kiirunakannan kooksi on arvioitu 100–200 paria.

LIITE 9. 6(7)

Paljakan myyriä ja sopulien saalistajia ovat tunturikihi ja piekana. Ne ovat hyvinä myyrävuosina runsaslukuisia. Kihu on sulavalinjainen ja ketterä saalistaja. Ravintonaan se käyttää myös linnunmunia ja poikasia sekä sammakoita. Hyönteisetkin kelpaavat sille, ja kihut kerääntyvät huonoina myyrävuosina hyönteisjahtiin sopiville tunturijärville, josta nousevat keskikesän vesiperhosten ja päivänkorentojen sankat parvet. Kihu hyökkää arvelematta kaikkien pesänsä lähistöllä liikkuvien kohteiden kimppuun.

Lintuharrastajien toivelaji, tunturipöllö, on tavattu kansallispuiston alueella seitsemän kertaa, ei kuitenkaan koskaan pesivänä. Useimmat havainnoista on tehty Jäkäläpää–Martiniiskonpalotunturiylängöllä talviaikaan. Tunturipöllö on ikuinen matkaaja, joka kiertää napaseutujen tundraa etsien seutuja, joissa sattuisi olemaan runsaasti sopuleja. Suomen oloissa poikkeuksellinen tunturipöllön joukkopesintä todettiin Utsjoen länsiosissa Paistunturin erämaa-alueella (21 reviiriä) vuonna 1987 ja itäosissa Kaldoavin erämaa-alueella (15 pesää) vuonna 1988. Varmistettuja pesintöjä ei Inarin Lapin alueella ole todettu näiden joukkopesintöjen jälkeen.

Tunturikiurun pesintä varmistettiin kansallispuistossa vuosien 1974–1979 atlaskartoituksissa Jäkäläpää–Martiniiskonpalolla ja mahdollinen pesintä ruudussa Kätkätunturilla. Sittemmin lajia ei ole puistossa tavattu. Entisaikojen esiintymistä kuvaa tieto kahdeksasta parista 58 km:n pituisella reitillä Viipustuntureilla kesällä 1937 ja 4–5 yksilöä Kietsimätuntureilla kesällä 1938. Tunturikiurun arveltiin 1990-luvulla hävinneen lopullisesti pesimälinnustostamme, koska vuoden 1986 jälkeen ei ollut tiedossa yhtään pesimiseen viittaavaa havaintoa, kunnes tunturikiuru tavattiin yllättäen pesivänä Saariselän Kaunispaällä kesällä 2001.

Vesistöjen linnusto

Inarin Lapin alueella kaakkurin kanta painottuu Kaldoavin ja Vätsärin erämaa-alueille sekä Inarijärvelle. Kansallispuistossa se on hyvin harvinainen pesimälintu; vain yksi varmistettu pesintä on tiedossa ja lisäksi muutama yksittäishavainto. Kuikka on suurimpien järvien tunnusomainen lintu koko alueella; pesimäkanta on kuitenkin melko pieni. Lemmenjoen järvilaajentumilla, Härkä- ja Ravadasjärvellä, asustaa yleensä yksi kuikkapariskunta.

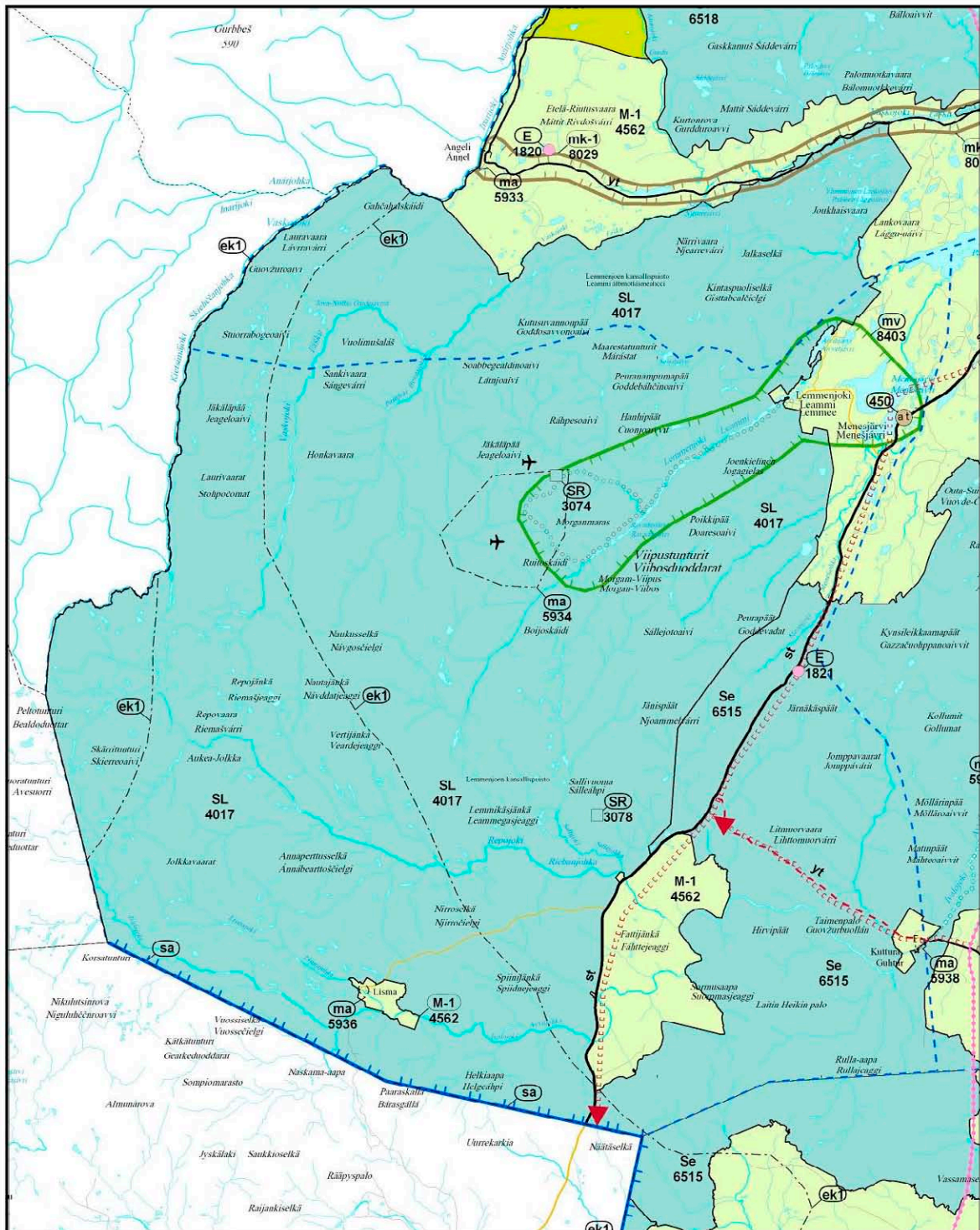
Puiston laulujoutsenkanta on Inarin Lapin tihein, arviolta 20–30 paria. Suomen merkittävimmät yksittäiset pesimäalueet ovat Lemmenjoen alue ja Luiron–Kitisen–Kemijoen latvahaarojen suot. Tärkeän pesimäalueen raja-arvo on neljä paria. Tavi ja haapana ovat yleisimmät puolisukeltajasorsat ja samalla kansallispuiston runsaslukuisimmat vesilinnut. Haapana viihtyy parhaiten jokivarsien saraikoissa, mutta tavi nevojen ja rimpipintasoiden pikkulampareissa ja allikoissa. Heinäsorsa on melko harvinainen, eikä sitä juurikaan ole tavattu muualla kuin Ivalo- ja Repojoen lompoloilla, mm. Ivalolompolilla, joissa kasvaa laajoja vesisaraluita. Jouhisorsasta on tiedossa hyvin niukasti havaintoja, pesimishavaintoja ei lainkaan. Inarin Lapin alueella jouhisorsan kanta painottuukin paljon pohjoisemmaksi tunturikoivuhyökkeelle, Utsjoen kunnan eteläosiin ja Inarin kunnan pohjoisosiin.

Jokivarsien, mm. Lemmenjoen, Repojoen ja Ivalojoen, runsaslukuisin vesilintu on telkkä. Jokivesistöjen harvalukuisia vesilintuja ovat tukkakoskelo, isokoskelo ja uivelo. Uivelo poikueita näkee yleisesti Ivalo-, Repo- ja Vaskojoella – Lemmenjoella harvemmin. Lemmenjoen kansallispuiston pesimäkanta on arviolta 20–30 paria. Tärkeän pesimäalueen raja-arvo on kolme paria.

Tukkasotka on yleisimpiä vesilintuja kansallispuiston keskiosissa suurten jokien latvajärvillä ja lammilla, minne painottuvat myös mustalintu- ja pilkkasiipikannat. Pilkkasiiven kanta (50–80 paria) on selvästi suurempi kuin mustalinnun ja näyttää varsin elinvoimaiselta. Molemmat *Melanitta*-lajit rauhoitettiin koko maassa metsästykseltä vuonna 1993. Näiden ”merilintujen”, korrin ja njurgun, suosimia järviä ovat Hopiajärvi, Lemmekäsjärvi, Stuorabogjávri, Urakkajärvi ja Vaskojärvi, jotka kaikki ovat matalia ja tuottavat vesilintujen ravinnoksi runsaasti katkoja ja monenlaisia vesihyönteisten toukkia. Tunturi-Lapin laji lapasotka, jonka pohjoiset populaatiot on luokiteltu erittäin uhanalaisiksi, puuttuu Lemmenjoen lajistosta kokonaan – yhtään havaintoa ei ole tiedossa. Allia tavataan vain lounaisosan tunturiylängöllä ja sen tuntumassa, Vasko- ja Kietsimäjoen vesistöalueen latvoilla. Inarin Lapin alueella allin pesimäkanta painottuu Tunturi-Lappiin Kaldoain ja Paistunturin erämaa-alueille, missä kanta on tihein pienten järvien ja jokien pirstomilla tunturinummill ja palsasuoalueilla.

Rantasipi, pajusirkku ja ruokokerttunen ovat jokivarsien tyyppilintuja. Tihein pajusirkku- ja ruokokerttuskanta on Ivalo- ja Repojoella suorantojen laajoissa pajuviitaluhdissa. Koskikaraa tavataan yleisimmin jokien koskiosuuksilla mm. Ravadasjoen Ravadaskönkäällä, Vaijoella, Lemmenjoen latvalla ja Kietsimäjoen kurkkioilla eli putouksilla. Pesänsä se rakentaa putousten kallioseinälle. Koskikaran kanssa samoilla paikoilla on mahdollista jopa tavata harvinainen virtavästäräkki, josta on tehty tähän mennessä kolme havaintoa. Rantasipin lisäksi rantojen kahlaajista vesistöjen varsilla viihtyvät valkoviklo ja harvalukuinen tylli. Punajalkaviklon pesintä on varmistettu kerran. Laji on tavattu vain atlaskartoituksissa: 1974–1979 todennäköinen pesintä kolmessa ruudussa, 1986–1989 varmistettu yhdessä ruudussa ja todennäköinen yhdessä. Pohjoisessa punajalkaviklon säännöllinen levinneisyysalue ulottuu Jäämeren rannikolta Paistunturin ja Kaldoain erämaa-alueen pohjoisosiin. Lapintiira on harvalukuinen yksittäispesijä, joka viihtyy suoalueiden järvillä ja lammilla. Vesiperhosten ja päivänkorentojen kuoriutuessa sekin voi tunturikihun tapaan kerääntyä tietyille järville sankoin joukoin hyönteisjahtiin. Kalalokki on yllättävän harvinainen koko alueella, harmaalokki muutaman kerran tavattu satunnaisvieras ja merilokki puuttuu lajistosta kokonaan. Pohjoisimmassa Lapissa merilokilla on pieni pesimäkanta Vätsärin ja Kaldoain erämaassa sekä Inarijärvellä.

Pohjois-Lapin maakuntakaavaote

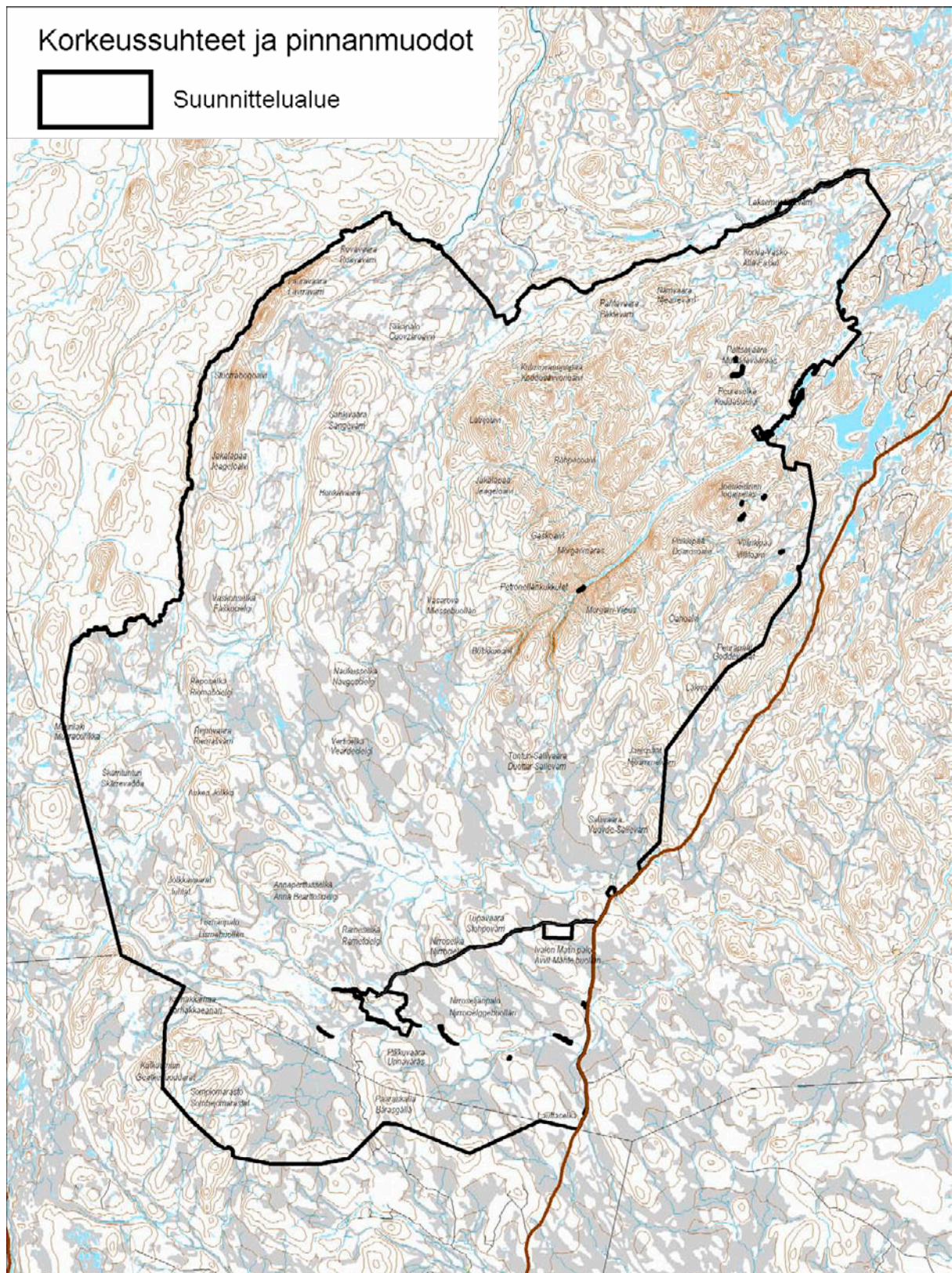
MK 1:250 000

OTE POHJOIS-LAPIN MAAKUNTAKAAVASTA
Lapin liiton valtuusto hyväksynyt kaavan 19.5.2006

ROVANIEMELLÄ 15.3.2007

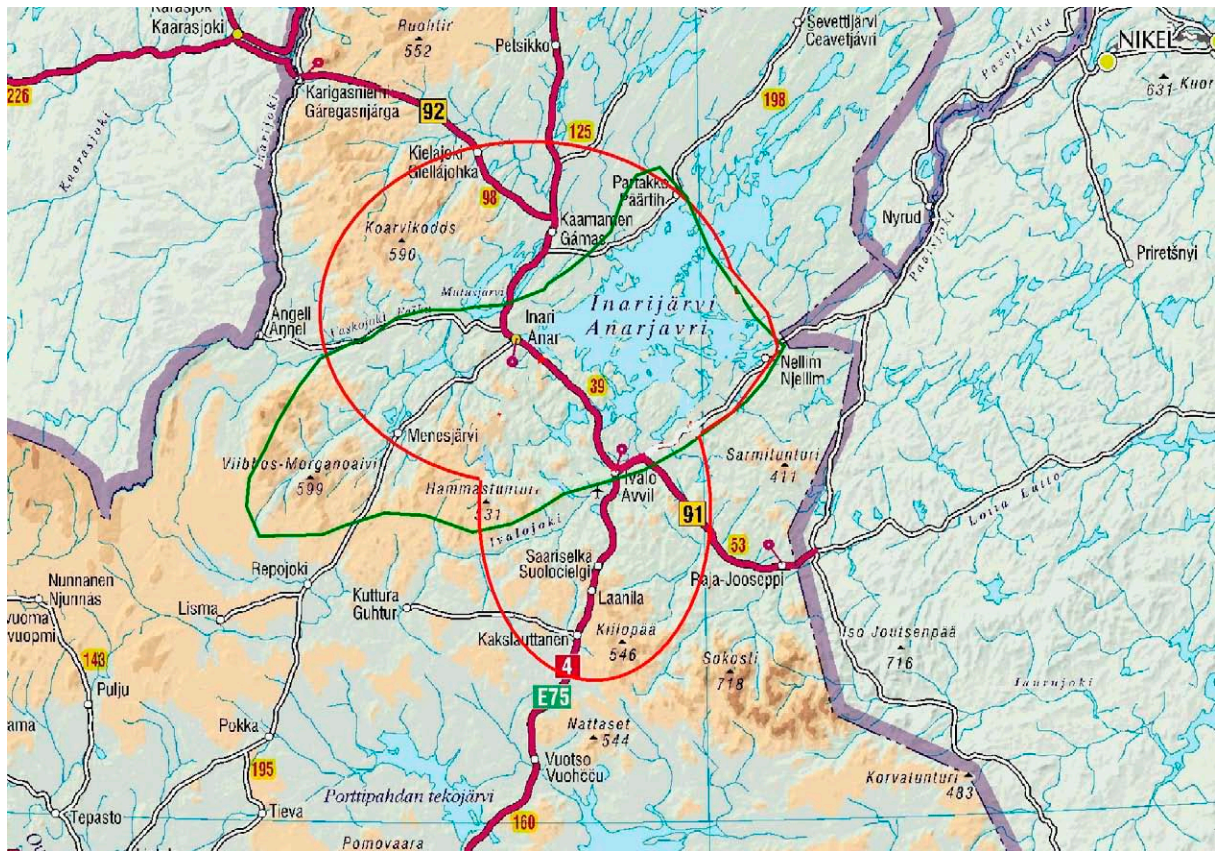
JUHA PIIISLÄ
ALUESUUNNITTELIJA

Lemmenjoen kansallispuiston korkeussuhteet ja pinnanmuodot

Aineisto: © Metsähallitus 2006, © Genimap Oy, Lupa L5293.

Inarin matkailualue ja toiminnallinen painopistealue

Ympäristöministeriön vahvistuskirje

28.11.2008

YM 2/5741/2008

Metsähallitus
PL 94
01301 VANTAA

METSÄHALLITUS

05.12.2008

Viite
Hänvisning
Metsähallituksen kirje Dnro 4879/623/2007/6.2.2008

Asia
Ärende
LEMMENJOEN KANSALLISPUISTON HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMAN
VAHVISTAMINEN

Metsähallitus on viitekohdassa mainitulla saatekirjeellään lähettänyt ympäristöministeriölle Lemmenjoen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman luonnosuojelulain (1096/1996) 19 §:n mukaista vahvistamista varten. Suunnitelmasta on luonnosvaiheessa pyydetty tarpeelliset lausunnot, joiden perusteella se on viimeistelyministeriölle vahvistettavaksi tulleeseen muotoon. Ympäristöministeriöllä on ollut mahdollisuus tutustua suunnitelmasta annettuihin lausuntoihin.

Metsähallituksen laatima Lemmenjoen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma on varsin kattava ja monipuolinen asiakirjakokonaisuus. Kansallispuiston hoidolle ja käytölle asetetut tavoitteet ovat sopusuunnassa kansallispuiston perustamistarkoituksen ja puistoa koskevien säädösten velvoitteiden kanssa. Ympäristöministeriö katsoo, että suunnitelma tarjoaa hyvän perustan kansallispuiston toiminnan ohjaamiseen luontoa suojellen ja säästäen. On myös perusteltua, että laajassa kansallispuistossa on esimerkiksi välttämätön maastoliikenne mahdollista erityisin perustein ja että lähikyläien asukkaiden luontomatkailun ja muun matkailun yritystoiminnan edellytykset turvataan. Suunnitelma turvaa myös kullankaivajien lain mukaiset oikeudet. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetty maankäytön vyöhykejako sekä kansallispuiston luonnon suojelulle ja hoidolle asetetut tavoitteet edistävät kansallispuiston perustamistarkoituksen saavuttamista.

Ministeriö pitää puiston kävijämäärään nähden perusteltuna, että kansallispuiston retkeilyreitistöä ja palveluvarustusta ei lisätä erämaisella syrjävyöhykkeellä. Lemmenjoen kansallispuiston monien toimintojen ohjaamisen ja sääntelyn kannalta puistolle myöhemmin laadittava järjestyssääntö on tärkeä asiakirja. Sen toimeenpanon valvontaan on syytä kiinnittää huomiota ja ohjeistaa käytännön valvontahenkilöstöä riittävästi.

Lemmenjoen kansallispuisto kuuluu Suomen Natura 2000 –verkostoon (FI1300201). Kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa on arvioitu, että suunnitelman perusteella tehtävät toimenpiteet eivät merkittävästi heikennä Natura 2000-alueen luonnonarvoja. Ministeriö katsoo, että suunnitelmassa esitetyt arviot hoito- ja käyttösuunnitelman vaikutuksista Lemmenjoen kansallispuiston Natura-alueeseen perustuvat riittävään tietoon ja ovat perusteltuja,

joten hankkeen vaikutuksia ao. Natura 2000 –alueisiin ei ole ollut tarpeen arvioida luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Metsähallituksen laatima ehdotus Lemmenjoen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitel-maksi täyttää tehtävänsä alueen hoitoa ja käyttöä ohjaavana asiakirjana. Ympäristöministe-riö vahvistaa hoito- ja käyttösuunnitelman Metsähallituksen em. saatekirjeen liitteenä esite-tyt suunnitelman mukaisena.

Luonnonsuojelujohtaja

Ilkka Heikkinen

Luonnonsuojeluvalvoja

Pekka Salminen

TIEDOKSI

Lapin ympäristökeskus
Lapin liitto
Inarin ja Kittilän kunnat
Lapin luonnonsuojelupiiri

Vuodesta 2006 alkaen ilmestyneet Metsähallituksen C-sarjan julkaisut

- No 1 Metsähallitus 2006: Kurjenrahkan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 68 s.
- No 2 Metsähallitus 2006: Syötteen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 61 s.
- No 3 Metsähallitus 2006: Parikkalan Siikalahden hoito- ja käyttösuunnitelma. 169 s.
- No 4 Metsähallitus 2006: Koitajoen Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 77 s.
- No 5 Metsähallitus 2006: Mietoistenlahden hoito- ja käyttösuunnitelma. 92 s.
- No 6 Metsähallitus 2006: Levanevan hoito- ja käyttösuunnitelma. 66 s. (verkkojulkaisu)
- No 7 Metsähallitus 2006: Joutsenaavan–Kaita-aavan hoito- ja käyttösuunnitelma. 48 s. (verkkojulkaisu)
- No 8 Metsähallitus 2006: Luiron soiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 54 s. (verkkojulkaisu)
- No 9 Metsähallitus 2006: Näätävuoman–Sotkavuoman hoito- ja käyttösuunnitelma. 48 s. (verkkojulkaisu)
- No 10 Metsähallitus 2006: Teuravuoman–Kivijärvenuoman hoito- ja käyttösuunnitelma. 50 s. (verkkojulkaisu)
- No 11 Metsähallitus 2006: Viiankiaavan hoito- ja käyttösuunnitelma. 51 s. (verkkojulkaisu)
- No 12 Metsähallitus 2006: Hossan retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 58 s.
- No 13 Metsähallitus 2006: Omenajärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 64 s. (verkkojulkaisu)
- No 14 Metsähallitus 2006: Koskeljärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 79 s.
- No 15 Metsähallitus 2006: Haukisuon–Härkäsuon–Kukkonevan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 63 s. (verkkojulkaisu)
- No 16 Metsähallitus 2007: Olvassuon Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 71 s.
- No 17 Metsähallitus 2007: Litokairan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 81 s.
- No 18 Metsähallitus 2007: Iso Tilansuo–Housusuon Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 41 s.
- No 19 Metsähallitus 2006: Nuuksion kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 123 s.
- No 20 Metsähallitus 2007: Salamajärven suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelma 2006–2015. 131 s.
- No 21 Metsähallitus 2007: Älänteen Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 60 s. (verkkojulkaisu)
- No 22 Metsähallitus 2007: Venenevan–Pelson Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 50 s. (verkkojulkaisu)
- No 23 Metsähallitus 2007: Kermajärven rantojensuojeluohjelma-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 35 s. (verkkojulkaisu)

- No 24 Metsähallitus 2007: Siikavaaran hoito- ja käyttösuunnitelma. 50 s. (verkkojulkaisu)
- No 25 Metsähallitus 2007: Jämäsvaaran virkistysmetsän hoito- ja käyttösuunnitelma. 47 s. (verkkojulkaisu)
- No 26 Metsähallitus 2007: Oukkulanlahden Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 71 s. (verkkojulkaisu)
- No 27 Metsähallitus 2007: Otajärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 84 s.
- No 28 Metsähallitus 2007: Kansanneva–Kurkineva–Muurainsuon, Kinkerisaarennevan ja Itämäki–Eteläjoen hoito- ja käyttösuunnitelma 2006–2015. 45 s. (verkkojulkaisu)
- No 29 Metsähallitus 2007: Medvastön–Stormossenin alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 81 s.
- No 30 Metsähallitus 2007: Pyhä–Luoston kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 129 s.
- No 31 Metsähallitus 2007: Petkeljärvi–Putkelanharjun ja Puohtiinsuon Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 101 s.
- No 32 Metsähallitus 2007: Hiidenportin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 61 s.
- No 33 Hokkanen, M. & Kanerva, T. 2007: Saltfjärdenin luonnonhoidon ja rakenteiden toimenpidesuunnitelma. 33 s. (verkkojulkaisu)
- No 34 Pirkanmaan ympäristökeskus & Metsähallitus 2007: Ekojärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 68 s. (verkkojulkaisu)
- No 35 Metsähallitus 2008: Viklinrimmen Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 49 s. (verkkojulkaisu)
- No 36 Metsähallitus 2008: Pallas–Yllästunturin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 198 s.
- No 37 Metsähallitus 2008: Rokuan kansallispuiston ja valtion omistamien Natura-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 60 s.
- No 38 Metsähallitus 2008: Ystävyden puiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 143 s. (verkkojulkaisu)
- No 39 Metsähallitus 2008: Käsivarren erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 134 s.
- No 40 Metsähallitus 2008: Giehtaruohtasa meahcceguovllu dikšun- ja geavahanplána. 134 s.
- No 41 Metsähallitus 2008: Vätsärin erämaan hoito- ja käyttösuunnitelma. 143 s. (verkkojulkaisu)
- No 42 Metsähallitus 2008: Váhčira meahcceguovllu dikšun- ja geavahanplána. 146 s. (verkkojulkaisu)
- No 43 Metsähallitus 2008: Kuusisuo–Hattusuon, Soininsuo–Kapustasuon ja Ohtosensuon Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma 2007–2016. 57 s. (verkkojulkaisu)
- No 44 Metsähallitus 2008: Hepokönkään hoito- ja käyttösuunnitelma. 40 s. (verkkojulkaisu)
- No 45 Metsähallitus 2008: Hämeenkaan monikäyttö- ja harjoitusalueen sekä Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 130 s. (verkkojulkaisu)
- No 46 Jansson, H. & Raatikainen, K. 2008: Vallisaaren ja Kuninkaansaaren alueen hoito-suunnitelma. 119 s.
- No 47 Rouvala, A. & Peltonen, T. 2008: Seitsemisen ja Helvetinjärven alueen luontomatkailusuunnitelma. 71 s. (verkkojulkaisu)

ISSN 1796-2943
ISBN 978-952-446-616-5 (nidottu)
ISBN 978-952-446-617-2 (pdf)

Julkaisua voi tilata osoitteella:

Metsähallitus
Asiakaspalvelut
PL 36
99801 IVALO
natureinfo@metsa.fi
www.metsa.fi

Puhelin: 0205 64 7702

Julkaisu on luettavissa osoitteessa:

www.metsa.fi/hks